

Uvodnik

Jurij Paljč

Za vrnitev Narodnega doma

Vladno omizje, ki smo se ga kot kronisti udeležili v ponedeljek, 26. januarja, v Trstu na prefekturi, je bilo jasen dokaz, kako pomemben je Narodni dom za vso slovensko narodno skupnost v Italiji, a tudi to, kako težko bo uskladiti vse strani, ki so v njegovo dokončno vrnitev slovenski narodni manjšini vpletene. Predsednika SKGZ in SSO, Ksenija Dobrila in Walter Bandelj, sta vladnemu podsekretarju na notranjem ministrstvu Achilleju Variatiju, ki je zadolžen za odnose z našo narodno skupnostjo, izročila dokument, v katerem naši krovni organizaciji ponujata možnost ustanovitve pravnega subjekta, ki bi postal lastnik Narodnega doma. Preprosto povedano, krovni organizaciji sta skupaj ponudili možnost, da bi postala slovenska narodna skupnost v Italiji ponovno lastnik Narodnega doma v Trstu, kot je to bila od leta 1904 pa vse do požiga, katerega stote obletnice se bomo spomnili letos, ko bosta v Trst na dan fašističnega požiga Narodnega doma, 13. julija, prišla italijanski predsednik Sergio Mattarella in slovenski predsednik Borut Pahor. Tržaški sestanek vladnega omizja je nakazal namero sedanje italijanske vlade, da Narodni dom vrne, in tudi možnost rešitve; vladni podtajnik Variati nam je zatrdil, da bodo v mesecu dni naredili osnutek vrnitve, kakšna bo, pa za zdaj ni še znano. Upajmo, da bo jasna, prozorna in poštena, saj se z Narodnim domom ne sme nihče igrati! Že proslava ob 99. obletnici požiga je pokazala, koliko nam Narodni dom vsem pomeni, njegova simbolika je sveta, zato se ne gre igrati z nobenimi zasilnimi rešitvami. Narodni dom namreč presega vse politične in ideološke, idejne delitve znotraj slovenske narodne manjšine, zato je prav, da ga Italija pošteno vrne. In je tudi prav, da slovenska javnost ve, kako in kdaj bo vrnjen, kdo ga bo upravljal. To morajo imeti pred očmi vsi, ki si prizadevajo za vrnitev Narodnega doma v Trstu slovenski narodni manjšini.

Sveti oče o "dobrih zgodbah"

"Letošnjo poslanico (ob 54. svetovnem dnevu družbenih komunikacij, ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, zavetnika časnikarjev, pisateljev, prevajalcev; op. ured.) bi rad posvetil pripovedi, kajti prepričan sem, da potrebujemo vsi svežega kisika resnice dobrih zgodb, če se nečemo izgubiti, da potrebujemo dobrih zgodb, ki gradijo in ne podirajo, da potrebujemo take zgodbe, ki nam pomagajo odkriti korenine in nam dajejo moč, da zmoremo skupaj hoditi naprej. V zmešnjavi glasov in sporočil, ki nas obdajajo, potrebujemo človeške pripovedi, ki nam govorijo o nas in o lepoti, ki je med nami. Govorim o pripovedovanju, ki zna gledati na svet z nežnostjo, ki govori o našem deležu v živem tkivu, ki pokaže mrežo niti, s katerimi smo povezani med seboj", je jasen sveti oče Frančišek v začetku svoje poslanice. Samo malce naprej pa opozori na pasti svetovnega spleta: "V času, ko so ponaverbe in laži vedno bolj pretkane in dosegajo nezasišane številke (t. i. 'deep-fake'), potrebujemo znanje, da znamo zbirati in pripovedovati lepe zgodbe, resnične in dobre. Potrebujemo pogum, da zavrnemo zlagane in zlonamerne zgodbe. Potrebujemo potrpljenje in moramo znati razločevati, da ponovno najdemo zgodbe, ki nam pomagajo, da danes ne izgubimo rdeče niti med toliko raztrganinami, bridkostmi, da iščemo take zgodbe, ki ponovno prinesejo na dan resnico o tem, kdo smo, tudi v prezremem junaštvu vsakdanjega dne".

Papež Frančišek v poslanici ob 54. svetovnem dnevu družbenih komunikacij

Novoletni sprejem Slovenske skupnosti v Trstu

Foto DD

Boris Pahor naj bo dosmrtni senator!

Letošnji novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost je potekal v Trstu v petek, 24. januarja, v prestižnem hotelu Excelsior na nabrežju. Tradicionalno srečanje med političnimi predstavniki ter upravitelji, člani in somišljeniki slovenske zbirne stranke v Italiji je bilo tudi letos številno obiskano in prav tako kot na lanskem se je razvila razprava o zajamčenem zastopstvu, novem volilnem zakonu in črtanju parlamentarcev, ki močno ogroža izvolitev slovenskega predstavnika v Rim. Ob vходу v dvorano so goste sprejeli predstavniki stranke in jih seznanili s peticijo prav glede slovenskega

zastopstva, katere prvi podpisnik je pisatelj Boris Pahor. Na razpolago so bile tudi najnovejše publikacije Krožka Virgil Šček in razstava o dolgoletnem samostojnem političnem delovanju, ki so jo postavili prav predstavniki krožka. Potem ko so vsi prisotni dobili rdeči nagelj, ki so jim ga ponujala dekleta v tradicionalnih narodnih nošah, je bila na vrsti Zdravljica, letos v izvedbi saksofonista Tomaža Nedoha. Uvodni pozdrav je na večeru, ki ga je povezovala Nadia Roncelli, izrekel deželni predsednik SSK Peter Močnik. Opozoril je, da bo letos leto pomembnih izizivov na različnih področjih, saj bomo

odločali o spremembah ustave, zastopanju naše narodne skupnosti v zakonodajnih telesih, o priložnostih, ki se odpirajo okoli pomembnih zgodovinskih obletnic naše skupnosti in o ovrednotenju žrtev za naše pravice.

/ str. 3

Obisk odbornika FJK

Deželni odbornik Pierpaolo Roberti je obiskal slovenska društva v Kulturnem centru Bratuž v Gorici

2

Ljubljana

Ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, sprejem pri ljubljanskem nadškofu msgr. Stanislavu Zoretu

4

Slovenija

Predsednik vlade Republike Slovenije Marjan Šarec je v ponedeljek, 27. januarja, nepričakovano odstopil

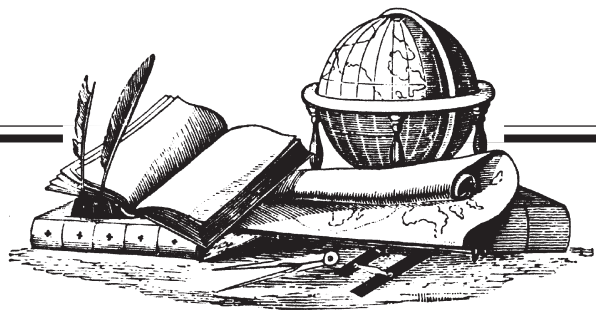
17

Foto damj@n

Foto JMP

Seja vladnega omizja je bila v ponedeljek, 27. januarja, v prostorih tržaške prefekture. Vodil jo je podtajnik italijanskega notranjega ministrstva Achille Variati, poleg predsednikov krovnih organizacij so bili prisotni senatorka Tatjana Rojc, rektor tržaške univerze Roberto Di Lenarda, generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk, odgovorni italijanske razvojne banke in agencije za državno premoženje, tržaški župan Roberto Dipiazza in deželni odbornik Pierpaolo Roberti. Dogovorili so se, da v mesecu dni pripravijo osnutek za dokončno vrnitev Narodnega doma slovenski manjšini.

GORICA Deželni odbornik Pierpaolo Roberti na obisku v KC Lojze Bratuž

Slovenska društva imajo odprta vrata v deželni upravi

Deželni odbornik za lokalno samoupravo, varnost, politiko priseljavanja in manjšinske jezike Pierpaolo Roberti je 28. januarja v jutranjih urah prvič obiskal predstavnike društev in ustanov, ki delujejo v prostorih goriškega kulturnega hrama na Drevoredu 20. septembra.

Pri vходу sta ga sprejeli predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec in predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franca Padovan. Z njima in z drugimi zastopniki naših ustanov si je gost ogledal veliko in malo dvorano KC Bratuž, telo vadnico AŠZ Olympia in nato Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel. Roberti je bil vidno presenečen, ko je videl omenjene prostore in slišal o delovanju številnih organizacij, ki skrbijo zlasti za mlade ter spodbujajo in ohranjajo živ kulturni utrip širšega goriškega prostora. V sejni sobi je Padovanova podrobneje orisala delo in poslanstvo ZSKP, ki združuje 18 društev na Goriškem in Videmskem. "Delamo, ker nam je to pri srcu,

prvenstveno skrb dajemo jeziku, mislimo na prihodnost". Izrazila je zadovoljstvo, ker je odbornik prišel, da bi nam prislul, saj "ni prav, da odločajo z vrha, rešitve je potrebno iskati skupaj". Odbornik je priznal, da je doslej naše ustanove poznal zgolj na papirju. Končno je doumel, kakšni sta teža in vloga središča ne le za manjšinsko skupnost, temveč za širše ozemlje. Kar se tiče financiranja društev, je povedal, da imajo v deželni upravi jasne kriterije o prispevkih: letos je sicer na programu deželna konferenca za jezikovne skupnosti, ki so prisotne

v deželi. Takrat nameravajo med drugim preveriti stanje izvajanja manjšinskega zakona in kriterije za pravičnejšo porazdelitev virov. "Zakoni so tudi dobri, problem je njihovo izvajanje". O šoli Komel in znanem prispevku, ki je bil dan pogojno in ga morajo vračati, je rekel, da žal ni mogoče narediti nič. V mejah možnega ji skušajo pomagati na drugačen način, da bi delo ne utrpelo škode. "Za vso slovensko skupnost v deželi bo pomembno leto", je še dejal in omenil Narodni dom v Trstu, sicer "zapleteno zadevo", ki ne bo rešena čez noč, za vso

našo skupnost pa bo to lepa prilžnost, ker bo možno optimizirati vire in spodbujati raznolike dejavnosti, ki bodo v njem sobivale. Deželna uprava je slovenskim društvom na razpolago, "me veseli, da čutite bližino Dežele FJK, v mejah možnega bomo prisotni". Podprl je tudi so prisotnost zamejcev, italijanskih in slovenskih državljanov v naših društvih, saj "mi še vedno podpiramo kandidature Nove Gorice in Gorice za evropsko prestolnico kulture".

Franka Žgavec je orisala koncertno, razstavno in gledališko dejavnost v KCLB, Marijan Markežič prizadevanja Fundacije Gorica, ki ima opraviti z nepremičninami, Damijana Čevdek Jug o ZCPZ in skrbi za župnijske in otroške zборе, predsednik SCGV E. Komel Blaž Kerševan o rožah v gumbnici glasbene šole in stvarnosti, ki se lahko dobro spozna le v konkretnem delu, Tamara Kosič o sodelovanju KCLB z drugimi goriškimi kulturnimi sredinami. Odbornik Roberti je dodal, da ga zelo veseli, če veliko mladih obiskuje ta kraj, "kjer niso le glasba, zbori in šport, temveč se gojijo tudi določene vrednote". To je možno tudi zato, je dodala Franca Padovan, ker "vse delamo skupaj, smo kot ena sama družina".

DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Ob dnevu spomina na žrtve holokavsta

Prva uradna komemoracija v Monigu

Od leve: predsednik zavoda ISTRESCO Amerigo Manesso, župan Trevisa Mario Conte in poveljnik 33. regimenta EW polkovnik Massimo Alessio pred spominskim obeležjem v Monigu (slika: Francesca Meneghetti).

Lanskega 9. novembra so odkrili dvojno ploščo. Na zunanji strani obzidja vojašnice Cadorn in treviškem predmestju Monigo. Posvetili so jo spominu na slovenske in hrvaške internirance v tamkajšnjem nekdanjem fašističnem taborišču, kot tudi na slovenske in druge povojne begunce, ki so tam prebili nekaj mesecev. Slovesnost so v dogovoru s prireditelji izleta – romanja po poteh slovenskih povojnih beguncem izpeljali na dan, ko je nekdanje taborišče obiskala večja skupina Slovencev iz matice in zamejstva v prireditvi Knjižnice

Dušana Černeta in Rafaelove družbe. Na dan spomina na žrtve holokavsta, 27. januarja, pa je bila tam prva uradna komemoracija, ki so jo pripravili pobudniki postavitve plošč, predstavniki občine Treviso, italijanske vojske in zgodovinskega zavoda ISTRESCO. Kot je poudaril župan Mario Conte, občinska uprava želi, da postane spominski postanek pred nekdanjim taboriščem stalnica.

IJ

Priznanje Republike Avstrije Visoko odlikovanje za dr. Andreja Rahtena

Nekdanji slovenski veleposlanik na Dunaju dr. Andrej Rahten je prejel veliki zlati častni znak na traku za zasluge za Republiko Avstrijo. Visoko odlikovanje mu je na sprejemu v ljubljanski rezidenčni 21. januarja 2020 izročila avstrijska veleposlanica mag. Sigrid Berka, ki je v svojem nagovoru poudarila dosežke odlikovanca pri krepitvi dvostranskih odnosov med sosednjima državama. Rahten se je v nagovoru zah-

valil za veliko čast in izpostavil svojo dolgoletno povezanost z Avstrijo, še zlasti s Celovcem, kjer je nekaj časa tudi študiral

in raziskoval. Rahten, ki je zdaj znanstveni svetnik na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU in redni profesor na Univerzi v Mariboru, je poudaril zlasti pomen mednarodnega dialoga in zavedanja o potrebi sodelovanja v srednjeevropskem prostoru. Rahten je tudi avtor ter glavni urednik priznane zbirke *Studi diplomatica Slovenica*, v kateri je izšla biografska knjiga *Med Kakanijo in Wilsonio* o diplomatu Ivanu Šveglu, nazadnje je izdal kot sourednik

skupaj z Gregorjem Antolichem in Petro Svobljak knjigo *Na predvečer velike vojne* (Mohorjeva Celovec).

Svečanost v nekdanjem fašističnem taborišču v Višku

Da bi glas spomina preglasil šepet pozabe

Nekdanji vojašnici v Višku je na dan pred mednarodnim dnevom spomina na žrtve holokavsta potekala tradicionalna slovesnost. Od februarja leta 1943 do kapitulacije Italije septembra istega leta je na območju vojaškega objekta delovalo fašistično koncentracijsko taborišče, namenjeno deportirancem iz tedanje Jugoslavije. V nekaj mesecih je bilo v tem kraju interniranih od dva do

svojo bolečo izkušnjo rad delil z mladimi. Hotel je, da bi se spomin prenašal na prihodnje generacije in da bi mladi sprejeli vrednoto miru za vodilo življenja.

Prisotni so se najprej zbrali pri vhodu pred drogovji za zastave. Plapolale so italijanska, slovenska in hrvaška ter evropska zastava, zadonele so himne vseh treh držav. V sprevedu so nato prisotni šli do bližnjega spomenika, h kateremu so de-

tri tisoč Slovencev in Hrvatov, a tudi Bosancev, Srbov, Črnogorcev. Teh žrtev so se v nedeljo, 26. januarja, spomnili županja občine Višek Elena Cecotti, konzulka Republike Slovenije v Trstu Tanja Mljač, predsednik tržaške Hrvatske zajednice Damir Murković in deželni odbornik Sergio Bini, ki je v svojem nagovoru jasno izpostavil fašistični predznak nekdanjega internacijskega taborišča. Molitveni obred je vodil duhovnik Giorgio Longo. Molitev za vse deportirance je podal 97-letni Bruno Fabretti, ki je bil kot mladenič deportiran v Dachau, Buchenwald in Bergen Belsen. Tu je bil prisiljen zlagati trupla deportirancev v krematorijsko peč in "samo čakali smo, kdaj bomo mi na vrsti. Na neki način smo si želeli umreti, da ne bi več prenašali tolikšnega gorja", je poudaril. V preteklih letih je

legacije položili vence. Spominski dogodek je pevsko uokviril zbor Jadranskega zavoda združenega sveta iz Devina.

Vsem udeležencem ni bilo vseeno, da je sedanji objekt v Višku v razpadajočem stanju. Kasarno, ki je bila dejavna v povojnem času, so zaprli že pred dvajsetimi leti. Domača županja Elena Cecotti je v nagovoru jasno izpostavila, da bi ta kraj potreboval drugačno spominsko ureditev, a je za sprostitev vsakršnih postopkov treba najprej premostiti omejitve, ki jih postavlja nadzornišvo. Občina je že začela vse potrebne postopke, v kratkem bodo zbirali tudi zamisli, kako preurediti ta prostor v spominski park. Kot je v svojem posegu izpostavila konzulka Mljačeva, bo tudi na tak način glas spomina preglasil šepet pozabe.

Povejmo na glas

David in Goljat tudi danes?

Kot so vedno žive svetopisemske zgodbe in njihovi pomeni, če jih želimo prepoznati tudi v današnjem času, tako nam lahko kar sama po sebi stopi pred oči tista o Davidu in Goljatu. V našem primeru gre za soočenje dveh docela nasprotnih mišljenj, ki pa sta še kako usodni za našo sedanost in toliko bolj za prihodnost. In nosilca teh mišljenj sta ameriški predsednik Trump ter borka za zdravo okolje Greta Thunberg. Prvi stoji na čelu verjetno še vedno najmočnejše države sveta, poleg tega je vodilna oseba zahodne civilizacije, poseduje izjemen gospodarski in vojaški naboj, za njim stojijo milijoni Američanov, ki so ga izvolili in jih v tem smislu predstavlja. Skratka, v njegovi osebi je zaobsežena neznanjska moč, ki jo je nujno upoštevati in dobro premisliti, preden se z njo spustiš v spor. Na drugi strani je zdaj 17-letna Greta, ki je zaradi Aspergerjevega sindroma videti dosti mlajša, skorajda otrok, ki ne vodi nobene države, ne premore nikakršne gospodarske in vojaške moči in ni izvoljena na politični način, a je ob vse večji podpori mlade in delno starejših generacij neustrašeno izrekla svoj program - od tega ne misli odstopiti niti za korak, čeprav se mu na vse načine upira prav ameriški predsednik. Greta pravi: Človeštvo se zaradi podnebnih sprememb sooča z velikansko stisko, zanjo so odgovorne zdajšnje vodilne generacije, prizadeta narava bo imela hude posledice za vse mlade, ki stopajo v življenje, zato naj politiki in vsi, ki tako ali drugače odločajo o vsem, po-

slušajo znanost, njene dokaze o spremembah in temu odgovarjajoča več kot jasna opozorila. Goljat in David torej, prva oseba kot velikanska sila, ki lahko obvladuje vse, in nasproti nje druga oseba kot goloroko bitje, ki nima nikakršne oprijemljive moči in na videz nobene možnosti, da zmaga. Zanimivo je, da je prav Trump zelo pripomogel, da je Greta prelomno pridobila pomen, in to zaradi njegove grobe arogance in žaljivosti, ki se ne ustavi niti pred mladostjo in njenim prizadevanjem za srečnejše življenje vseh. Na podnebnih konferenci v Madridu ji namreč ni privoščil niti pogleda, na gospodarskem forumu v Davosu je ni niti omenil, pač pa je kot zadrtni nasprotnik vsakršnega zdravljenja narave nastopal zviška in podcenevalno. "Ambientalisti so preroki nesreče, nujno je zavreči njihove napovedi apokalipse". Greta odgovarja: "Naša hiša še vedno gori. Vaša negibnost povečuje plamene iz ure v uro". In kot je David premagal Goljata, tako lahko tudi Greta premaga Trumpa, njena zavzetost lahko zajame vse številnejše množice, dokler pač ne prevlada prepričanje, da je treba prenehati zadajati rane vse bolj ogroženemu stvarstvu, kar naj izroči krmilo tistim politikom, ki bodo končno skrbeli za zdravo življenje vseh ljudi. In v tej smeri bi se morali izreči vsi, saj se ni mogoče ubraniti vtisa, da je vse preveč tistih, ki tiho molčijo in tako neopredeljeni puščajo Greto in svoje otroke hote ali nehote na cedilu.

Janez Povše

S 1. STRANI Novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost v Trstu

Pred nami je leto pomembnih obletnic in izbir

Predsednik, ki si želi avtonomnih in svobodnih odločitev o naši usodi, upa, da bo tudi leto velikih uspehov za našo skupnost. Sledil je pozdrav deželnega odbornika **Pierpaola Robertija**, ki je poudaril, kako prisotnost toliko deželnih in občinskih predstavnikov na tem srečanju pomeni, da stranka SSK in slovenska skupnost nista pomembni le za Slovence, ampak tudi za italijansko prebivalstvo. Podobno je izjavil tudi župan **Roberto Dipiazza**, ki si želi narediti korak naprej v odnosih in sodelovanju med slovensko, italijansko in drugimi skupnostmi na Tržaškem. V imenu SSK je pozdravil tudi tržaški pokrajinski tajnik **Marko Pisani**, ki je prav tako spomnil na pomembne letošnje izzive in obletnice ter dejal, da so vrata stranke Slovenska skupnost vedno odprta za vse. Stranka mora imeti dinamičen, aktualen in pragmatičen pristop ter slo neti na vrednotah, ki so zapisane v statutu in morajo ostati podlaga za prihodnost. Na večeru, ki ga je glasbeno obogatil trio, ki so ga sestavljali pevka Andrejka Možina, kitarist Marko Čepak in saksofonist Tomaž Nedoh, je bilo prisotnih res veliko visokih gostov, ki so izrekli pozdrave in razmišljanja. Minister republike Slovenije **Peter Jožef Česnik** je poudaril, kako žal ostajajo v ljudeh še zmeraj prisotne mentalne meje, čeprav fizičnih ni več; te je treba za plodno prihodnost premostiti, predvsem zaradi mladih, ki so naveščani zgodovinskih delitev. Evropski poslanec **Herbert Dorfmann** je obrazložil, kako je z elanom začel delo novoizvoljeni parlament, kako se spreminja Evropa v luči brexita in kako si želi prisluhniti državljanom. Pozdravil je tudi poslanec slovenskega državnega zbora **Felice Žiža**, ki se je zahvalil SSK za dobro in plodno sodelovanje. Senatorica **Tatjana Rojc** je zaradi institucionalnih obveznosti poslala pisen pozdrav. Prepričana je, da bomo naše zahteve kot skupnost dosegli le, če bomo znali dobiti med seboj primeren kompromis in če bomo nastopali složno, preudarno, pa tudi odločno. Osrednji del večera sta bila seveda pozdrav in govor deželnega tajnika in deželnega svetovca stranke Slovenska skupnost **Igorja Gabrovca**, ki je prvo misel namenil Evropi, evropskemu duhu in Trstu, "kjer se od nekdaj srečujejo, povezujejo, mestoma bijejo, a pretežno vzajemno oplajajo različni narodi, kulture, jeziki, verstva. Mesto, ki se je po prvi svetovni vojni, kako naj rečem, zabudilo, zadremalo v neki bolesteri ambiciji, da je lahko samozadostno, enolično, vase zazrto. Mesto, ki danes ponovno odseva navzven in se trudi, da skupaj z vsem našim obmejnimi prostorom pridobi središčno in povezovalno vlogo in pomen mesta sredi Evrope. Evrope kot strehe, ki končno povezuje in pravzaprav spaja Italijane, Slovence,

Furlane, Avstrijce, Hrvate in številne druge v skupino prijaznih in vzajemno naklonjenih sosedov, ki se v duhu raznolike in mestoma živahne družine zavedajo dejstva, da smo zavezani skupni usodi. Razvijamo se in uspevamo v povezovanju, osiromašimo in hiramo v delitvah in jalovih sporih". Hvaležen je za pomembno prisotnost prijatelja in zaveznika Herberta Dorfmannja, ki z vsakdanjim delom, z vrednotami in pristopom pooseblja najbolj plemenitega duha evropskosti, duha, ki je tudi eden od temeljev SSK: "Zaverovani smo v načrt Evropske unije kot priložnost razvoja tvor nih odnosov med ljudmi in narodi, za ohranjanje in utrjevanje kulture miru in vsestranske družbene blaginje. Kot SSK smo sodelovali, in v čast nam je, pri vseevropski pobudi zbiranja podpisov Minority Safe Pack, ki je povezala različne države in narodne manjšine v skupen cilj, ki je bil dosežen in pravzaprav presežen s preko milijonskim svežnjem podpornih podpisov. Novoimenovana evropska komisija in evropski parlament imata zdaj pomembno nalogo, da nas opremita s paketom modernih in učinkovitih pravnih sredstev za zaščito, ugotovitve, promocijo in razvoj prav vseh manjšinskih jezikov in kultur, ki predstavljajo lepilo in kulturno življenjsko linjo za vso staro celino".

Tudi letos je tajnik poudaril, kako je Slovenska skupnost politična stranka, ki ima ambicijo, da je vse bolj zbirna stranka Slovencev v Italiji. Stranka na deželni ravni z najdaljšo politično tradicijo ima v statutu jasno zapisane vrednote in cilje, je dejal Gabrovce: "Slovenska skupnost se mora dosledno zavzemati za konkretno izvajanje pravice do enakopravnosti slovenskega jezika, kulture in identitete v javnosti in javnih ustanovah. Prizadevamo si za kakovostno rast in avtonomijo kulturnih, športnih, gospodarskih, socialnih in izobraževalnih ustanov. Zagovarjamo avtonomno politično nastopanje povsod, kjer to omogočajo volilna zakonodaja in, seveda, številke. S ciljem, da v javnih upravah tako kot v zakonodajnih organih, od občin do parlamentov, zagotovimo prisotnost in aktivno soudeležbo Slovencev. Prepoznavamo se v uporniškem gibanju za narodno osvoboditev izpod fašizma ter nacizma in prepričano zavračamo totalitarne ideologije, ki so v 20. stoletju narodom in ljudem povzročile neizmerno trpljenje. Med našimi vrednotami in političnimi smernicami beležimo boj za enakopravnost, socialno pravičnost, družbeno solidarnost, sprejemanje različnosti, pa tudi skrb za gospodarski in družbeni razvoj, medkulturni dialog in strpnost. Navedel sem vrednote in cilje, zato da se vsi skupaj spomnimo, od kod prihajamo in kam ciljamo, zakaj smo dejavni v politiki, v javnih upravah, v or-

ganizacijah in ustanovah naše skupnosti". Tajnik se je v govoru osredotočil na zapleteno problematiko volilnega zakona, na pomembne letošnje izzive in obletnice: "Stranka, kakršna je naša, plačuje ceno volilnega in strankarskega sistema, ki se vse bolj cinično polari-

Peter Močnik

zira. Smo neideološka in dejansko tradicionalno zmerna in sredinska politična stranka, ki pa je vsakič prisiljena, da se vnaprej opredeljuje za ta ali oni blok. Kot manjšinska narodna stranka bi morali biti vedno upoštevani s strani vladnih večin, ki naj kot take upoštevajo pričakovanja in potrebe priznane in zaščitene narodno-jezikovne skupnosti. Dejansko pa smo vedno, tako ali drugače, v opoziciji. Tudi ko se znajdemo v zmagovitih koalicijah, smo vedno in vsekakor premajhni, da bi bili odločilni. Volilna zakonodaja je zato prostor in instrument, ki naj priznani narodni skupnosti potrdi pravico in konkretno možnost, da čim bolj samostojno, demokratično in suvereno izraža svoje zastopnike, ki naj bodo čim bolj svobodni, da neobremenjeno zastopajo realne probleme in pričakovanja lastne skupnosti. Enačba je zelo preprosta. Zato SSK kot samostojna slovenska stranka vztraja pri stališču in zahtevi, da mora biti izbira slovenskega zastopnika v Rimu v dometu manjšinske skupnosti kot celote, ne pa sad zakulisnih dogovarjanj ožjih vodstev italijanskih vsedravnih strank. Italijanski parlament bo v prihodnjih tednih in mesecih krojil nov volilni zakon. Začetni osnutek je porazen z vseh zornih kotov in, žal, to ni kratka novost, dejansko krši duha in črko zaščitnega zakona. Zmanjšanje števila parlamentarcev je problem še ojačilo. Zato se veselimo, da bo nesrečna ustavna sprememba spomladi podvržena potrditvenemu referendumu. Mi se bomo opredelili za njeno izničenje. Stranka SSK bo uradno sodelovala že na avdicijah v poslanski zbornici, kjer bomo pravno in politično utemeljili svoje argumente. Z današnjim dnem začnemo tudi zbirati podpise pod peticijo, ki preprosto, a načelno zahteva, da zakonodajalec upošteva osnovno pravico priznane in zaščitene manjšinske narodne skupnosti, da je zastopana v najvišjem državnem zakonodajnem organu. Če obstaja poli-

tična volja, ki jo iščemo in pričakujemo s strani čisto vseh strankarskih sogovornikov, potem je rešitev le še zadeva zakonodajne tehnike. Kot SSK izhodiščno zagovarjamo preizkušeni model, ki velja za evropske in deželne volitve. Lahko pa razpravljamo o vsakem drugem predlo-

Marko Pisani

Felice Žiža

gu, le da spoštuje osnovna načela o dostojanstvu in svobodi izbire. Pobudo za peticijo je dala skupina zavednih Slovencev. Peticijo seveda podpira naša stranka. Prvi podpisnik je prof. Boris Pahor, naša neomajna narodna korenina. Leto 2020 je leto številnih pomembnih obletnic. Sredi julija bosta tu v Trstu predsednika Borut Pahor in Sergio Mattarella v okviru dogodkov, s katerimi bomo skupaj obeležili stoletnico požiga Narodnega doma v Trstu. Resnično računamo, da bo to priložnost, da italijanska država dokončno spelje korak za formalno vrnitev doma v last, poudarjam 'v last' in upravo slovenski narodni skupnosti. Dovolite, da v tem sklopu izrazim nadvse drzen predlog. Normalno je, da bo protagonist vračanja Narodnega doma tudi edini še živeči pričevalec zubljev, ki so ga bili pred sto leti nasilno uničili. Septembra se bomo spomnili 90-letnice usmrtitve štirih mladih slovenskih in antifašističnih junakov na gmajni pri Bazovici, kar je predstavljalo le še nov korak na poti, ki je napovedovala gorje druge svetovne vojne. Kaj, če bi v tem tako simbolično nabitem letu predsedniku republike Sergiu Mattarelli vsi skupaj izrazili predlog, da prof. **Borisa Pahorja** imenuje za dosmrtnega senatorja? Tako kot senatorica Liliana Segre je tudi naš Boris Pahor na lastni koži doživel in preživel barbarstvo vojne, političnega, narodnega in rasističnega nasilja, preživel je

pekel nacističnih lagerjev, odklonil je vsako obliko totalitarnega režima, vse življenje je promoviral vrednote spoštovanja različnosti, narodnih in jezikovnih manjšin, družbene solidarnosti in demokracije. Priznanje Borisu Pahorju bi pomenilo priznanje Slovcem

Roberto Dipiazza

Peter Jožef Česnik

ska stranka v Italiji. Razmislimo, da soudeležimo mlade, s katerimi moramo še najprej krojiti programske vsebine. Razmislimo moramo o vrednotno trdni, vendar operativno zelo prožni stranki, saj le taka lahko kljubuje današnjim ritmom. Razmisli-

Pierpaolo Roberti

Herbert Dorfmann

Igor Gabrovce

kot celoti. Sredi lanskega poletja bi se bil moral končati postopek za imenovanje novega paritetnega odbora za vprašanja slovenske narodne skupnosti. Vladna kriza je zaustavila postopek, ki se, naj mi nihče ne zameri, popolnoma neutemeljeno in neopravičljivo vleče še do danes, se pravi pet mesecev po zapadlosti zakonsko predvidenega termina. Paritetni odbor je preveč pomemben, da lahko še naprej odlašamo njegovo umestitev. Vemo, da se je zadeva zataknila pri imenih. Stranko, s katero smo predlanskim sklenili pomemben volilno-politični sporazum, tudi s tega mesta pozivam, naj upošteva in spoštuje kandidaturu, ki sta jo prvič, odkar imamo zaščitni zakon, skupaj izrazili in potrdili obe organizaciji slovenske civilne družbe". Na koncu govora je spomnil, da je za stranko leto 2020 tudi leto volilnega kongresa in da so se odločili in se na kongres pripravili z nizom tematskih srečanj in vsebinskih poglabljanj: "Največji izziv in pravzaprav neznanka je, kako naj ohranimo v današnjem času pomen, vlogo in načela dokaj nenavadne politične formacije, kakršna je sloven-

ti moramo, kako in s kom naj uresničimo svoje cilje, s kom in kako naj upravljamo naše občinske uprave, ki so prvi branik demokracije in naše aktivne soudeležbe pri upravljanju naših vasi in mest. Spori in delitve preteklosti naj nas ne obremenjujejo, z njimi naj ne obremenjujemo ambicij in načrtov mlajših generacij", je dejal Gabrovce, ki je še dodal, da bo stranka še naprej utrjevala odnose z ostalimi manjšinskimi in avtonomističnimi strankami na deželni, vsedravnji in evropski ravni. Stranka si želi naše območje brezmejno povezovati, mu privoščiti vse zakonske in investicijske instrumente, da razvije ves svoj družbeni in gospodarski potencial.

Ljubljana / Ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, sprejem pri nadškofu

Potrebujemo dobre in neodvisne časnikarje

Minulo soboto, 25. januarja, dan po godu zavetnika časnikarjev, pisateljev in prevajalcev sv. Frančiška Saleškega, nas je slovenski metropolit in ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore v družbi z odgovornim za družbeno obveščanje in medije pri Slovenski škofovski konferenci, murskosoboškim škofom msgr. Petrom Štumpfom, sprejel v nadškofijskem dvorcu na vsakoletnem sprejemu za katoliške

časnikarje. Nadškof se je opravičil, da je bil letošnji sprejem dan po prazniku našega zavetnika, a dr. Štumpf je med pridigo pri sveti maši v nadškofijski kapeli že v začetku vse prisotne opozoril, da ima "praznik sprepobrnjenja apostola Pavla za Cerkev tudi ekumenski pomen, saj so Pavlova pisma spodbuda vsem kristjanom pri oznanjevanju Jezusa Kristusa. Čeprav nekatera sporočila Pavlovih pism razumemo različno, iz česar so se rodile in se še rojevajo različne teološke interpretacije, recimo o opravičenju, pa tudi različni ekleziološki pogledi, nam je Pavel predvsem opomin, da mora biti središče evangeljskega oznanila samo Kristus in nič drugega". Sprejem je potekal namreč na praznik sprepobrnjenja apostola Pavla, ki "je bil (najprej) Savel, preganalec prve Cerkve, po izkušnji Kristusa pa je postal apo-

stol Pavel, glas evangelija vsem narodom. Pred to izkušnjo in po njej je bil Pavel vedno neustrašen. Najprej za judovsko postavo, potem pa za evangelij. Pri delu za postavo je imel za seboj podporo vseh, ki so takrat med Judi kaj pomenili. Pri delu za evangelij pa na začetku ni imel nikogar, razen Kristusa. /... / "Pavel je na sebi pričel doživljati preganjanje. Judovske verske in družbene moči so ga na vsak način hotele uničiti, njegovi novi bratje in sestre po veri v Kristusa pa so se ga bali in bili do njega nezupljivi. Še celo prvaka prve Cerkve v Jeruzalemu, Peter in Jakob, sta imela glede tega velike težave. Zdelo se je, da ne vesta, kaj bi s Pavlom. Končno so si razdelili 'oznanjevalni' teren: Peter in Ja-

kob sta nadaljevala oznanjevanje evangelija med Judi, Pavel pa je šel v povsem novo in negotovo smer: med pogane. Vsi trije pa so zaradi oznanjevanja preganjanje na sebi okušali vse do mučeniške smrti.

Preganjanje in strah. Temu dvojnemu se Cerkev nikakor ne oženi. Oboje jo nenehno pretresa do temeljev. V zgodovini Cerkve je toliko preganjanja in strahu, da je nemogoče vse to spraviti v razumsko obliko iskanja odgovorov. To pa zato, ker si preprosto ne moremo odgovoriti na vprašanje: Zakaj?

Pri vsej dobri volji lahko sicer vsak pride do svojega odgovora. Pri enih je ta odgovor lahko povsem dobro razumsko dodelan, pri drugih pa je tudi skrajno zavržen in neprimeren. V obeh primerih lahko pride do nove agresivnosti, novega nezupljanja in celo tudi do novega preganjanja in strahu. Enostavno se nikdar ne neha. Preprosto več ne veš, kje je začetek in kje je konec.

/ 16

Jurij Paljč

Verica Trstenjak (foto JMP)

GORICA "Besede in glasba" ob dnevu spomina

"Človekovo bivanje temelji na spominu"

Besede in glasba, da ne bi pozabili, je bil naslov nedeljskega zgodovinsko-umetniškega dogodka, ki ga je Furlansko filološko društvo organiziralo ob letošnjem dnevu spomina v sodelovanju z goriškim društvom Amici di Israele 26. januarja popoldne v nekdanjem judovskem getu v Gorici. Množica, ki je presenetila prireditelje, se je najprej zbrala v sinagogi v ul. Ascoli, kjer je bilo na sporedu branje rabinskih pridig iz 19. stoletja, po svetih prostorih pa je udeležence vodil Lorenzo Drascek. Nato so si ogledali bližnjo hišo Ascoli, stavbo, ki ima za Goriško posebno vrednost in ki je od lanskega poletja novi sedež Furlanskega filološkega društva. Prof. Maria Chiara Visintin je zbranim lepo orisala lik Graziadia Isaie Ascoli-

ja in arhitekturne znamenitosti palače, kjer zgledno spodbujajo znanje o goriških jezikih in njihovo poznavanje. Zadnji del srečanja - preplet judovskih pesmi, glasbe in besedil - je potekal v cerkvi sv. Ivana. Pela je mezzosopranistka Romina Basso, ki si je dogodek zamislila, na klasično in baročno kitaro je igral Alberto Mesirca, različna besedila pa je bral gledališki igralec Massimo Somaglini. Zaživeli so starodavni teksti iz različnih judovskih tradicij (med drugimi so bili tudi sefardski in aškenaški), psalmi in uspavanke, prežeti z otožnostjo in veseljem, tudi prave molitve. In petje je bilo res več kot samo petje. Vse to samo zato, da ne bi pozabili, saj, kot je poudarila Romina Basso, "človekovo bivanje sloni na spominu".

DD

Misel na praznik Gospodovega darovanja

Posvečevanje in darovanje Bogu

Letos imamo to milost in blagoslov, da lahko Svečnico, kakor jo ljudsko imenujemo, praznujemo na nedeljo. Najprej je spet poudarjeno, kako je celotna Sv. Družina hotela izpolniti določila Mojzesove postave, v izvirniku pa piše, da se je morala očistiti vsa Družina, čeprav ji tega v resnici ni bilo treba. Ponovno torej poudarek tega, kako sta se Bog in njegova Mati prostovoljno ponižala, kar kaže na čudovito Božjo in Marijino bližino. Tudi sv. Jožef pa se izkazuje, kar kaže besedilo, kot tisti, ki v tišini poskrbi za vse potrebno in je res varuh - Sv. Družine, pa tudi celotne cerkvene družine, ki mu jo je Bog zaupal v varstvo. Poleg tega pa nam kaže vse skupaj na nekaj, kar se danes zdi nekaj tako težkega, da bi namreč izpolnili tista osnovna bogoslužna pravila, da bi jim bili pokorni, nasprotno pa se kaže, kako bi vsakdo rad malo po svoje delal. Gremo naprej. Gospoda so nesli v jeruzalemski tempelj, kakor je postava predvidevala za vsakega prvorojenca. Zanimivost je ta, da je, preden je Bog določil za duhovništvo Levijev rod, bil predviden vsak prvorojenec za duhovniško službo, zato je potem ostal v Izraelu ta obred odkupitve. Prvorojenka je morala biti odkupljena za dvakratno vsoto, ker ni mogla opravljati tovrstne službe. Morda se motim, a morda lahko vidimo prav tu enega od argumentov, zakaj je potrebno Bogu darovati vsakega otroka v smislu, da ga krstimo. Cerkev pojmuje sveti krst kot

to, kar je nadomestilo obrezovanja, vendar pa je hkrati res tudi to, da smo kristjani s krstom posvečeni Bogu, postanemo Božji otroci, Kristusovi bratje in sestre, bistveno se spremenimo v notranjosti. Nismo namreč več samo navadni ljudje, temveč kristjani. Smo torej Kristusovi. V nas je vsajeno seme večnosti. Obstaja danes še zavest o tem, da je otrok, vsak otrok, Božji dar? Se zavedamo, da se s krstom in krščansko vzgojo Bogu samemu zahvaljujemo za dar tega otroka? Se zaveda-

mo presežnosti življenja, vsakega življenja, kjer je vsako življenje duhovno, vprašanje je le, katerega duhu bomo služili? Golobčeka ali grlici jasno kažeta, kako je treba služiti Svetemu Duhu, čigar darove prejmemo pri svetem krstu, da bi otrok v polnosti živel in se razvijal. Ni pomembna samo neka naravna vzgoja, temveč še bolj nadnaravna. Ni tako samoumevno, da starši imajo otroka, da so kolikor toliko zdravi itd. Vsakokrat, ko se to zgodi, je Bog tisti, ki se ozre na neki par in mu nakloni otroka, če seveda govorimo o naravni poti in ne o pravi, pravcati proizvodnji otroka, ki tudi vzporedno obstaja. Namerno sem

uporabil besedo "par" in ne družina, saj je dandanes čedalje več samo "parov", ne pa družin, ker se ne poročijo, imajo pa otroke. Človek je razumno bitje, a se pogosto temu svojemu bistvu, ki ga loči od živali, odpoveduje, da bi bil raje podoben živini v hlevu, ki živi skupaj, je skupaj, pa se razmnožuje. Nekega dne jih potem ni več. Lahko se seveda odločimo za to, kar je "bio" varianta, a potem ne sami ne otrok ali otroci ne bomo imeli in ne bodo imeli življenja v polnosti. Si-

meon je pričakoval "Izraelovo tolažbo", kar je bilo mesijansko pričakovanje. Prepoznal jo je v Kristusu, torej v malem detetu. Tudi mi dobimo svojo tolažbo, torej svoje uresničenje, potešitev hrepenenja našega srca samo v Kristusu in nič drugače. Sicer bo vedno kaj manjkalo. Zato je tako pomembno, da se poslužimo sredstev, ki nam Kristusa prinašajo - svetih zakramentov. Par se poroči, otroke krsti, moli in obiskuje sveto mašo, kjer Bogu daruje družina svoje življenje in prejema Božjo milost in blagoslov. Tega v polnosti, če vsi, ki ga lahko, prejmejo ustrezno pripravljeno sveto obhajilo. Nanj se je treba pripravljati pri "drugem krstu", sveti spovedi, ki je za vernika neke mesečne. Potrebno je torej biti družina, a ne navadna, temveč sveta. Potrebno se je posvečevati, posamično in skupaj, pa nobena ovira ne bo prevelika ali napor pretežak. Njim, ki ljubijo Boga, namreč vse pripomore k dobremu (Rim 8,28).

Andrej Vončina

ZAKAJ PRAV JEZUS? (100)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezus Kristus, Kralj veselstva

Kristusovo kraljevanje je povezano z Božjim kraljevanjem, ki je temeljni odnos Stvarnika s svetom in njegovim vodenjem v Previdnosti. Veliko svetopisemskih navedkov se nanaša na Kristusovo kraljevsko poslanstvo. Rodil se je kot potomec kraljevske rodovine, (Mt 1,1) zato so se nanj nanašale starozavezne napovedi o kraljevskem Mesiju, kar je potrdil apostol Peter v svojem govoru na binkošti. (Apd 2,30) Že učlovečenje predstavlja razodetje Božjega kraljevanja v njegovi osebi, prav tako se je njegovo prvo oznanilo nanašalo na prihod Božjega kraljevanja v svet. (Mr 3,2; 4,17) Zlasti pa je kljub svoji zgodovinskosti in presežnosti bilo vedno odprto v prihodnost.

Jezus ni sprejemal kraljevskih nazivov zaradi sprevrženega judovskega političnega pričakovanja Mesija. Pred Pilatom ni niti zanikal niti potrdil tega poslanstva. Rekel mu je: "Ti praviš!" (Mr 15,2). Povedal pa je, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta (Jn 18,36). Bulgakov pravi, da ima poseben pomen za razodetje njegovega kraljevskega poslanstva slovesen vhod v Jeruzalem. V njem je nakazan tudi njegov bodoči prihod v Slavo, ki ga je naznanil dogodek spreminjenja na Gori (Mr 9,2-13). Ljudstvo je šlo Jezusu naproti in mu izkazovalo kraljevsko čast, razgrinjali so svoja oblačila in vzklikali: Hozana Davidovemu sinu (Mr 12,35), Izraelovemu kralju.

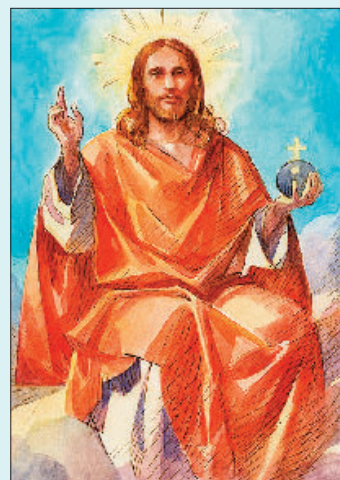
Dogodek je klical ljudi k opredelitvi do njega. Tudi farizeji in voditelji so se znašli pred odločitvijo, da ga sprejmejo ali se postavijo proti njemu. V tej smeri je bil tudi na križu napis v treh jezikih: Jezus Nazarečan, Judovski kralj (Mr 15,26). Pri Jezusovem kraljevanju ni šlo za Božje kraljevanje nad svetom, poudarja Bulgakov, ampak za Jezusovo bogočloveško kraljevanje v moči učlovečenja in velikonočnega dogodka. S tem je Bog na nov način zakrleževal v svetu, ki se je oddaljil od njega. To kraljevanje Boga je v človeku in na način človeka, ki je moral za to prej izpolniti

svoje preroško in duhovniško poslanstvo.

Po Binkošti Kristus nadaljuje svoje kraljevanje v Svetem Duhu, način tega kraljevanja ostaja isti, ne prihaja z nasiljem in od zgoraj, ampak z bližino, usmiljenjem in potrpežljivostjo. Podarja se vsem, ki so zanj odprti (Mt 25,34). Prav v tem ponižnem delovanju je Kristus središče stvarstva in zgodovine, po njem je Bog zopet vzpostavil stvarstvo kot celoto (1 Kor 1,12-20). On je Gospod stvarstva in sprave v njem. Ko je Kristus v središču, se spremenijo tudi najbolj temni trenutki, ki so napolnjeni z upanjem. Desnemu razbojniku, ki ga je prosil: "Jezus, spomni se me, ko prideš v svoje kraljestvo", (Lk 23,42) je obljubil: "Danes boš z menoj v raju" (v. 43), v njegovem kraljestvu. "Jezus lahko se me spomniš, saj si v središču, v svojem kraljestvu". Po prvi svetovni vojni je podoba Kristusa Kralja veselstva zopet prišla v duhovnost zahodnega krščanstva. Papež Pij XI. je vpeljal bogoslužni praznik, drugi vatikanski koncil je dal tej Kristusovi podobi še večjo veljavo in jo postavil v povezavo z velikonočnim dogodom. Tako se je povezal s staro krščansko tradicijo, ki je poznala lik Kristusa Kralja, Vsevladarja (Pantokratorja), ki prestoluje na Očetovi

desnici in blagoslavlja svet. V absidah starokrščanskih bazilik je bila velika podoba Kristusa Kralja, ki vlada nad svetom in ga blagoslavlja. Na Zahodu je bila ta podoba prisotna vse do visokega srednjega veka. Tudi na kraljevskem prestolu križa so upodabljali Kristusa s krono in oblečenega v kraljevski ornat.

V podobi Kristusa Kralja veselstva je njegova človeška podoba deležna Božjega življenja in gospodovanja nad vsem ustvarjenim. Ob koncu časov se bo to kraljevanje razodelo v vsej polnosti, vendar zopet na način, kot se je pokazal že zdaj, to je s služenjem in usmiljenjem (Mt 10,45). Kot Kralj veselstva bo mogel biti prisoten v človeštvu in vse privedi k Očetu, da bo Bog vse v vsem (1 Kor 15,24-28).

Tehtno predavanje Riccarda Illyja v Podturnu

Zakaj politika potrebuje solidarnost

Goriški dekanat se je godzval na poziv k odgovornosti, ki ga je poslal papež Frančišek in pozval vse kristjane, naj se brez strahu angažirajo v politiki. Dekanat se je tako odločil za redno *Šolo družbene in politične vzgoje*. Če podjetja ne želijo propasti, bodo morala spremeniti odnose, in to ne zaradi kakšnega skupnega dobrega, ampak preprosto zato, ker se bo v prihodnjih letih v gospodarstvu dogajalo to, kar se že zdaj na področju okolja in ekologije. Podjetja in svetovni trg v zadnjih letih doživljajo krizo, ki je veliko bolj radikalna in globoka kot finančna kriza v preteklih letih. Finančna kriza, ki se je začela leta 2007, je bila nekakšen 'srčni infarkt' v sistemu, a finančni zavodi so se ponovno okrepili s pomočjo nekaterih 'zdravil' in so nadaljevali prejšnji življenjski slog. Obnašanje največjih svetovnih finančnih struktur se kljub krizi ni spremenilo. Vendar okoljska kriza zaradi onesnaževanja in efekta tople grede, ki je v takem obsegu zgodovina ni še

zabeležila, predstavlja korenito spremembo življenjskih razmer. Zelo verjetno je, da, kar se dogaja na področju ekologije, se postopoma in hitro giblje tudi na družbenem področju. Strokovnjaki so to vedeli že nekaj časa, v zadnjih mesecih pa je prišlo do zelo hitrega pospeška. Nova gibanja, misli in dejanja papeža Frančiška (samo pomislite na Laudato si in gibanje, ki je po tem nastalo), zavedanje, da se je igrača razbila, postajajo vse bolj razširjeni, univerzalni, vse manj sporni. Podjetja, v rokah peščice zelo bogatih delničarjev, bodo kaznovali potrošniki, zlasti mladi. Zmeraj večja neenakost v družbi, se bo vedno bolj zdelo druga oblika "toplogrednih učinkov".

V dvorani Incontro v Podturnu se je zvrstilo več predavanj; na njih so različni predavatelji razpravljali o velikih temah, ki jih vsebuje socialni nauk Cerkve. Eno izmed teh je imel Riccardo Illy, uspešen podjetnik, prejemnik veliko državnih in mednarodnih nagrad. Leta 2001 je bil izvoljen za državne-

ga poslanca, dvakrat je bil župan Občine Trst in leta 2003 guverner dežele Furlanije Julijske krajine. Iz svojih bogatih izkušenj je črpal snov za obravnavo predlagane teme, ki je pomembna bolj kot kdajkoli prej za razumevanje in vodenje

politike. Govoril je o "solidarnosti kot nujnosti dobre politike". O sebi je povedal, da je bil v mladih letih smučarski učitelj in jadralni inštruktor. Njegova mama je pripadala

valdeški veroizpovedi in je strogo vzgajala otroke k odgovornemu življenju, a je bila vedno pripravljena priskočiti bližnjemu na pomoč. Izredno mlad se je poročil z novinarko Rossano Bettini. Leta 1977 se je zaposlil v družinskem kavnem podjetju Illycaffè in bil najprej tržni direktor, nato upravitelj. Podjetje je leta 1933 ustanovil njegov ded in bil edini, ki je pristopil h katoliški veri. Oče je sledil dedu in je vedno poudarjal, da mora vsak človek dati čim več od sebe. Zelo rad je bral knjiže, poseb-

družine, študiral je pravo in zgodovino na univerzi v Hamburgu in Frankfurtu. Ko je nacistični režim uvrstil tudi njegova dela v seznam knjig, ki so bile prepovedane in 10. maja 1933 javno zažgane, je Drucker emigriral v ZDA. Vsako leto pripravljajo na Dunaju simpozij, namenjen spoznavanju naukov Petra Druckerja. Predavatelj je povedal, da se jih je sam večkrat udeležil. Illyjev oče je rad poudarjal npr. dejstvo, da mora biti za podjetje gospodar potrošnik in da moramo v podjetju lepo ravnati z vsemi sodelavci ter nameniti veliko skrbi okolju, v katerem podjetje deluje. Teh načel se žal danes ne držijo vsa podjetja. Ko namreč le denar žene podjetja, ni mogoče govoriti o pravih podjetnikih, ampak o špekulantih, in danes je teh veliko. Danes govorimo o 'občutljivih' podjetjih; precej italijanskih podjetij se je vključilo v seznam, ki se imenuje 'Benefit-corporations'. To so podjetja, ki so pripravljena delovati tudi v socialno korist. Podjetja, ki jih vodi Illy s sodelavci, so skoraj vsa vključena v to. V ta seznam skušajo vključiti še zadnje svoje podjetje v Moltacinu, ki proizvaja vino. "Druckerjevi principi so nas tako prevzeli", pravi Illy, "da jim z veseljem sledimo. V podjetju se trudimo, da pravično plačujemo ti-

ste, ki nam nudijo surovine. Skušamo usposabljanje sodelavce in biti aktivni pri varstvu okolja. Profesor Gary Hamel, ki je sledil Druckerju, se trudi, da bi širil ta načela. O svoji izkušnji biti župan Občine Trst je Illy povedal, da v začetku ni bilo lahko. Bilo je več problemov na dlani: spori med slovensko manjšino in italijanskim delom prebivalstva, spor med tržaško in videmsko občino, z Ljubljano ni bilo nobenih stikov, brezposelnost je bila huda. Sam se je opiral na stavek, ki ga je Abraham Lincoln izrekel ob prvem nastopu kot predsednik Združenih držav Amerike: "Če bi imel štiri ure časa, da posekam smreko, tri ure bi uporabil, da bi najprej izostril sekiro. "Prvo smo začeli reorganizirati občinsko upravo", je dejal govorec. "Kot tajnika smo poklicali Raffaella Fabbra, ki je bil zaposlen v Gorici in ki nam je dal veliko zadoščenja. Vedno smo bili solidarni, in to povsod. Prva oblika solidarnosti je bila ustvarjanje delovnih mest. 'Polietica' je bil tudi princip, ki sem se ga držal. To je princip skupnega dobrega. Ne gre za fasadno moralizem, ampak za sposobnost spodbujanja dolgoročnih sprememb, ki ustrezajo splošnim interesom državljanov, ne pa osebnim. Tega bi se morali držati vsi politiki!"

KN

Ljubljana / Postavili bodo spomenik rojaku iz 18. stoletja

Diplomat, jezuit Avguštin Ferdinand pl. Hallerstein

V Ljubljani bodo postavili spomenik rojaku Avguštinu Ferdinandu pl. Hallersteinu, jezuitu, matematiku, astronomu, kartografu in diplomatu iz 18. stol, ki je polovico življenja preživel na Kitajskem. Kopijo njegovega zvezdnega opazovalnika so izdelali na Kitajskem, za izdelavo podstavka je objavljen razpis na spletni strani Me-

Grudnovega nabrežja ob Karloški cesti, v osi obstoječega drevoreda.

Z veleposlaništvom Kitajske se je ljubljanska občina dogovorila, da bo Kitajska financirala izdelavo kopije zvezdnega opazovalnika in jo pripeljala v Ljubljano. Kopija bo izdelana v merilu 1:1 in bo iz enakega materiala, kot je original, to je iz brona. Spomenik bo po-

stoji na starem pekinškem astronomskem observatoriju ter da je repliko podarilo veleposlaništvo Kitajske kot spodbudo za nadaljevanje kulturnih stikov med Slovenijo in Kitajsko. Sinolog Mitja Saje je v obrazložitvi med drugim zapisal, da ima izbrana lokacija simbolni pomen zaradi bližine Gruberjeve palače in lokacije nekdanjega Jezuitskega kolegija na drugi strani ceste ter da bo obeležje spominjalo na bogato ustvarjalno in znanstveno dejavnost jezuitov v Sloveniji in še posebej na izjemen Hallersteinov dosežek.

Hallerstein je s kombinacijo heliocentrične zasnove, ki je bila v uporabi v Evropi, in ekvatorialne postavitve, kot je bilo v navadi na Kitajskem, dosegel povsem inovativno rešitev, ki pomeni povsem sodobno zasnovo, kakršna se uporablja pri velikih sodobnih teleskopih. Krogla je služila predvsem za določanje resničnega sončnega časa in določevanje desnega odmika deklinacije nebesnih teles. Zaradi še vedno premajhnega poznavanja Hallersteina in njegovih znanstvenih dosežkov v Sloveniji bo spomenik pomenil zanimivost, ki bi tako naključnim obiskovalcem kot tudi strokovnim in šolskim ekskurzijam nudila neposredno informacijo in tako učinkovito širila znanje o Hallersteinovih znanstvenih dosežkih in njegovem kulturnem poslanstvu. Hkrati bo pričal o zgodnjih stikih med Slovenijo in Kitajsko, poleg tega bi simbolično predstavljal kulturno vez med narodoma, je še zapisal Saje. Ferdinand Avguštin Haller von Hallerstein - Liu Songling (1703-1774) se je rodil v Ljubljani. Morska svilna pot ga je leta 1739 pripeljala na Kitajsko, kjer je živel vse do smrti.

stne občine Ljubljana.

Kot so za STA zapisali na Mestni občini Ljubljana, je pobudo za postavitev kopije pekinškega zvezdnega opazovalnika podal Arhiv RS. Komisija za postavitev javnih spomenikov in obeležij v Ljubljanski občini je predlog podprla in za postavitev spomenika predlagala javno površino na izteku

stavljen še v tem letu. Točen datum usklajujejo z veleposlaništvom Kitajske. Napis na spomeniku bo v mandarinščini in slovenščini.

Napis bo med drugim sporočal, da je zvezdni opazovalnik v času dinastije Qing med svojim življenjem na Kitajskem zasnoval Hallerstein in da original še danes

Skozi drugačno prizmo (20)

Spomin še na druge

Vesel sem bil oni dan, ko sem videl, da bodo v občini Doberdob postavili spominske kamne svojim žrtvam taborišč. V taboriščih je sicer res tako in drugače končalo svoje zemeljsko življenje daleč največ Judov, vendar pa se ne sme dovoliti, da bi bil spominski dan le spomin na pripadnike tega ljudstva, temveč so vredne spomina tudi vse žrtve drugih narodnosti, kot recimo Cigani (tako Sinti kot Romi, ne samo ti!) ali pa številni Slovani, katerekoli narodnosti že. Kakor vse tovrstne ideologije, pa je bil nacionalsocializem tudi protikrščanski oz. še posebej protikatoliški, pokončal pa je zato tudi precej katoliških duhovnikov, redovnikov in redovnic, med katerimi so nekateri že bili tudi proglašeni za blažene in svete (sv. Maksimilijan Kolbe, sv. Terezija Benedikta od Križa...). Če vzamemo za primer taborišča Dachau na Bavarskem, le malo severno od prestolnice München, je tam obstajala prav duhovniška baraka, Blok 26, kjer je bilo zaprtih kar 2720 katoliških duhovnikov, umrlo pa jih je ali bilo ubitih kar 1054. Preživele je sprejel v avdienci papež Pavel VI. in pohvalil njihovo zvestobo duhovništvu. Če so tako mnogi govorili o odsotnosti Boga v taboriščih, pa so morda prav ti duhovniki pričevali ravno nasprotno, da je bil Bog tudi tam skrivnostno navzoč, četudi te navzočnosti mnogi niso prepoznali. Mnogi ne razumejo pazljivosti Božjega služabnika papeža Pija XII. pri obsodbah režimov, vendar je bila ta še kako utemeljena, glede na to, kar se je zgodilo, potem ko je leta 1937 izdal okrožnico *Mit brennender Sorge (približni prevod: Z bolečo zaskrbljenostjo)*. Nasilje režima se je namreč še povečalo – po vsej državi so zaplenili 12 katoliških tiskarn, pozapri veliko duhovnikov in vernikov zaradi ilegalnega širjenja verskega gradiva. Toliko, da malo opozorimo,

kako ni prav, da trebimo v neki propagandistični rog, ne da bi poznali pravo ozadje določenih odločitev. Pošteno povedano, bi potrebovali kar nekaj člankov za posebno obravnavo tega papeža med 2. svetovno vojno. Prvo taborišče po datumu ustanovitve, je Dachau postal "največja škofija na svetu" leta 1940, ko je Himmler določil, naj prav tja preselijo vse internirane duhovnike. Največ med njimi je bilo Poljakov, kar 868 pa jih je tam našlo smrt, nekaj je bilo tudi slovenskih duhovnikov. Središče življenja v Bloku 26 je predstavljala kapela, ki je bila odprta januarja leta 1940, kjer pa je bilo dovoljeno obhajati le po eno sveto mašo na dan, kateri pa niso

smeli prisostvovati laiški verniki. V istem prostoru so sicer obhajali bogoslužje tudi pravoslavci in protestanti, ko smo pravkar končali molitveno osmino za edinost kristjanov. Neke vrste edinost, kljub zavedanju svoje različnosti, je torej pogojevala ista usoda, ki so jo delili med seboj verski voditelji krščanskih skupnosti. Duhovnikom so nasilno odvzeli njihove duhovniške in redovne obleke, silili so jih k preklinjanju ali jih trpinčili s trnovo krono na glavi, v posmeh trpljenju našega Gospoda. Zaradi prenatrpanosti, ker so Nemci pač osvojili še druga ozemlja, so kasneje za poljske duhovni-

ke namenili tudi del Bloka 28. Septembra 1941 so zlobni voditelji taborišča poljskim duhovnikom sicer zabranili dostop do kapele, ker so videli, kako veliko je ta duhovnikom pomenila pri izgrajevanju trdnosti v veri in duhovniške identitete. Da bi poljski duhovniki niti od daleč ne mogli spremljati bogoslužja, je komandant taborišča celo ukazal prepleškati stekla oken kapele v belo barvo. Vse to pa poljskim duhovnikom v Bloku 28 ni preprečilo vseeno na skrivnem obhajati sveto mašo, in sicer zahvaljujoč se pomoči nemških duhovnikov, ki so jim skrivaj predali hostije in vino. Četudi so vsem kaznjencem zaplenili rožne vence, so si jih na ra-

zlične načine izdelali sami, kakor so kasneje počeli tudi po komunističnih zaporih. Duhovniki so imeli tudi, kakor so lahko, češčenje Najsvetejšega, in sicer tako, da so si med seboj podajali pločevinasto škatlico, v kateri je bila Presveta Hostija. Kljub vsem težavam so tako v taborišču duhovniki zagotavljali, s svojo materialno in zakramentalno bratsko ljubeznijo, Božjo navzočnost tudi tam zaprtim katoliškim vernikom, ki jih, ponavljamo, nikakor ni bilo malo. Prinašali so jim žarek upanja v položaju, ki je navidez kazal, da ni nikakršnega upanja.

Andrej Vončina

Srečanje pod lipami: Mahničeva estetika in literarna kritika

Filozofsko razmišljanje Iva Keržeta o škofu Mahničju

V letošnjo zbirko Goriške Mohorjeve družbe spada tudi delo dr. Iva Keržeta o teologu, katoliškem mislecu in krškem škofu Antonu Mahničju. Ivo Krže je Tržčan, ki je v Sloveniji dokončal najprej študij filozofije, nato slovenistike, danes pa poučuje filozofijo na škofijski gimnaziji v Mariboru in na državnih gimnazijah v Slovenski Bistrici. Že njegova doktorska disertacija je izšla v knjižni obliki, delo o škofu Mahničju pa je avtorjeva magistrska naloga, ki postavlja v ospredje filozofske osnove Mahničjeve estetike oz. aplikacije le-teh pri vrednotenju literarnih del nekaterih hrvaških avtorjev, predvsem pa slovenskih. Dr. Iva Keržeta in njegove študije o krškem škofu smo globlje spoznali v četrtek, 23. januarja, na prvem letošnjem Srečanju pod lipami. Srečanje je, kot vedno, potekalo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, večer je uvedel predsednik GMD msgr. Renato Podbersi. Z avtorjem pa se je pogovarjal prof. Tomaž Simčič, ki je knjigo uredil. Podbersi je poudaril, da je glede škofa Mahničja v Sloveniji še veliko nesporazumov - Anton Mahnič (1850-1920) je bil vsestranska osebnost, o kateri veliko razpravljajo, saj je v slovenski kulturni in literarni zgodovini nedvomno velika, a obenem tudi kontroverzna figura, ki se je s svojo literarnokritično dejavnostjo zamerila marsikateremu pesniku in pisatelju. Prof. Tomaž Simčič je navzočim razložil, da se knjiga deli na dve poglavji: v prvem avtor predstavlja Mahničjevo estetiko s filozofskega zornega kota, v drugem pa podrobno obdela, kako je Mahnič presojal našo literaturo - Prešerna, Gregorčiča, Jurčiča, Aškerc in druge svoje sodobnike. Dr. Ivo Kerže je povedal, da je ta knjiga prva monografija o Mahničju v slovenskem jeziku. Avtor je prvič na njegov zapis naletel na straneh Rimskega katolika, revije, ki jo je Mahnič izdajal, preden je postal škof na otoku Krk, in takoj ga je pritegnil, tako kot so ga pritegnili

spisi sv. Tomaža Akvinskega: *"Tako pri Mahničju kot pri sv. Tomažu sem našel neko racionalno, razumsko obravnavo rešitev, odgovore na temeljna vprašanja bivanjskega religioznega značaja"*. Keržeta je očarala Mahničjeva izrazita jasnost utemeljitve - tomističen pristop je apliciral na slovenska vprašanja, aktualna v zadnjem desetletju 19. stoletja. V Mahničjevih Dvanajstih večerih (Slove-

nesmisel. Gregorčič je sam zatrdil, da sploh ni mislil metaforično, pač pa povsem indikativno". Mahničjevi filozofski pogledi so odločilno vplivali na njegovo literarno kritiko in na njegovo javno delovanje. Pri svojih študijah se je naslanjal na rimske teologe, zlasti na tedaj najpomembnejšo teološko, izrazito neotomistično, jezuitsko revijo Civilta' Cattolica, posebno na znanega p.

Mattea Liberatoreja: gre za idejo, da se abstraktivno spoznavoslovje sv. Tomaža da odlično uporabiti kot sredstvo za kritiko novoveške filozofije v celoti. Prof. Tomaž Simčič je poudaril, da je Ivo Kerže v svoji knjigi tudi sam pristopil k Mahničju kot neotomist, nekje je celo napisal, da je prišel do spoznanja, da je prevzem neotomizma nujen pogoj anti-

nec, 1884) je našel prvi sistematični filozofski premislek o estetiki, podan v traktatu v slovenskem jeziku in apliciran na avtorje, ki so takrat delovali, dejansko se Mahničjev javni in politični nastop začena z estetsko-literarnokritičnimi temami. V svoji obravnavi Gregorčiča izhaja iz temeljnega uvida, ki je današnjemu človeku žal tuj - cilj človekovega bivanja je v temelju spoznavni, nedejavnostni, človek je poklican k spoznavanju stvarnosti, najprej gre za materialno stvarnost, ki se kaže čutom, nato pa pride do razumskega dojemanja. Kerže pravi, da je ugodje čutnih zmožnosti, ki jih lahko v umetniškem delu prepoznamo, Mahničjeva neotomistična definicija lepote, cilj so pa razumske zmožnosti. Avtor je na večeru - pred res množičnim občinstvom - povedal, da k literaturi lahko pristopamo na različne načine; če pa upoštevamo neotomističnega, ima Mahnič v svoji obravnavi Gregorčiča preprosto prav: *"Gregorčič je z Mahničjem v debati, pristaja na njegov kontekst - vsebina je prav tako pomembna kot oblika. Vprašanje je, ali je Gregorčič res izrekel blasfemijo, ko je v svoji poeziji Človeka nikar prosil Boga, naj človeka ne ustvari več. Tako naj bi pesnik predpostavljaj, da se je Bog motil, ko je človeka ustvaril, in to je teološki*

moderne obrata, ki človeka ne postavlja več v središče stvarnosti. O neotomizmu in svojih osebnih filozofskih pogledih je avtor na četrtkovem večeru povedal marsikaj, debata pa se je zanimivo in živahno vnela s številnimi vprašanji navzočih, profesorjev, zgodovinarjev, dobrih in slabših poznavalcev Mahničja in njegove literarne kritike naploh. Kerže je poudaril, da s svojim filozofsko usmerjenim vpogledom v Mahničjevo literarno kritiko ne želi dvomiti o umetniški vrednosti Simona Gregorčiča ali drugih književnikov. Cilj njegovega dela je doseči, da bi bila bralcem jasnejša miselno ozadje in slovenski kulturni prostor, v katerem so literarna dela nastala. Neoporečno je dejstvo, da za nas veljajo pesniki in pisatelji za glavne duhovne vzdrževalce slovenstva, tisti pa, ki o njihovih stvaritvah razmišljajo drugače, niso zlahka sprejeti, tako niso bile sprejete ideje škofa Antona Mahničja, zato ga skuša Ivo Kerže nekako javno rehabilitirati tudi tako, da pokaže zlasti filozofsko ozadje njegovih misli. Saj je trdno prepričan, kot je še enkrat poudaril ob koncu večera, da je Mahnič eden največjih slovenskih mislecev, ki je vreden, da ga bolje spoznamo in ovrednotimo.

Katja Ferletič

Podelitev nagrade Dušana Černeta za leto 2019 Eriki Jazbar

"Nagrada je potrditev neke poti, nekih izbir"

Nagrada Dušana Černeta za leto 2019 je v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici v četrtek, 23. januarja, prejela goriška javna delavka in časnikarka Erika Jazbar. Nagrado vsako leto podeljuje poseben odbor pri Knjižnici Dušana Černeta iz Trsta kot priznanje Slovincu oz. Slovenki ali slovenski organizaciji v Italiji, ki si prizadeva za ideale, za katere se je zavzemal časnikar in politični delavec Dušan Černe (1916-1975): za slovenstvo, demokracijo in krščanstvo. Do izročitve nagrade je prišlo pred Srečanjem pod lipami, ki je z Goriško Mohorjevo družbo področje, kjer posebno izstopa vloga nagrajenke. Slovesnost je uvedel časnikar Ivo Jevnikar, ki je predstavil nastanek in zgodovino nagrade, podelitev katere je bila že dvaintrideseta. Nagrado so si že leta 1975 zamislili sodelavci in prijatelji Dušana Černeta, podrobno utemeljitev letošnje pa je podal ravnatelj in član komisije prof. Tomaž Simčič: *"Kot časnikarka, kulturna in javna delavka Erika Jazbar s pisano besedo in odmevnimi pobudami, zlasti s Srečanji pod lipami, poživila zamejski prostor in utrjuje njegove vezi z ostalimi deli slovenskega naroda"*. Simčič je podrobno spregovoril o študijski in delovni poti nagrajenke, njenem delu pri primarnih slovenskih ustanovah in društvih ter o sodelovanju z različnimi mediji, pri katerih objavlja svoje avtorske članke, razmišljanja, daljše intervjuje. Jazbarjeva je kot avtorica, soavtorica ali urednica izdala tudi več knjig - od vodnika po slovenskih sledovih mesta Gorica in Goriške do zgodovine stranke Slovenska skupnost, politične biografije dr. Mirka Špacapana, knjige intervjuja o Igorju Omanu, spomine na msgr. Janeza Hladnika, pa še najnovejšo jubilejno brošuro o gledališki skupini O'Klapa. *"Erika je dejansko duša Srečanj pod lipami ... Tudi ko sama nastopa, je to vedno odmevno ... Dobro je, da dobi javno priznanje tudi med nami"*, je še dodal. Predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec se je nagrajenki zahvalila za skrb, ki jo namenja organizaciji Srečanj pod lipami, torej srečanjem z avtorji, predstavitev knjig in novih publikacij, predavanjem, spremljanju družbenega dogajanja: *"Zgodba se je pred nekaj leti, v pomladnem času, začela čisto preprosto, po daljšem klepetu z Eriko. O poimenovanju srečanj ni bilo dvomov ... Odziv je bil takoj nad pričakovanji in začeta zgodba se skozi leta uspešno nadaljuje. Erika Jazbar ima za to veliko zaslug, saj odgovorno in skrbno spremlja srečanja. ... Gre*

za ogromno in odgovorno delo, za katero smo ji pri KCLB posebno hvaležni".

O publicističnem in uredniškem delu nagrajenke je spregovoril predsednik GMD msgr. Renato Podbersi. Dejal je, da se Jazbarjeva zaveda, kako se spreminja slovenska narodna skupnost v zamejstvu: *"Skrčili so se problemi na naša politična in gospodarska jedra, ki so nekdaj bila v pogonu s polnimi jadrji. Mlajše generacije razmišljajo danes povsem drugače in strukture temu niso sledile. Veča se razkorak med poklicno in nepoklicno kulturo, bistveno manj je prostora tudi za intelektualno soočanje"*. Nagrajenčino srce *"bije tudi za Slovence po svetu"*. Pri uredniškem delu pri GMD se *"bori za resnico, ki je mati demokracije, tudi takrat, ko delo ni udobno in letijo udarci, da določenih stvari ne bi spregovorila"*, je povedal Podbersi. Dodal je še, da bi pri Goriški Mohorjevi

družbi veliko izgubili, če bi Jazbarjeva ne bila zraven: *"GMD ti veliko dolguje tako na ravni idejnih zamisli, ustvarjalnosti pri pisanju, zamisli za vpetost te knjižne založbe na Goriškem v širše matično narodno telo v Italiji in Sloveniji, in pri urejanju Koledarja. Vedno te ne razumemo do kraja, zavedamo pa se, da prinašaš v naš krog vedno novo energijo"*.

Nazadnje je na oder stopila predstavnica Černetove rodbine, nečakinja, gospa Anamarija Prijatelj, ki je nagrajenki izročila diplomu, denarno nagrado in zbornik Zvestoba vrednotam, podoba Dušana Černeta in po njem poimenovanih pobud, katerega avtor je Ivo Jevnikar. Besedo je prevzela tudi sama Erika Jazbar, ki se je odboru zahvalila za nagrado, ki je *"potrditev neke poti, nekih izbir"*, in dodala: *"Zelo drago mi je, da je predlog za nagrado prišel s strani osebe, ki jo zelo visoko cenim in imam zelo rada, to je Saša Martelanc. O njem smo brali in poslušali veliko, zame pa je bil predvsem človek, ki je globoko poznal voze našega naroda, ki onemogočajo slovenskemu narodu, da bi zadihal in zaživel tako, kot si zasluži"*. Krščanstvo, slovenstvo in demokracija so vrednote, na katerih se trudimo, da bi gradili enoten slovenski prostor - *"Iskati moramo ljudi v 'sivi coni', ki smo jih po poti izgubili v tej ali prejšnjih generacijah, pozorni moramo biti na naše zavedno jedro, brez katerega skupnost izgubi na življenju ... Krščanstvo, slovenstvo in demokracijo povezuje z matico oplaja"*.

Kat

Kulturni dom Gorica: Komigo baby 2019/20

Izvrstni kuhar Palček Nos

Kako spreten je bil v kuharski umetnosti fantiček, ki ga je stara coprnica zacoprala v pritlikavega škrate z dolgim nosom, ker se je nekoč pri stojnici z zelišči svoje mame norčeval iz njene grdega videza, so otroci spoznali na gledališki predstavi *Palček Nos* v goriškem Kulturnem domu, na gledališki matineji v ponedeljek, 6. januarja 2020. *Komigo baby*, že ustaljeni niz jesensko zimskih predstav za otroke s spodbudnim naslovom *"Mama, očka... gremo v gledališče!"*, ki ga prireja Kulturni dom v Gorici v

sodelovanju z AŠZ Dom Gorica in kulturno zadrugo Maja, pod pokroviteljstvom Slovenske kulturno-gospodarske zveze ter s finančno podporo Fundacije Goriške hranilnice, Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Dežele FJK, je v goste povabil gledališče iz Desnega žepka KD Desni žepki iz Ljubljane. To je majhno potujoče gledališče, v katerem ustvarjata igralka Lucija Čirovič in likovni umetnik ter režiser Boštjan Štorman, ki vedno sodeluje tudi kot igralec. V njunih tehnično preprostih, a uprizoritveno natančno

premišljenih predstavah, namenjenih otrokom, je vselej prisotna interakcija med mimično lutko, igralcem in gledalcem, kot je zapisano na spletni strani Gledališča iz desnega žepka. Take odlike so lastne tudi predstavi, v kateri lepega fantiča Jakoba zaradi njegove predrznosti Zeliščna coprnica spremeni v grdega škrate in ga pri sebi obdrži celih sedem let. V tem času pa Jakobu razkrije marsikatero kuharsko skrivnost, tako da sam postane tako odlični kuhar, da ga ni para. Potem ga coprnica izpusti iz svojih krempljev in ga pošlje v svet. Jakob, kljub svojemu pravičnemu privlačnemu zunanemu

premišljenih predstavah, namenjenih otrokom, je vselej prisot-

videzu, ima namreč zelo kratke noge in ogromen nos (krasno izdelana lutka!), postane celo vojvodov glavni kuhar in

vsi ga cenijo. Pri tem pa nekoč nečimrni lepoteč Jakob spozna, da sta bolj pomembna znanje in dobro srce kot pa

"puhla, prazna" lepota. Otroci, ki so lepo zasedli prve vrste velike dvorane Kulturnega doma, so pozorno spremljali odrsko dogajanje v sicer za spoznanje le malce predolgi igrano-lutkovni predstavi, ki jo bogatijo songi in seveda čudovite, zelo domiselne lutke v različnih tehnikah (mimične lutke, maske, ploščate lutke, pa tudi animirani predmeti in celo utrinek kamišibaj gledališča). Izvajalca sta zelo spretna in sproščena v animiranju lutk in v prehajanju iz lika v lik. Povrh vsega pa večje vključujeta male gledalce v pravilčno pripoved.

Kot je v navadi, so otroci ob izhodu iz dvorane prejeli pisan balonček.

IK

Dramski odsek PD Štandrež / Premiera: Vohuni

Žuboreč hudournik laži ob vohunskih bregovih

Po lanskoletni uspešnici, romantični komediji *Bosa v parku*, v režiji Janeza Starine so se člani dramskega odseka Prosnetnega društva Štandrež za svojo vsakoletno produkcijo letos zazrli v komedijsko "kriminalno" vode. Angleško dramsko delo *Lo-ok, no hans!*, ki sta ga napisala John Chapman in Michael Pertwee, ima kar precej kriminalnega nadiha: v njem se zaiskri pištola, iz katere počasi strel, govor je o umoru, zgodi se smrtna nesreča... Opisano res spada v kriminalko! V resnici pa je vsebina vrtoglave bulvarke povsem prepredena s komedijskimi nitmi, ki jih protagonist tako gosto zamotava, da se še sam najprej ujame vanje. Zapleti ob neustavljivem slapu laži zelo učinkovito zazvenijo v imenitnem slovenskem prevodu, ki ga je iz italijanskega opravil Matej Klanjšček in delo

Marko Brajnik, Matej Klanjšček in Mojca Dolinšek

naslovil *Vohuni* ter ga priredil in ga s krajšanjem učvrstil (hudo-mušno se je tudi poigral s trdoto nemškega jezika). V tekstu je skušal ohraniti vsaj kakšno besedno igro, na katero se opirajo duhoviti utrinki v angleškem izvorniku. Razgibana komedija je tako doživela slovenski krst prav

v izvedbi štandreškega dramskega odseka na odru župnijske dvorane Anton Gregorčič v soboto,

25. januarja 2020, (v nedeljo pa prvo ponovitev, ki je bila zadnja predstava v abonmajskem programu *Štandrež 2019*; ogledala si jo je tudi Ana Ruter, selektorica območnega srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin Severne Primorske) v dinamični, vsečni režiji Jožeta Hrovata, dramskega igralca, ki je režijske in umetniško usmerjevalne vaje štandreške gledališke skupine prevzel l. 2004 in jih še drži smelo v rokah, in upamo, da jih bo še. Razpoznavna Hrovatova režijska roka se zrcali tudi v drobnih detajlih, ki poudarjajo vrsto komičnih trenutkov, ti pa podziga situacijsko komiko. Ta vseskozi začinja predstavo, s katero so tudi letos štandreški igralci razveselili zvesto občinstvo. Gledalci so se zelo zabavali ob duhovitih dialogih, prepojenih z lažmi, ki jih kopiči glavni protagonist Peter Fisher, da bi se izvil iz neljubih situacij, v katere sam zaide.

/str. 8
Iva Koršič

Ob lepem življenjskem jubileju želimo
naši dragi predsednici
Zadruga Goriška Mohorjeva

FRANKI ŽGAVEC

še veliko zdravih in ustvarjalnosti polnih let ter se ji
prisrčno zahvaljujemo za vse do zdaj opravljeno delo

VSI PRI NOVI GLASU

Skupnost družin
SONČNICAGledališka skupina
O'KLAPAMLADINSKI
MUZIKALLAK
ZA
SANJEREŽIJA
SANJA VOGRIČNEDELJA, 2. FEBRUAR 2020
OB 18. URI
Kulturni center Lojze Bratuž

Ponovitev v soboto, 8. februarja 2020, ob 20.30

INFORMACIJE in NAKUP VSTOPNIC
+390481531445 - info@centerbratuž.orgProsnetno društvo Štandrež in KD Stanko Vuk Miren-Orehovlje
vabita na

PRIREDITEV

OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE
ob 200-letnici smrti Valentina VodnikaNe hčere ne sina
po meni ne bo,
dovolj je spomina:
me pesmi pojo.

Program oblikujejo člani obeh društev.

Nastopajo: igralci, recitatorji, glasbeniki, solisti, voditeljica,
MePZ Štandrež, slavnostna govornica dr. Nataša Paulin.

Miren, dvorana Gnidovčevega doma

petek, 7. februarja 2020, ob 19. uri

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

sobota, 8. februarja 2020, ob 20. uri

Pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete

SREČANJA
pod lipamiv sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo,
Celjsko Mohorjevo družbo in Mohorjevo družbo v CelovcuDR. JOŽE MOŽINA
SLOVENSKE RAZKOLOkupacija, revolucija in začetki
protirevolucionarnega upora

Z avtorjem se bo pogovarjal dr. Renato Podbersič

PETEK, 31. JANUAR 2020, OB 20.30

Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

SREČANJA
pod lipamiOb 60. obletnici smrti
ljublanskega škofa
GREGORIJA ROŽMANASpregovorili bodo: dr. Tamara Griesser Pečar,
dr. Stane Granda, dr. Helena Jaklitsch,
dr. Renato Podbersič

Uvodna misel dr. Matija Cencelj

ČETRTEK, 6. FEBRUAR 2020, OB 20. URI
Kulturni center Lojze Bratuž - GoricaRADIO SPAZIO
vrata proti vzhodu

(od 31. januarja 2020 do 6. februarja 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it.

Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:
Petek, 31. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 1. februarja (vodi EzioGosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.
Nedelja, 2. februarja, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 3. februarja (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.Torek, 4. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 5. februarja (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Brižinski spomeniki. - Izbor melodij.

Četrtek, 6. februarja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Obvestila

Do 10. februarja 2020 je v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž na ogled skupinska razstava likovnih delavnic, ki jih vodi umetnica Marina Legovini. Ogled je možen po domeni ali ob prireditvah.

Do 31. januarja 2020 je v galeriji ARS na Travniku 25, nad Katoliško knjigarno, na ogled skupinska dobrodelna prodajna razstava UMETNIKI ZA KARITAS. Ogled je možen od ponedeljka

do petka po urniku knjigarnice.

Sožalje

PD Rupa-Peč izreka iskreno sožalje hčerkama in vsem najbližjim ob izgubi drage Ane Juhani Ferlat.

Darovi

Za lačne otroke po svetu: v spomin na Emo Pelicon por. Maraž darujeta N. N. 50 evrov.

ZAHVALA

Ganjeni smo nad globokim sočustvovanjem, ki smo ga bili deležni ob slovesu naše drage

EME PELICON por. MARAŽ

Množično ste izkazali navezanost na našo drago in doumeli smo, koliko je poleg družini pomenila tudi vsem znancem in prijateljem, ki jih je srečala na svoji poti. Hvala naj gre župnikom Renatu, Marjanu, Gilbertu, Ginu in msgr. Armandu, pevskeemu zboru Rupa-Peč, zboru Mirko Filej in vsem, ki so z nami sočustvovali.

MOŽ JOŽKO IN HČERE ADRIANA, BETTY IN BOGDANA Z DRUŽINAMI.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETEISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Sobota, 8. februarja 2020, ob 20.30 uri

Skupnost družin Sončnica

Gledališka skupina O'Klapa

MLADINSKI MUZIKAL

LAK ZA SANJE

REŽIJA: SANJA VOGRIČ

- Torek, 11. februarja 2020, ob 20 uri

Natečaj Mladi oder - nagrajevanje

Otroška gledališka skupina SKD Hrast - Doberdob

Bojana Levinger

O ŽALOSTNEM KLOVNU IN
ZALJUBLJENI PRINCESI

REŽIJA: CHIARA BRUZZECHESSA

- Sobota, 22. februarja 2020, ob 20. uri

Dramski odsek PD Štandrež

John Chapman

Michael Pertwee

KOMEDIJA

VOHUNI

REŽIJA: JOŽE HROVAT

Predstave bodo

v veliki dvorani

KULTURNEGA CENTRA

LOJZE BRATUŽ v Gorici

Za rezervacije
in informacije:

Kulturni center

Lojze Bratuž

tel: 0481 531445

e-mail: info@centerbratuž.org

ISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEH

Pogovor / Katerina Ferletič o novi premieri O'Klape

Lak za sanje je že pripravljen za iskrivo pršenje

Zdi se, da so člani Mladinske gledališke skupine O'Klape prevzeli za svoj moto spodbudne besede "vse je mogoče, če se le hoče", ki jih večkrat ponavlja Obuti maček v istoimenskem muzikalu Andreja Rozmana Roze; v režiji mlade Sanje Vogrič je zaživel spomladi l. 2017 in navrgel o'klapovcem veliko laskavih priznanj in nagrad. Ob jubilejni, deseti obletnici gledališkega ustvarjanja O'Klape pod okriljem Skupnosti družin Sončnica, ki praznuje 20-letnico delovanja, so se o'klapovci lotili še večjega podviga, kot je bil "družinski mijavziki". V nedeljo, 2. februarja 2020, bo namreč na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž premiero doživel nov muzikal, *Lak za sanje* v režiji Sanje Vogrič. O tej zelo zahtevni izbiri smo se pogovorili s Katerino Ferletič, ki je od same ustanovitve O'Klape spodbujevala, navduševala, gonila sila, skratka duša in fac totum, če je treba tudi strelvod, te mladinske gledališke skupine iz Gorice. Tudi tokrat kot skrbna koordinatorka spremlja rojevanje nove gledališke uprizoritve, v katero so mladi ustvarjalci in vsi zakulisni delavci vložili ogromnega truda. Čeprav ima polno skrb in dela - pa še prehlad jo je mučil -, je pristala na pogovor in zato se ji pristrčno zahvaljujem.

Lahko našim bralcem razkriješ, kako je prišlo do izbire muzikala in zakaj prav tega?

Po dveh uspešnih predstavah, kot sta bili *Štirje fantje muzikantje* in *Obuti maček*, so si mladi želeli še take izkušnje. Zelo težko pa je bilo dobiti primerno delo za starostno dobo naših igralcev. Marsikoga smo vprašali za nasvet, a nihče nam ni zdal dati pravega. Povprašali smo celo v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, a tudi oni niso imeli nobenega dela, ki bi ustrezalo našim igralcem in naši publiki. Zaradi tega je Franko Žerjal, ki je z O'Klape sodeloval kot režiser, svetoval Sanji, naj si ogleda na spletu posnetke muzikalov, ki so zdaj aktualni. Sanja se je takoj lotila dela in s prijatelji brskala po spletu, da bi našla kaj primerne. Njihovo pozornost je pritegnil muzikal *Hairspray*. Filmski inačici tega muzikala, ki obravnava tudi tematiko zapostavljenosti oz. pravice črncev, sta bili dve, ena je bila bolj aktualna. Muzikal je Sanjo tako prevzel, da si ga je s prijateljico Karin Vižintin odšla ogledat v živo na Škotsko. Sanja si je besedilo izpisala iz filma in ga po svoje prikrojila. Pri prevajanju izvirnika ji je pomagal Tadej Pahor (vnuk staroste slovenskih pisateljev Borisa Pahorja).

Očitno se Sanja ni ustrašila tega zelo zahtevnega gledališkega zaloga in je tudi tokrat pogumno stopila v vse prej kot mirne gledališke vode.

Ja, res je, projekt je zelo zahteven in še sama ni vedela, ali bi se ga lotila ali ne. Vsi smo ji vplivali pogum in jo bodrili, tako da je pristala. Ob prvi taki

preizkušnji, Obutem mačku, nismo vedeli, čemu gremo naproti. Sproti je kaj nastajalo. Zdaj pa smo že od vsega začetka vedeli, da se podajamo v nekaj zelo velikega in zelo zahtevnega.

Vam je pri dramaturški obdelavi pomagal Franko Žerjal?

Ne, v glavnem nas je samo usmerjal s kakšnimi nasveti. Dali smo mu tekst, da bi ga prebral, in ga vprašali za mnenje.

To se pravi, da je Sanja poskrbela tudi za dramaturško plat, ki je zelo pomembna. Muzikal je tudi z vidika nastopajočih zelo obsežen, vsaj tako sem razbrala iz predstavitvenega članka v brošuri, ki je izšla ob 10-letnici O'Klape.

Ja, res je, nastopajočih je kar precej. Igralcev, plesalcev in pevcev je osemnajst, enajst pa glasbenikov.

Zaradi velikega števila nastopajočih so morda prišli na pomoč o'klapovcem tudi igralci iz kakšnih drugih gledaliških skupin iz Goriške ali Tržaške?

Ja, za neko bolj posebno vlogo - o tej ne bom zdaj nič razkrila - smo povprašali, ali bi sodeloval z nami Nejc Kravos iz Trsta, ki ga pozna Sanja. Ker pa so nekatere vloge za odrasle igralce - poleg najstnikov so tudi liki mam in očetov -, smo poprosili tudi "starejše" igralce, ali bi pristopili k temu gledališkemu izzivu. Tako smo vprašali Danijelo Klanjšček, Roberta Cotiča in Solange Degehhardt, ki imata kar nekaj odrskih izkušenj kot člana Odra '90, pa tudi Tik Tak teatra. Pridružila se nam je še Tanja Kuzmin iz Sovodenj, mama dekleta, ki igra z O'Klape. Ravno pred kratkim je nastopila na sovedenjski novoletni prireditvi v zabavnem prizorčku. Preostale vloge pa igrajo mladi člani O'Klape.

V glavnem bomo videli igralce, ki so sooblikovali muzikal Obuti maček?

Ne samo te, ampak tudi nekatere druge.

Videli bomo torej tudi nove obraze O'Klape.

Ja, prav dekleti v glavnih vlogah prvič nastopata z O'Klape.

Ker je Lak za sanje muzikal, ima gotovo veliko vlogo v njem glasba. Ste morda ohranili glasbo iz muzikala ali ste kaj spremenili? Bi nam lahko povedala kaj o tem?

Najprej smo mislili, da bi ohranili izvirno glasbo iz filma. Približno pet songov je res ostalo. Ker pa nismo našli dobrega posnetka izvirne glasbe, smo se skoraj ob koncu študija obrnili na "glasbenega" partnerja projekta, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel. Z ravnateljico SCGV Emil Komel Alessandro Schettino smo se odločili, da bo glasbo izvajal njihov Komel Jazz Contemporary ensemble. Vodja je prof. Jan Sturiale, ki je na novo napisal glasbo za komorno zasedbo osmih glasbenikov, seveda opirajoč se na glasbo iz izvirnega muzika-

la. Že od vsega začetka pa smo vprašali tržaško glasbeno skupino Love Guns, ki jo sestavlja trije glasbeniki; zelo radi so sprejeli vabilo. Oni pišejo in izvajajo slovenske popevke, ki bodo vključene v igro, saj so sami del odrskega dogajanja. Komorni orkester pa igra glasbeno spremljavo, na podlagi katere bodo peli nastopajoči pevci.

Kdo pa je vadil s pevci?

Vadila sta David Bandelj in Alessandra Schettino, ki je domača v solističnih vlogah.

Kdaj ste sploh začeli vaje za muzikal?

Začeli smo že januarja l. 2019. Ker so mladi prosti le konec tedna, so skoraj vsako soboto in nedeljo prihajali v Dom Franca Močnika (ob cerkvi sv. Ivana v Gorici) in tam vadili. Tu so potekale vse vaje, od bralnih dalje, in tudi posamezni prizori in ples so bili vsi postavljeni tu. Najprej so začeli vaditi ples, in sicer z Alexom Devetakom, petnajstletnim fantom z Vrha Sv. Mihaela, deželnim prvakom v kategoriji latinsko-ameriških plesov (njegova trenerka je Nika Bagon), ki je zadolžen za koreografije. Od časa do časa smo najeli tudi veliko dvorano v KCLB, v kateri se v zadnjem času vrstijo vse vaje. Dvakrat, konec avgusta in prve dni septembra lani, so sodelujoči v muzikalu odšli v koč sv. Jožefa v Žabnicah in se tudi tam poglobili v besedilo in vse ostalo. Intenzivne vaje pod Sanjinim vodstvom so potekale tudi zunaj na prostem. V koč smo se odpravili tudi med minulimi božično-novoletnimi prazniki, a takrat je bilo bolj prijetno, praznično vzdušje.

Kako so pa igralci sprejeli

dodeljene vloge?

Takoj so se jim priljubile. Tudi zato, ker so, kot že rečeno, začeli najprej vaditi ples. Pri tem se mi je zdelo neverjetno, da so prav fantje tako zelo nardarjeni za ples.

Kaj pa petje? Jim je delalo kaj težav?

Ne, ker v glavnem nastopajo solisti, ki so pač vajeni petja, zbor poje le ob koncu.

Zdi se, da bo ta muzikal tudi vizualno zelo razkošen. Kdo je poskrbel za to?

Za kostume skrbi Daniela Klanjšček, ki si jih je tudi zamislila. Šivala pa jih je moja mama, Marija Ferfoglia Ferletič.

Ste morda dobili tudi kostume iz fundusa kakšnega gledališkega hrama?

Ne, ker Opera in Balet Ljubljana nima kostumov iz tega ob-

dobja. Muzikal se namreč dogaja v 60. letih prejšnjega stoletja. In tako je moja mama začela šivati in šivati....

Koliko kostumov je sploh sešila ta uboga mama - izvrstna šivilja zlatih rok?

Mislím, da je sešila kakih petindvajset kostumov, ki obsegajo seveda veliko več kot le vrhno obleko.

To je pa ogromno delo!

Občudujemo zamisel za kostume, a tudi njihova realizacija zahteva ničkoliko potrpežljivih in natančnih ur dela.

Zlate roke ima tudi Mario Klanjšček, Danielin oče, ki je sprejel skrb za izdelavo celotne scenografije in vsega, kar spada k njej, vključno z rekviziti, seveda.

Pri tem sta mu pomagala Marjan Vogrič in Karin Vižintin.

Kaj pa tehniki?

Tonski mojster je Jurij Lavrenčič in upravlja tudi luči. Pomaga mu Valerio Komic, tehnik v KCLB. Skupaj z njima sta še Patrik Schembri in Christian Zavadlav iz Štandreža. Oni štirje so zadolženi za tehnične naprave. Za scenografijo pa so poskrbeli omenjeni Mario, Marjan in Karin.

V muzikalu imajo nastopajoči bogate pričeske, zato imamo tudi frizerja: to je Aleksij Ferlez iz Doberdoba.

Izvirne rekvizite iz 60. let prejšnjega stoletja (npr. star telefon in televizijo) je poiskal Marko Vogrič, ki se navdušuje nad starimi aparaturnami in jih mrzlično išče vsepovsod.

Kdo pa je inspicient in rekviziter predstave?

To pa je Katja Terčič, ki je Sanjina desna roka.

Kaj pa bi nam povedala o vsebini muzikala?

Protagonisti so višješolci in njihove družine, ki izhajajo iz različnih okolij. Mladi odkrivajo svet in sebe v času, ko so se začele velike spremembe. Samo besedilo pa se dotika različnih tematik, ki so aktualne tudi zdaj: drugačnost, sprejemanje, ženska emancipacija, medgeneracijski in družinski odnosi, pa še težave odrasčanja in prve ljubezni.

Kakšno sporočilo hočejo dati oblikovalci predstave?

Sporočil je kar nekaj, ki se tičejo že povedanih tematik.

Teme, ki so pač vedno aktualne.

Ja, seveda. Besedilo je sicer tudi malce posodobljeno. Ko ga je Sanja na novo sestavljala, ga je približala našemu okolju, tako da so v tekstu opazne naveze na ta prostor v današnjih časih. S tem je ustvarila nekaj duhovitih trenutkov, začinjenih z bodičastim humorjem. Predstava bo vsakoraz zelo pisana, dinamična in razkošna. Tudi scenografija je dovršena.

Koliko pa traja muzikal? Ste pri njegovem uresničevanju naleteli na kakšno večjo težavo?

Muzikal traja uro in pol. Ogle-da si ga lahko vsa družina, ker je primeren za otroke, najstnike in odrasle. Pisanost se odraža v igri, plesu in glasbi, ki so bistveni elementi muzikala. In prav usklajevanje letih je predstavljalo največjo težavo med nastajanjem uprizoritve; glasba in petje v živo ter živahen ples zahtevajo kar nekaj napa. Odr bo polno zaseden, saj bosta na njem tudi orkester, ki spremlja petje in dogajanje ter ples, in ansambel, ki spada k igri.

Mislím, da bo vse skupaj zelo navdušujoče, ker igrajo mladi, ki poosebljajo mlade like.

Muzikal bo, kot napovedano, premierno zaživel v nedeljo, 2. februarja 2020, ob 18. uri na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž. Njegova prva ponovitev bo prav tam 8. februarja 2020 ob 20.30.

Iva Koršič

S 7. strani

Žuboreč hudournik laži ob vohunskih bregovih

Smeh se je tako iz dvorane oglašal kar med samim dogajanjem. V tej dinamični bulvarki, kjer se situacije menjujejo v vrtočnem ritmu, bi zaman iskali kakšno vseživljenjsko sporočilo. S svojimi zapleti, zamenjavami oseb, nesporazumi, dvomnostmi in še čim predstava vabi gledalce, da se ob njej sprostijo in da za nekaj več kot dobro uro in pol pozabijo na lastne težave. In prav to so hoteli doseči režiser in igralci. Občinstvo se je na sobotni premieri hitro ujelo na komedijske limanice zaradi čistega, jasnega dramaturškega loka in posrečenih režijskih domislic, ki podkrepijo tekočo igro, in seveda zaradi čvrstih, duhovito zgrajenih likov. Igralci so ob premišljeni Hrovatovi režiji z nabritostjo poosebili nastopajoče like, ki snamejo krinke z obraza šele na koncu dogajanja, ko si v pospešenem ritmu sledijo vsebinski preobrti, ki bi jih gledalec sploh ne pričakoval. Takrat se izkaže, da skoraj vsi vohunijo drug za drugim za tajne

službe raznih držav in si vsi želijo prilastiti majhen, dragocen akumulator za avtomobile. Seveda pred to težko pričakovano pošiljko pride v stanovanje protagonist, Angleža Petra Fisherja, kar nekaj različnih paketov... Komedijka nit se mota prav okrog Fisherja, prodajalca angleških avtomobilov v zahodnem Berlinu v 80. letih prejšnjega stoletja, ko je železna zavesa še trdno zastirala pogled z Vzhoda na Zahod in je vohunjenje širilo svoje lovke vsepovsod. Fisher, ki nima dosti sreče s prodajo avtomobilov - ponujati Nemcem angleške avte je kot ponujati Židom svinjske krače! - si pomaga z industrijskim vohunjenjem. V lik Fisherja se je zelo učinkovito in naravno, s smeh vzbujajočo mimiko in kretnjami brez kakršnihkoli karikiranih stranpoti prelevil Matej Klanjšček, ki je spet dokazal, kako suvereno mu uspe voditi celotno igro. Nenehno je prisoten na odru, kar zahteva veliko koncentracijo in ne dopušča mentalnih oddihov. To pa je za ljubiteljske

igralce še poseben izziv, poln napa. V njegovi interpretaciji lik Fisherja zaživi v vseh karakternih niansah in človeških slabostih, katerih krona je njegova bujna domiselnost, iz katere kar vrejo laži, ki mu vsaj kratkoročno dovolijo malce zadihati. Z njimi skuša obvladovati tudi ženske, ki se "vrtijo" okoli njega in, vsaj na videz, potegnejo daljši konec. V prvi vrsti je to njegova žena Monnika, sicer bolj toga hči podeželskega vikarja, ki možu ne verjame bog ve kaj. Tudi zaradi nje se začne situacija zapletati, ker se nepričakovano vrne domov zaradi preložitve leta. Medtem Fisherja obišče tudi ljubica Heidi, ki bi rada uživala z njim sladkosti ljubezni. A za to ni časa, ker v Fisherjevo stanovanje, v katerem se vse dogaja, pride iz stranskega vhoda angleški tajni agent Rod Weiler, ki čaka paket iz Rusije od nekega Rocca. Zmešnjava se še ojači, ko Fisherju prijatelj Charlie kot darilo za rojstni dan pošlje striptizeto Mitzi. Pri njem pozvoni še Tiffany Jones, za katero vsi mislijo, da je tajni agent Rocco, ki ga nestrno pričakujejo in je baje mojster v preoblačenju... Vse te zmešnjave Fisher deli z Weilerjem vse do zadnjih zapletov. Weilerja je s primernim odmerkom kriminalnega nadiha, ki vzbuja nelagodje, tudi zato ker ima pri

sebi zmeraj pištolo, prepričljivo orisal Marko Brajnik. Po dolgem času je spet imel možnost izkazati se v duhoviti vlogi, pri oblikovanju katere je uporabil izrazito mimiko in gestikulacijo. Posrečeno odigrani so tudi vsi štirje ženski liki. Naj najprej omenimo Mojco Dolinšek, ki je z vlogo Mitzi potrdila svoje spretnosti pri vživljanju v povsem različne like. Tokrat je poosebila prikupno, spogledljivo striptizeto, ki v "seksi" stilu Marilyn Monroe zapoje znano Happy Birthday to you..., oblečena v lesketajoče se, živo rdeče kratko krilce, v rdečih čevljičkah, z mrežastimi nogavicami in podvezo... Smeh vzbuja tudi, ko prihaja iz kuhinje in se ji že iz izraza na obrazu pozna, da nima pojma o kuhanju... Tudi Polona Cijan kot Fisherjeva žena nas zavaja in vodi vseskozi za nos s svojim odločnim nastopom in neverjetnim preobratom. Posrečeno figuro je ustvarila Gabri-jela Vidmar kot Tiffany Jones, v pumparicah in z nahrbtnikom na ramenih. Tudi njene besede se izkažejo kot zelo dvomne, vsaj tako jih razume Fisher. V komedijsko štreno je svojo zamotano nit prispevala tudi Nadja Plešničar kot Fisherjeva ljubica Heidi, najprej ljubeče zasanjana, potem pa...

/str. 19

Pogovor / Saimon Ferfolja

“Narava ni naša last, je vir dobrega življenja”

V zadnjih letih je veliko govora o spoštovanju okolja in klimatskih spremembah, ki ogrožajo različne rastlinske in živalske vrste. O njegovem poklicu, veliki ljubezni do narave, zdravju kraške gmajne in Doberdobskega jezera smo se pogovorili s strokovnjakom, lovcem in naravoslovnim vodičem Saimonom Ferfoljo, ki je z veseljem pristal na pogovor.

Prosim, da se predstaviš bralcem Novega glasa.

Ime mi je Saimon Ferfolja, doma sem iz Doberdoba in star sem 36 let. Študiral sem na videmski univerzi, kjer sem diplomiral iz živalskih ved. Uspešno sem opravil tudi tečaj za naravoslovnega vodiča.

Kako to, da si se odločil za ta poklic? Koliko let ga že opravljaš?

Že v mladih letih sem spoznal in vzljubil naravne lepote domačega območja in od tega je odvisna tudi študijska pot, ki sem jo izbral. Diplomiral sem s področja favnistike, sem dober poznavalec divjih živali, zato me zelo veseli, da sem tudi službo dobil v sektorju, ki se ukvarja z naravo, čeprav sploh ni bilo lahko. Prva leta po študiju sem sodeloval pri raznih projektih in že od vsega začetka začel spoznavati

spremenila. To je prednost habitat, življenjski prostor za različne živalske in rastlinske vrste, ki pa se je v zadnjih letih zelo zmanjšal zaradi širitve gozdnatih površin. Na kraški gmajni je malo vode, kljub temu pa je le-ta zelo bogata z rastlinskimi vrstami - na površini sto kvadratnih metrov lahko rase od 60 do 80 različnih vrst rastlin. Ozemlje je prav tako še vedno bogato tudi z živalskega vidika. V preteklosti je bilo veliko živalskih vrst tesno vezanih na to območje, še posebno malih ptic; zaradi manjšanja gmajne so se nekatere vrste izselile, nove pa prišle k nam. V doberdobski občini imamo npr. povečanje populacije jelenov, divjih prašičev in drugih vrst, ki so vezane na zaprte vrste območij, kot so tista, ki jih preraščata gozd.

Katere pa so glavne spremembe na širšem goriškem območju?

Tudi širše goriško območje, Kras in Brda, je bogato z različnimi živalskimi vrstami. Prisotna je favna, ki je pred desetimi leti pri nas ni bilo. Včasih zasledimo medvede, mlade osebke, ki se iz Trnovskega gozda in Lokvice spustijo do naših krajev; ti pa se ne ustavijo na našem območju. V bližino Doberdoba in na tržaški Kras je prišel gams. Pri

varjajo s tem. Prepričan pa sem, da lahko vsak posameznik veliko naredi v tem smislu. V preteklosti so domači kmetje s sekanjem dreves in poljedelstvom skrbeli za to območje. Tega je žal vedno

manj, zato se gozdnate površine širijo - nekoč smo imeli vsi doma peč, danes pa za segrevanje in kuhanje uporabljamo plin; kraške vrste dreves, listavci in kraški bor, pa niso dobičkonosne za prodajo. Pred kratkim je kolega, gozdni čuvaj, ki je z menoj vodil po naravi skupino otrok, lepo povedal: “V mestih ob rojstvu otroka vsa dijo drevo, pri nas pa bi morali ob vsakem rojstvu posekati sto dreves”. V zadnjih letih smo pozabili

na “ruralno kulturo”. Otroci sploh ne vedo, katera so tradicionalna kmečka dela, ki bi jih morali “prebuditi” in ohraniti. Žal nimajo odnosa do narave, za to pa bi morale poskrbeti družine: starejše osebe bi morale posredovati svoje znanje in izkušnje novim rodovom, pomembno pa je tudi sodelovanje z društvi in organizacijami, ki skušajo obujati povezavo z naravo ter širiti poznavanje stare kmečke kulture.

Si direktor doberdobske lovске družine in aktiven član doberdobske sekcije civilne zaštite. Kaj več o tem ...

Že v najstniških letih sem spoznal lovski svet, našo “zeleno družino”, saj je bil moj nono lovec in me je večkrat peljal s sabo na lov, drugi lovci pa so k nam prihajali na obisk in pripovedovali o svojih dogodivščinah. Kmalu sem prišel v neposreden stik z rastlinskimi in živalskim svetom, ki me je prevzel in popolnoma navdušil, tako sem se

odločil, da bom izbral tak študij in poklic, pri katerem bom ostal v stiku z naravo. Zaradi tega sem se, komaj polnoleten, tudi včlanil v domačo sekcijo civilne zaštite, kjer delamo prostovoljno - v veliko zadovoljstvo mi je, da lahko pomagam drugim, poleg tega pa smo v Doberdobo zelo dobra ekipa.

Kakšen je odnos med lovskimi družinami in kmeti na Doberdobskem?

Na doberdobskem Krasu se vsi poznamo in želimo obdržati čim boljše odnose. Lovci

ni pa je prišlo do združitve, ki je po mojem mnenju povsem krivična, saj so gozdni čuvaji tako povsem izgubili svojo vlogo. Upam, da jim bo prej ali slej povrnjena samostojnost.

Na področju Doberdobskega jezera so znanstveniki lani opravili različne raziskave in preverjanja. Kaj več o tem...

Doberdobsko jezero je bilo od nekdaj zelo zanimivo za najrazličnejše znanstvene študije, saj je največje presihajoče jezero v Italiji. Strokovnjaki že nekaj let skušajo najti rešitev za prekomeren odtok vode iz jezera z različnimi posegi. S pomočjo potapljačev in posebnih barvil preučujejo jezersko dno in vodni dotok - pred kratkim so tudi spoznali, da Doberdobsko in Prelosno jezero zelo verjetno nista povezani. Strokovnjaki s tržaške univerze na območju jezera pa preučujejo rastlinske vrste in ugotavljajo prisotnost škodljivih invazivnih rastlin, ki bi lahko izpodrivale avtohtone vrste.

Kaj najbolj ogroža življenje in sam obstoj jezera?

Človek! Obnašanje človeka in njegov odnos do narave imata večkrat negativne in celo nepreklicne posledice. Ljudje še vedno uporabljajo to območje kot javno smetišče, pred leti pa so tudi znanstveniki bazoviškega znanstvenega centra v jezeru opravljali nevarne poskuse in eksplozije, ki so zelo škodili jezeru. Napake preteklosti skušamo danes popravljati, a največkrat lahko žal samo delno omejimo njihove negativne posledice.

Katere rastline oz. živali največ tvegajo?

Študije, ki jih strokovnjaki opravljajo zadnje čase, nam bodo prikazale jasnejšo sliko o stanju rastištva na območju jezera. Še posebno nas

Bodo po tvojem mnenju rešili jezero?

Konec 19. stoletja je tedanja občinska uprava celo nameravala jezero prodati državnim oblastem, da bi iz njega črpali vodo in jo po vodovodu speljali do vasi. K sreči do tega ni prišlo in Doberdobski imamo še svoje jezero. Iz srca upam, da bo rešeno, saj je krasno, je naš doberdobski biser.

Na Krasu se pase veliko oslov. Bo to prispevalo k čistejši kraški gmajni? Redijo kmetje v ta namen tudi drobnico?

Projekt za vzdrževanje kraške gmajne je nastal tudi za zaščito pred gozdnimi požari - osli so od leta 2016 postali “stalno protipožarno sredstvo na terenu”, saj se hranijo pretežno s travo in tako preprečujejo, da bi se požari širili, ter ustvarjajo steze. V začetku smo med doberdobsko in ronško občino, na območju naveze Kraške gmajne, imeli sto deset oslov, število pa je že naraslo. Isto vlogo bi lahko imela tudi drobnica, ki pa je naši živinorejci ne redijo, saj bi morali svojo zemljo popolnoma zagradi, električni pastir ni dovolj. Zdaj se na našem Krasu pasejo le osli in krave.

Po Krasu se sprehajajo domačini in turisti. Ali vsi upoštevajo pravila glede nabiranja gob, rastlin in zelišč ter spoštovanja narave?

V zadnjih letih se je zelo povečalo število turistov, ki obiskujejo naše kraje. Veliko je Avstrijcev in Nemcev, zaznali smo pomemben razvoj t. i. trajnostnega, zelenega turizma. Resnično upam, da bi se vsi lepo obnašali in, po pravici povedano, opažam, da so turisti večkrat dosti bolj spoštljivi do okolja kot pa nekateri neodgovorni domačini, ki v naravo odlagajo stare hladilnike, stroje in druge smeti. Za nabiranje rastlin in gob obstajajo pravila glede količine in obdobja, v katerih lahko določene rastlinske vrste nabiramo - gozdni čuvaji preverjajo spoštovanje teh pravil. Nekatere vrste rastlin so posebno zaščitene in jih sploh ne smemo nabirati - seznam je objavljen v knjižici, ki je brezplačno na voljo v vseh sprejemnih centrih naravnih rezervatov, uradih gozdnih čuvajev in v elektronski obliki na spletni strani dežele FJK.

Česa sploh ne smemo počenjati, ko se sprehajamo v naravi?

Sprehajati se moramo spoštljivo in zavestno. Zavedati se moramo, da naše obnašanje neposredno vpliva na zdravje narave. K sreči opažam, da so mlade generacije veliko bolj pazljive; k temu sta nedvomno pripomogla ustrezna izobrazba in dostop do pomembnih informacij glede zaštite okolja. Tudi na predavanjih in delavnicah, ki jih vodim, skušam mlade vzgajati v tem smislu. Zavedati se moramo, da smo v naravi gostje, narava ni naša last, je vir dobrega življenja.

Najlepša hvala za pogovor! Katja Ferletič

svoj poklic in poglabljati svoje znanje. Kot naravoslovec delam že od leta 2010, dve leti pa sem član družbe Rogos in naravoslovni vodič.

Kje si v službi? Katera je tvoja vloga?

Zaposlen sem pri družbi Rogos, ki upravlja tri sprejemne centre v naravnih rezervatih ob Doberdobskem in Prelosnem jezeru, ob izlivu reke Soče in “Isola della Cona” v Gradežu. V teh rezervatih opravljam vlogo naravoslovnega vodiča, občasno pa tudi v deželnem naravnem parku Julijskih Predalp, med drugim sodelujem tudi pri različnih projektih in delavnicah. Vodim predavanja in se ukvarjam z didaktiko ter dejavnostmi, ki zadevajo razvoj trajnostnega, zelenega turizma na našem ozemlju, take vrste turizma, ki teži k manjšemu obremenjevanju okolja.

Živiš na Krasu, v Doberdobsku. Kako se je spremenila kraška gmajna v zadnjih letih?

Kraška gmajna se je žal zelo

POGOVOR / Matjaž Zobec

“Že od malega sem tolkel s prsti po mizi, ne da bi vedel, kaj delam!”

Tudi v tokratnem intervjuju bo govor o glasbi, bolj specifično o klavirju. Predstavil se nam bo štiriindvajsetletni tržaški pianist Matjaž Zobec. Že od malega je tolkel s prsti po mizi in posnemal igranje klavirja, ne da bi vedel, kaj dela. Zato ga je mama, tudi ona glasbenica in profesorica flavte na Glasbeni matici v Trstu, vpisala na lekcije klavirja.

Bi nam opisal svojo glasbeno pot?

Pri šestih letih sem začel igrati klavir na Glasbeni matici v Trstu s profesorico Xenijo Brass. Pri sedemnajstih letih sem se vpisal na konservatorij G. Tartini v Trstu, kjer sem študiral s profesorjem Igorjem Cognolatom, Alessandrom Paparom in Flavio Zaccario. Po končani prvi stopnji sem se l. 2017 vpisal na konservatorij “B. Marcello” v Benetkah na magisterij komorne glasbe s prof. Giovannijem Battisto Rigionom in nadaljeval študij klavirja s profesorjem Gianluigijem Pollijem. Poleg klavirja sem študiral tudi orgle in fagot.

Si imel kdaj kakšno krizo in razmišljal o tem, da bi opustil študij klavirja?

Med študijem sem imel dve večji krizi. Prvo krizo sem doživel, ko sem bil star trinajst let in sem se pripravljaj na izpit petega letnika klavirja. Spomnim se, da sem v do-

ločenem trenutku rekel staršem, da nočem več igrati klavirja, ker sem ga imel čez glavo, oni pa me niso silili, naj nadaljujem študirati, in so mi rekli, naj sam odločim. Mislim, da so v bistvu vedeli, da ni smiselno siliti otroka, naj vadi neki inštrument, če on tega noče: uspešen bo le, če se bo za to sam odločil. Spomnim se tudi, da se takrat nisem dotaknil klavirja dva čela meseca. Nekega dne pa sem se spet usedel za klavir in sam začel vaditi.

Drugo krizo sem doživel v Benetkah, pred dvema letoma, ko sem se zavedel, da morda izbira Benetk ni bila ravno najboljša. Takrat sem se prvič oddaljil od družinskega okolja in šel živeti v drugo mesto sam, čeprav sem se na to zelo hitro privadil. Večji problem pa je predstavljal sam konservatorij, na katerega sem se vpisal. Pričakoval sem višji nivo, zato sem po nekaj mesecih že razmišljal o tem, da bi se spet vrnil v Trst. Kljub vsemu temu sem nadaljeval študij, opravil vse izpite in z najvišjo oceno dokončal magisterij.

Takoj po magisteriju pa si dobil službo v Ljubljani ...

Tako je. Že pred enim letom me je profesorica Tanja Babnik, violončelistka Simfoničnega orkestra RTV Slovenija in pedagoginja na Waldorfski šoli v Ljubljani, slišala

korepetirati na masterclassu violinista Sándorja Jávorkaia in mi ponudila mesto korepetitorja na ljubljanski Waldorfski šoli, tako da me je v bistvu takoj po končanem študiju že čakala služba v Ljubljani. Pred približno mesecem dni pa sem postal tudi nadomestni profesor stranskega predmeta klavir na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani.

Si se torej preselil v Ljubljano samo zato, ker so ti tukaj ponudili delo?

Ne. Razmišljal sem o tem, da bi se preselil v Ljubljano, ker sem se hotel vpisati na magisterij klavirja na Akademiji za glasbo. Glede na to, da sem pred nekaj meseci magistriral v Italiji, bi bili stroški študija v Sloveniji zelo visoki in sem se zato odločil, da se bom zaposlil.

Bi raje dobil službo v zamejstvu ali na primer v Benetkah?

Prvotna ideja je bila ta, da bi se po končanem študiju zaposlil na Glasbeni matici v Trstu, a odločil sem se za Ljubljano, ker sem hotel poskusiti nekaj novega in spoznati nove ljudi. Ljubljana je navsezadnje prestolnica, v kateri živi in študira kar nekaj zamejcev in mojih prijateljev. Poleg tega pa mislim, da je glasba v Sloveniji (predvsem klasična) veliko bolj cenjena kot v Italiji: tudi zato sem se

odločil za Slovenijo. Glede prihodnosti pa ne vem. Moje sanje so, da bi poučeval na kakšni dobri akademiji, konservatoriju ali glasbeni šoli, kje, pa ne vem, morda v Sloveniji ali v Italiji ali celo v kateri drugi državi. Všeč so mi namreč novi izzivi.

Do začetka letošnje sezone si bil član Deželne mladinskega zbora (Coro Giovanile Regionale), zdaj pa si ena izmed rezerv Italijanskega mladinskega zbora (Coro Giovanile Italiano). Ljubezni do petja in klavirja pa se srečata, ko spremljaš različne zamejske zборе. S katerimi najpogostejše sodeluješ?

Petje je bilo že od samega začetka del moje glasbene poti. Pel sem v različnih zborih in zasedbah pod vodstvom Aleksandre Pertot, Marka Sancina, Mirka Ferlana, Mateje Černic in Petre Grassi. V Deželni mladinski zbor, ki ga je vodila Petra Grassi, sem vstopil pred enim letom in sem se že ob prvi vaji počutil del velike družine, v kateri so bili že nekaj časa nekateri moji prijatelji, jaz pa sem zaradi pomanjkanja časa vedno zavračal povabilo, da bi vstopil v zbor. Kesam se, da se nisem zboru pridružil prej, saj sem se v zadnjem letu veliko naučil in spoznal nove prijatelje glasbenike. Žal se zaradi pomanjkanja

časa nisem spet prijavil na oddajo za novi sestav.

V zadnjih letih pa pogosto sodelujem z Mirkom Ferlanom kot korepetitor, in sicer z zbori nabrežinske zborovske piramide (OPZ Pet pedi, MIPZ Igo Gruden in DPZ Igo Gruden). Večkrat spremljam tudi DVS Bodeča Neža, s katero sem sodeloval tudi na zadnji glasbeno-gledališki produkciji V elementih.

Če sem prav razumela, si bolj nagnjen k spremljanju zborov, korepeticiji in

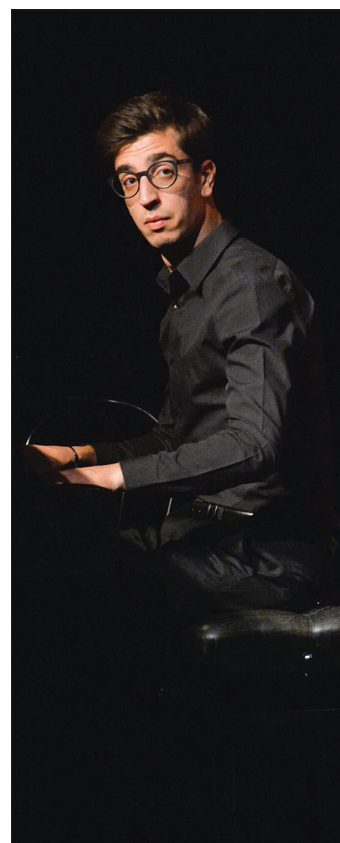
kako bi bilo, ko bi se odločil za solistično kariero, a se vsakič zavedam, da mi ta pot ne bi ustrezala. Pravega solista si predstavljam kot pianista, ki se ne boji ničesar, ki je pripravljen sprejeti katerokoli situacijo in se nanjo prilagoditi, ki ima jasen cilj v mislih in da bi ga dosegel, je pripravljen študirati do deset ur na dan. Jaz pa se v resnici bolje počutim v vlogi korepetitorja ali profesorja, ko lahko pomagam ostalim glasbenikom, da zrastejo in se izboljšajo.

Vsakemu pianistu pa priporočam, da se poleg solističnega igranja poglobi tudi v svet korepeticij. Korepeticija odpre pianistu pot v celoten svet glasbe in mu omogoči, da postane glasbenik na 360 stopinj. K temu seveda pripomorejo tudi petje, morebitno aranžiranje oziroma prirejanje skladb in podobno. Spremljati kak drug inštrument, zbor ali na splošno korepetirati ni ponižujoče, kot marsikdo misli; to je odlična priložnost za obogatitev lastne glasbene kulture.

Glede na to, da imaš že nekaj izkušenj z aranžiranjem skladb, si kdaj razmišljal o tem, da bi sam kaj napisal?

Večkrat sem sanjal o tem, da bi postal skladatelj. Pisanje priredb je precej različno od ustvarjanja izvirnih skladb. Zanimanje za kompozicijo me je večkrat peljalo v to, da sem poskusil napisati kakšno svojo skladbo, a bolj ali manj neuspešno. Zgledujem se po naših zamejskih skladateljih, predvsem po Patricku Quaggiatu, čigar način pisanja obožujem.

Giulia Černic

poučevanju klavirja, manj pogosto pa se predstavljaš publiki kot solist. Zakaj si se tako odločil?

Večkrat sem si predstavljal,

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (96)

Dimitri Tabaj

Planina - narava, gradovi in rodbine (4)

V začetku 16. stoletja je Stari grad močno poškodoval potres. Celjske grofe so nasledili Habsburžani: med njihovimi deželnoknežji fevdniki v tem kraju naj omenimo Wagne (rodbina, ki se je večkrat izkazala v bojih za obrambo cesarstva, tudi proti Turkom, in je imela precejšnjo posestvo na Slovenskem, najbolj znan je grad Bogenšperk, ki ga je potem kupil znameniti slovenski polihistor baron Janez Vajkard Valvasor) in že obravnavane Ravbarje. Ravno s poroko Katarine Ravbar s Sebastijanom Slovenjgraškim leta 1563 grad preide prvič v last te mogočne rodbine. Leta 1577 je posestvo bilo zastavljeno kranjskemu vicedomu Juriju Hofferju. Po letu 1614 so gospodje Eggenberški zgradili nov grad pod hribom. Šlo je za pomembno rodbino, ki je bila kasneje povzdignjena v knežji stan in nam je dala več deželnih glavarjev Štajerske in Kranjske, mecenov ter vojskovodij v bitkah proti Turkom.

Le malo let, preden je rodbina kupila posestvo v Planini, je Rupert Eggenberški - kasnejši cesarski svetnik, minister in poveljnik topništva - sodeloval s kranjskim vojskovodjo in vrhovnim poveljnikom Vojne krajine Andrejem Turjaškim ter s hrvaškim banom Tomažem Erdodyjem v veličastni zmagi pri Sisku proti Turkom leta 1593. Dogodek je opisan tudi v delu Josipa Grudna Slavni dan Slovencev pri Sisku, izdanem ob 300-letnici bitke, v katerem avtor omenja tudi junaška dejanja štajerskega Slovence Ruperta Eggenberškega: “Če je bila vsa naša širna država mogočen branik proti Turkom, imenovati moramo Slovence in Hrvate prvoboritelje v tem pomenljivem boju. /.../ Zato se nikjer v zgodovini ne kaže lepše slovenska hrabrost, pa tudi slovenska vernost in zvestoba, kakor v turških bojih. /.../ Zmaga pri Sisku, kjer so Slovenci in Hrvatje z malo peščico zmogli močno turško vojno, odlikuje se v teh bojih posebno zato, ker naši očetje tedaj niso imeli pomoči od cele avstrijske države. /.../ Po zimi leta 1592-93 je bil mir, toda bil je podoben tišini pred velikim viharjem. V obeh taborih so se pripravljali za vojno. Rudolf postavi za cesarskega vojnega komisarja zvedenega Eggenberga, štajerskega Slovence, ki začne marljivo zbirati čete okoli Zagreba. /.../ Devetnajste rožnika naredi Eggenberg most čez Savo in odpelje vojsko na drugi breg. /.../ Turki se začno umikati; nove

čete jim prihite iz tabora na pomoč. Sedaj jih zagrabijo tretji oddelek krščanske vojske pod Eggenbergom na desnem krilu in jih razbije; mala truma Uskokov pod vodstvom Štefana Blagaja in Jakoba Pranka zasede most /.../”. Eggenberške kneze poznamo tudi kot gospode Gradišča od leta 1647, ko je kranjski deželni glavar knez Janez Anton Eggenberški od cesarja Ferdinanda III. Habsburškega odkupil mesto in se zavezal ga braniti pred Turki, do leta 1717, ko je rodbina izumrla in je Gradišče spet postalo habsburško. Šlo je za čas največjega razcveta Gradišča, ki je postalo samostojna poknežena grofija, majhna država z lastnim denarjem (gradiščanski tolar) in z lastnimi zakoni, tesno povezana s Kranjsko in Ljubljano, kjer so večinoma bivali njeni gospodari, potem ko je v letih 1615-1617 tvegala ponovno beneško okupacijo in preizkusila zelo krvavo vojno, ki nosi njeno ime (Gradiščanska - ali Uskoška - vojna).

Planinski stari grad na vrhu hriba je bil zagotovo že v času barona Valvasorja le ruševina. Sam Valvasor nam poroča, da je bil novi grad pod hribom zgrajen s kamnom starega gradu. Kot bomo videli, je bila nova zgradba bolj namenjena bivanju kakor obrambi.

Le malo let, preden je rodbina gospodov Eggenberških kupila posestvo v Planini, je Rupert Eggenberški (na sliki), kasnejši cesarski svetnik, minister in poveljnik topništva, sodeloval s kranjskim vojskovodjo in vrhovnim poveljnikom Vojne krajine Andrejem Turjaškim ter s hrvaškim banom Tomažem Erdodyjem v veličastni zmagi pri Sisku proti Turkom leta 1593. Dogodek je opisan tudi v delu Josipa Grudna Slavni dan Slovencev pri Sisku.

Gradiščanski tolar s podobama Eggenberških knezov Janeza Sajfrida in Janeza Kristijana ter z grbom rodbine, pod katero je Gradišče postalo samostojna poknežena grofija, majhna država z lastnim denarjem in lastnimi zakoni, tesno povezana s Kranjsko in Ljubljano, kjer so večinoma bivali njeni gospodari (vir slike: conteadigradisca. it).

Kip na stopnišču nekdanje občinske palače v Gradišču: uveljavljeno mnenje je (podpirata ga Giuseppe Caprin in Renata Komić Marn), da gre za kip kneza Janeza Kristijana I. Eggenberškega, čeprav v zadnjih letih drugi avtorji - predvsem italijanski - trdijo, da gre za kip Ulrika Turnskega (Francesco Ulderico Della Torre), ki pa je bil v mestu le upravnik v imenu Eggenberških knezov. Foto Aleksandra Devetak

Ruševine gradu Hošperk. Baron Valvasor nam poroča, da je bil grad pod hribom zgrajen s kamnom starega gradu na hribu. Nova baročna zgradba je bila bolj namenjena bivanju kakor obrambi - turška nevarnost je bila že mimo -, čeprav je še imela prvine trdnjave. Morala je biti še kar udobna in dobro opremljena, saj se je v njej ustavil tudi cesar Leopold leta 1660 na svoji poti v Gorico. Kasneje so jo obnovili Kobendi.

Novost na knjižni polici

Spomini iznad ekvatorja

Isabelle Flego

V sodelovanju založbe Libris in Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper je konec lanskega leta izšel prevod knjige Isabelle Flego, *Memorie da sopra l'Equatore* (2017). Gre za spomine na obdobje med letoma 1973 in 1978, ki ga je družina koprskke italijanske pesnice in nekdanje učiteljice preživevala v Gani, medtem ko je njen mož Aurelio tam vodil vzpostavitev koprskega Tomosovega hčerinskega podjetja, imenovanega Tomos Ghana Limited. Da se lahko lotimo nadvse zanimivega branja tudi v slovenščini, je zasluga neutrudne koprške kulturne delavke, upokojene profesorice slovenščine, Jasne Čebren, ki se je poleg Ingrid Celestina iz Librisa angažirala kot sourednica, k prevajanju pa pritegnila domačina iz Kopra, Denisa Valiča, ki ga sicer poznamo kot filmskega kritika in sodelavca goriskega Kinoateljaja, pa tudi urednika in prevajalca strokovne (filmske) literature iz italijanščine. Svojevrstno naključje je, da je iz Gane tudi nekdanji piranski župan Peter Bossman, ki je v knjigo poleg ravnatelja koprške knjižnice, Davida Runca, in koprškega župana, Aleša Bržana, prispeval hvaležnosti poln krajši spremni zapis, njen izid pa med drugimi tudi finančno podprl – poleg župana Mestne občine Ko-

per, Samoupravne skupnosti italijanske narodnosti Koper, Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti in Italijanskega središča Carlo Combi iz Kopra. Avtorica je namreč na kulturnem področju nadvse aktivna predstavnic koprške italijanske narodnostne skupnosti: kot je zapisano na zavihku knjige, je izdala štiri zbirke pesmi in kratke proze, obsežno monografijo o koprskem plemiču Girolamu Gravisiu in uredila več knjig literarnih esejev različnih avtoric in avtorjev, med njimi o ženskih likih v pripovedi Fulvia Tomizze, *Personaggi femminili nella narrativa di Fulvio Tomizza*. Vodi društvo Poem, ki povezuje ustvarjalne ženske v Istri in na Tržaškem, vsako leto s sodelavkami pripravi večjezični društveni zbornik. Marsikdo se je spomni kot nekdanje koprške podžupanje in celo poslanke v prvem sklicu Državnega zbora Republike Slovenije, največ otrokom pa se je v srce usedla kot predana učiteljica razrednega pouka na koprski italijanski osnovni šoli. Je tudi mama znanega glasbenega producenta Andree Flega in televizijske voditeljice Lorelle Flego, ki se je sicer rodila v Kopru, vendar je že s tremi meseci z mamo odpotovala v Gano in tam preživela svoja najrosnejša leta, kar je v knjigi tudi prisrčno opi-

sano – domačini so belsko deklico s pšeničnimi lasmi naravnost oboževali, otroci so se je želeli dotikati, vsi so jo občudovali in jo imeli za angelčka. Knjiga je nastala na osnovi avtoričinih več kot 40 let starih dnevninskih zapisov, vsebuje prav toliko poglavij, ki se začnajo z odhodom v to afriško državo in se po petih letih končujejo s povratkom v Koper. Kakor je bil odhod v neznano težak in poln negotovosti, je bil povratek domov po vsej tisti pisanosti doživetij afriške celine, razumljivo, skoraj še težji in poln razočaranja nad ozkostjo in zamornostjo takratnega Kopra v primerjavi z ganskim Kumasijem. Avtorica je namreč daleč na jugu preživela pet izjemno navdihujočih let, ko se je srečala s kulturo ganskega ljudstva Ašanti, veličastno naravo tropskega pasu (tudi zeleno mambo v sobi za goste in gekonom v hotelski spalnici!) in plantažami kave ter bombaža, predvsem pa srčnimi domačini,

ki so ji pomagali živeti se v novo okolje tako v hiši kot na tržnici, ulicah, na težavni poti do zdravnik v Akri in nepozabnih potovanjih v Burkina Faso, Togo, Benin in na Slonokoščeno obalo. Njeni spomini niso eksotizirane reportaže, do dežele, ki je določeno obdobje predstavljala njen drugi dom, spoštljivo pristopa z zanimanjem in radovednostjo, vendar ne vsiljivostjo in občutkom večvrednosti – kar sta

možem in majhnima otrokoma najde v vlogi direktorjeve žene v razkošni hiši z obsežnim vrtom, polnim eksotičnega rastlinja, stevardom, ki ji pomaga v gospodinjstvu, varuško, vrtnarjem in nočnim varnostnikom. Srečuje se z rokodelci in ženskami na tržnicah in občuduje njihovo življenje, z zanimanjem in sočutjem prisluhne njihovim pripovedim o njihovi kulturi in ponosu na eni strani, pa seveda zatiranju, bedi in krivicah na drugi. Vseskozi pa so njene besede izpred štiridesetih let prepletene z današnjo refleksijo o sodobnem suženjstvu, izkoriščanju naravnih virov in vse-spolšnem uničevanju narave, pa tudi z mislijo na njeno težko otroštvo, ki ga je v revščini preživljala v istrskem rudarskem mestu Raši, od koder je doma. Še posebej velja omeniti avtoričino navdušenje nad zasebno mednarodno šolo, v katero je bil v Gani vključen njen sin, zato je napredne individualne didaktične metode

topis, ne nazadnje v knjigi ni nobenih avtoričinih fotografij, pač pa zgolj nekaj uradnih fotografij takratnega podjetja Tomos Ghana Limited, ki ga je vodil njen mož – med njimi tudi sprejema pri kralju Ašantov ob podpisu pogodbe o ustanovitvi podružnice koprške tovarne motornih vozil v Gani. Dopolnjujejo pa avtoričine besede fotografije artefaktov ašantskih rokodelcev, ki jih je Isabella Flego prinesla v Koper, posnel jih je koprski likovni ustvarjalec Aleš Sedmak, ki je knjigo tudi natančno oblikoval – na platnicah je upodobljena ašantska tkanina kente, na notranjih straneh platnic pa so primeri simboličnih znamenj *adin-kra* pri ljudstvu Ašantov.

V prvem poglavju je avtorica kot vodilo bralcu zapisala: "Afrika je vstopila v moje življenje januarja leta 1973 in me ni več zapustila. Sprva se mi je zazdelo, da sem zaplavala v neznano, kjer ni prav nič zvenelo domače, zdaj pa pišem o nekem oddaljenem 'domu', ki pa je vendarle dom". V sklepih spremni besedi pa je sourednica Jasna Čebren takole priporočila bralcu *Spomine iznad ekvatorja* Isabelle Flego: "Spominska pripoved o petletnem bivanju v Gani, ko je v zgodnji odraslosti stopila iz Istre na nov kontinent, predstavlja doživetja, odkritja in spoznanja kot usodno in formativno obdobje njenega življenja. V dolgi, kronološko zasnovani pripovedi podoživlja bližino z ljudmi v Afriki, ki so spoštljivo in s ponosom sodelovali z evropsko družino [...] Osrednja tema Spominov pa so pripovedovalčina doživetja afriških ljudi in njihove kulture".

Vladka Tucovič Sturman

bili prepoznavni lastnosti (nekdanjih) evropskih obiskovalcev in zavojevalcev (kolonizatorjev). Koprška učiteljica iz blokovskega stanovanja na Markovcu se z

angleške učiteljice po povratku v Koper vključila tudi v svoje poučevanje. Skratka, *Spomini iznad ekvatorja* še zdaleč niso običajen afriški po-

Izola Mestna knjižnica

Še nekaj dni je možen ogled starih krožnikov iz keramike

Do konca januarja si lahko v Mestni knjižnici Izola ogledate razstavo starih krožnikov iz keramike in porcelana, ki so del zbirke starin Janeza in Marije Janežič iz Kopra.

Krožniki, ki sta jih zbiratelj razstavila v vitrinah, so bogato poslikani z različnimi motivi. Med njimi so cvetlice, praproti, različno listje, sadje, razne eksotične rastline, na primer palme, in tudi nekaj živali. Nekateri motivi so krajinski. Opazimo lahko tudi različna mesta in arhitekturne sloge, od evropskih gradov do holan-

danjega življenja plemičev dopolnjuje portret angleške kraljice na malem okrasnem krožniku, z drugega nas gleda slavna Mona Lisa Leonarda da Vincija, na nekaterih pa so naslikani preprosti ljudje, kot so ribiči ali pastirji. Zanimivi so motivi velikih jadrnic in ladij, pa tudi družinskega življenja, od otrok z igračkami, zaljubljenecv do družinskih sprehodov. Večina krožnikov je okrogle oblike z ravnimi ali valovitim robom. Nekaj jih je pravokotne ali kvadratne oblike in ti imajo rahlo zaobljene robove. Poslikani so lahko v celoti ali

no rjavi barvi, le nekaj je takih, kjer so oblikovalci uporabili več barv naenkrat. Zbiratelj sta med krožnike postavila tudi knjigo v angleškem jeziku in nekaj kopij iz starih knjig, ki pojasnjujejo razstavljene predmete. S priloženega zemljevida lahko razberemo, v katerih evropskih mestih so nekoč izdelovali krožnike, imena tovarn ali obrtnih delavnic pa lahko razberemo z žiga na hrbtni strani krožnikov. "Ker so bili keramični krožniki nekoč dragocenost, so jih, če so se razbili, ponovno sestavili in povezali z žico", še povesta nav-

dskih mlinov na veter. Tu so še grški templji, kitajske pagode in mostički na azijskih vrtovih. "Vse to dokazuje, kako so azijske kulture preko antične Grčije in Rima vplivale na evropsko kulturo tudi v oblikovanju keramike, tako glede tehnologije kot tudi v okraševanju, motiviki in barvah", pravi Janez Janežič. Prizore iz vsak-

pa dno in rob krožnika krasijo cvetlični motivi, slike glasbil in ornamenti. Med velikimi in malimi, nizkimi in globokimi krožniki najdemo tudi okrasni krožnik v obliki lista, pa tudi takega, v katerem lahko serviramo več različnih jedi. Večinoma so razstavljeni krožniki kremno bele barve, poslikani z motivi v temno modri ali tem-

dušena zbiratelj. Nekaj krožnikov sta namesto v vitrino postavila v lesen sklednik, kot so jih nekoč imele naše gospodinjke v svojih kuhinjah. Vabljeni k obisku razstave in tudi izposoji knjig in drugega gradiva. Tudi o keramiki se marsikaj najde na policah Mestne knjižnice Izola!

Š. P.

Abonmajška sezona SSG v Gorici / Baron Münchhausen

Goriški abonenti so se prepustili svobodi domišljije

Abonenti abonmaja Slovenskega stalnega gledališča za Gorico so se v ponedeljek, 13. januarja 2020, zbrali v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, da bi si v sklopu dobrodošle novosti gledaliških čezmejnih izmenjav ogledali predstavo *Baron Münchhausen*, ki je v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča v vsem razkošju domišljije premierno zaživela v lanskem aprilu v režiji Yulie Roschina. Bizarne dogodivščine nemškega plemiča je po pripovedovanju resničnega pustolovca prvi napisal nemški avtor Rudolf Erich Raspe l. 1785. Od tlej je marsikateri pisec segel po njih in jih po svoje priokrožil. Novogoriška predstava je nastala po dramskem tekstu in scenariju Grigorija Gorina (1940-2000) iz l. 1976 in prevodu Boruta Kraševca. Avtor je dogajanje umestil v dobo razsvetljenstva, a svoje kritično pero uperil proti komunistični sovjetski družbi iz svojega časa, ki ni dopustila svobodne misli. Vse je opisal v humornem ključu, da bi se tako izognil cenzuri. Njegov baron je bogato obdarjen z

domišljijo, da njegove neverjetne pripovedi že presegajo vse njene meje. Tako žive so, da jih niti ne moremo imeti za laži. V eni izmed teh pripoveduje, kako je sebe in konja, medtem ko sta se oba pogrezela v močvirje, rešil tako, da se je močno potegnil za lase in vlekel ... Žal mora vse te svoje zgodbe zanikati

zaradi vizualne podobe – razkošni stilni kostumi v prvem delu, natančne maske, pričeske, skrivnostno pravični zastori, ki se razpirajo drug za drugim, glasba, osvetlitev, efekti ... -, pa še posebej zaradi domišljije in želje po resnici in svobodi, ki jo izžareva, je osvojila tudi abonente SSG. Ti so igralcem,

Ana Facchini, Blaž Valič, Jakob Šfiligoj, Jože Hrovat in Tilen Kožamelj (foto SNG Nova Gorica - Jaka Varmuž)

in samega sebe zatajiti, če hoče preživeti v družbi, ki prisega le na razum in korist. Brez domišljijanskega poleta zamre tudi njegova ljubezen do mlade ljubice, s katero bi se rad oženil, a mu žena in njen ljubimec to preprečujeta. Novogoriška uprizoritev zaradi izrazitih, natančnih, bleščečih igralskih kreacij, odetih v žlahten humor, in

Kristijanu Gučku, Patrizii Jurinčič Finžgar, Ani Facchini, Andreju Zalesjaku, Radošu Bolčini, Žigi Saksidi, Tilnu Kožamelju, Jožetu Hrovatu, ki je s tokratno vlogo obeležil 40-letnico svojega gledališkega ustvarjanja v novogoriškem gledališču, in Jakobu Šviligoju, namenili prisrčno ploskanje.

IK

Pogovor / Miloš Čotar

Dvojezičen napis na butilki je lahko le v ponos

V zadnjih letih se kultura pridelovanja kakovostnega olja zmeraj bolj širi tudi v naši deželi, v kateri prevladujejo, tudi med tu živječimi Slovenci, pridelovalci manjših količin oljčnega olja, saj ima marsikdo le manjši nasad oljk. Eden izmed takih proizvajalcev je agronom Miloš Čotar, ki se je iz Gorice preselil v Medjevas, kjer si je uredil dom in malo kmetijo.

Kako doživljaš ta binom? Kako potekajo dnevi med službo in kmetovanjem?

Binom doživljam lepo, sicer bi drugače ne šlo. Razvijati delo na kmetiji mi ni naročil zdravnik, služba pa je, tako rekoč, nujno potrebna. Večinoma mi še kar uspeva usklajevati obveznosti enega in drugega. Za to imajo seveda zaslugo vsi, ki mi stojijo ob strani v službi in doma: ko zmanjkam, npr. zaradi nujnega škropljenja, me podpirajo in počakajo ... To je najdragocenejša pomoč, ki mi jo nudijo. Vse ostalo se tako ali drugače da rešiti. Zgodilo se je sicer tudi, da sem v zamudi obrezoval navsezgodaj, ko se je šele daniilo, in se nato odpravil v pisarno. Tudi to je del zgodbe, ki pa si ga ne pišem v ponos, saj sem prepričan, da moraš biti obveznostim kos, ne pa jim podleči. Zato je treba prilagoditi delo lastnim zmogljivostim in čim boljše organizirati dejavnosti.

Kako si pravzaprav prišel v Medjevas in kdaj se je začela strast za oljke in olje?

V Medjevas me je prvič pripeljala Alenka, ko še nisva bila poročena. Njena družina je tu podedovala razpadajočo štalo ter kmetijske in gozdne površine, ki so bile nekoč osnova kar velike kmetije za tiste čase. Robida in goščava sta si v desetletjih

skoraj docela pridobili vse nazaj. Medtem sem se pri dokončavanju študija iz agronomije navdušil za oljkarstvo in olje. Obvezno delovno prakso sem opravil v torkli družine Parovel, kjer sem pri domačinih začutil izredno močno ljubezen in spoštovanje do tega drevesa in njegovega sadeža. Bila je neke vrste zmes med romantiko in sočasno laboratorijsko natančnostjo. Ni dolgo trajalo in nekaj me je sililo, da sem tudi sam nasadil nekaj oljk. Čutil sem, da jih potrebujem, in sem šel s krampom in lopato v Medjevas na tiste zapuščene površine. Od takrat je minilo že kar nekaj let, z Alenko sva se poročila, spremenila štal v hišo, število oljk je naraslo na skoraj tristo, dela v oljčnikih pa se, vsaj za zdaj, veselita tudi sinova Tomaž in Tadej.

Na vaših steklenicah beremo

kmetija Severjevi. Od kod to ime?

To je hišno ime, po katerem so domačini poznali to družino oz. kmetijo. Severjevi menda zato, ker je hiša čisto na vrhu severnega dela vasi. Zdelo se nam je pomembno, da ga ohranimo na čast in v spomin nekdanjih gospodarjev. In tudi ugaja nam, v nekem smislu se v njem prepoznavamo.

Katero delo te najbolj veseli?

V vinogradu, oljčniku, njivi ali gozdu se pravzaprav veselim vsakega dela. Veliko mi pomaga pri umski sprostitvi. Posebno zadoščenje pa mi daje vračanje nekoč obdelanim površinam, skrbno čiščenim gozdom in s suhozidovi podprtim terasam vsaj dostojno nekdanjo podobo. Res, poseben občutek, neke vrste poklon delu prednikov in sočasna skrb za prihodnost.

Ali imaš z zaščito pred bole-

nimi in škodljivci veliko dela?

Pri gojenju oljk kar radi eksperimentiramo. Novosti, ki nam jih nudi kmetijska raziskovalna stroka, so zanimive, a treba jih je preizkusiti in po potrebi prilagoditi specifičnim okoliščinam. Ker ne uporabljamo

sintetičnih kemičnih sredstev, je vsaka letina drugačna od prejšnjih. Kemična sredstva nudijo neke vrste stalni zaščitni klobuk rastlini, pri naravnem škropljenju (npr. s preparati iz alg, fitotoksin, gline ipd.) pa pridobijo vlogo dobra agromomska praksa, zunanji dejavniki in seveda naravno ravno- vesje, ki nastane v našem majnem ekosistemu. Pri vsem tem nam najbolj pomagata opazovanje in radovednost.

Letošnja letina je bila precej slaba. Kako je šlo vam?

Ja res, letina za oljkarje v naših krajih je bila precej revna in istočasno težavna zaradi preobilnih padavin na začetku leta in pomanjkanja vode v drugem delu letine. Pridelali smo precej manj, a s toliko večjim zadoščenjem, saj se je marsikomu pridelek povsem izničil.

Od kdaj pravzaprav pridelu-

jete olje?

Prvo olje smo pridelali pred šestimi leti. Veselje za vso družino, saj ima domači pridelek, sad celoletnega dela, vedno posebej dober okus. Več kot za ožje prijatelje ga ni bilo. V naslednjih letih je z drevesi (in dodatnim oljčnikom v najemu) narasla tudi količina in z njo tudi krog navdušenih odjemalcev.

Kultura olja se širi, obstajajo pa še ljudje, ki ne radi kupujejo kakovostnega olja, ker se jim zdi predrago. Kaj meniš o tem?

Javnomnenjske raziskave kažejo, da se pri potrošnikih končno večja želja po večjem poznavanju oljčnega olja, čeprav še vedno zaostaja v primerjavi z drugimi pridelki, npr. vinom. To se pozna tudi na prodajnih policah, kjer še vedno prevladujejo cenovna olja dvomljive kakovosti. Mnogi so npr. brez obotavljanja pripravljeni odšteti 20 ali 30 evrov za butilko dobrega vina, 10 evrov za steklenico olja pa ne, čeprav jo lahko uživamo vsaj nekaj tednov. V naši deželi se na splošno pridobivajo izvrstna olja in ponujati jih po preizkusnih cenah, je po moje zgrešeno. Po količini

priznani vinski kmetiji, na mi-zah v kmečkih turizmih in priznanih restavracijah. Gostinstvo ima po mojem mnenju ključno vlogo, saj lahko s kancem dobrega olja še dodatno obogati jed in istočasno nudi pridelovalcu odlično priložnost za prepoznavnost. V ta namen bi bilo nujno potrebno razvijati mrežo, ki naj poveže najrazličnejše kmetovalce, gostince, obrtnike in turistične operaterje. Vsak bi lahko prispeval svoje in nikomur ne bi zmanjkalo zadoščenj.

V tem smislu tudi nova etiketa, ki smo jo zapazili?

Tako je. Pri olju se po eni strani dogajajo številne sleparije, po drugi strani zaideš takoj v težave, če steklenica nima pravilno zapisanih vseh zakonsko predvidenih podatkov. To je pogoj, da lahko s steklenico greš sploh iz hiše, za nas pa je bil to tudi dodaten izziv. Kljub temu da smo zelo majhni pridelovalci, smo vseeno sprejeli izziv v tej smeri.

Na etiketi je vidno opazna dvojezičnost. Je bila ta odločitev samoumevna?

Izbira se nam ne zdi nič izrednega. Prijatelju Ivanu, ki si jo je zamislil in izdelal, sem najprej sporočil, da bodo vsi zapisi dvojezični. Za nas je to popolnoma samoumevno. Menim, da je za pripadnika narodne manjšine dvojezični napis še prej ponos kot pa dolžnost. Tudi to, da smo Slovenci v Italiji, je posebnost, ki se jo splača poudariti, lahko je zanimiva in vabljiva. Zato se nikakor ne strinjam z vsemi tistimi, ki se tega previdno izogibajo. Etiketa na butilki je okno v svet in je v narodnozavednem smislu lahko še bolj učinkovita kot dvojezični osebni dokument, ki ga nosimo v denarnici. Povsem nerazumljivo mi je vsakič, ko opazim etiketo, na kateri ni niti izvirnega slovenskega imena vasi. Slišal sem, da snujeta krovni organizaciji Sloven- cev v Italiji neke vrste "brand", ki bi bil znak prepoznavnosti našega delovanja, izdelkov in pridelkov. Zamisel se mi zdi odlična, mi bomo v svojem majnem gotovo zraven!

Kat

GMD - Naše korenine / Ob izidu Cekovih Spominov na Istro

Duhovnikovi spomini na pastoralno delo

Zbirka *Naše korenine* vsako leto objavlja knjige, ki so dragocene zlasti za tiste, ki jih zanima preteklost naših krajev in ljudi. Taka je tudi knjiga, ki je del letošnje knjižne zbirke GMD. Gre za *Spomine na Istro* duhovnika Štefana Ceka. Napisal jih je v hrvaščini, ker je uslišal željo sobratov, v slovenščino pa je to izredno zanimivo pričevanje prevedel msgr. Renato Podbersič. Spomini so sicer leta 2013 izšli v hrvaščini z naslovom *Uspomene na svečeniške godine u Istri, 1937. - 1965.*, in sicer v sozaložbi Glasa Koncila iz Zagreba in podružnice Matice Hrvatske iz Lanišča.

Očitno je bil Štefan Cek človek redkih besed, stvaren in skromen, drugačen značaj bi namreč iz vsega, kar je doživel, napisal obsežnejše pričevanje, vse pa bi še lepo obogatil s komentarji. Vendar Štefan Cek tega ni storil. Strnjeno opisuje dogodke, ki jim je bil priča, ker ve, da bralci dobro poznajo vse razmere in okoliščine, v katerih se razpleta njegova življenjska zgodba, in da ne

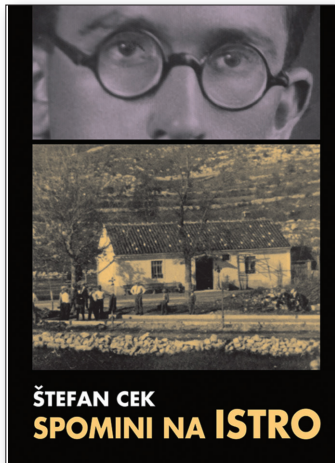
potrebujejo nobene razlage, ker so tudi sami imeli podobne izkušnje. Svojo zgodbo Cek začneja od trenutka, ko je bil leta 1937 posvečen in poslan v Kascergo, nato v najrevnejšo vas Brest ter od tam v Dolenjo vas. Fašistične oblasti so vse od bogoslovja spremljale njegovo delovanje in vodile evidenco o njem. Veljal je za protifašista in zato pod Italijo ni postal župnik. A prišla je vojna in Cek je kot dobri pastir skrbel za svoje farane. V več primerih je šel tudi v Pulj na nemiško komando prosit za njihovo osvoboditev, in to mu je tudi uspelo. Bil je priča pobojem, požigom, grozili so mu Nemci in grozili partizani, a končala se je tudi druga svetovna morija in Cek je bil premeščen v Lanišče. Kraj, ki ga je usodno zaznamoval, saj se je prav v Lanišču ob birmi avgusta 1947 zgodilo, da so naščuvani skrajneži, podobno kot v Buzetu in drugih istrskih krajih, hoteli preprečiti, da bi msgr. Jakob Ukmar podelil zakrament sv. birmе. Njihov namen je propadel, ker so

župnik Cek, birmovalec msgr. Jakob Ukmar, njegov spremljevalec Miro Bulešič in ostali duhovniki začeli obred eno uro pred napovedanim začetkom. Cerkev je bila zaprta in izgredi pred njo niso pretirano motili. Po maši, ko so bili duhovniki že v župnišću, pa so nasilneži vdrli v poslopje, smrtno ranili duhovnika Bulešića, težko ranili msgr. Ukmarja, medtem ko se je Cek čudežno rešil, ker ga je mama skrila. Po krvavem dogodku Cek ni želel upoštevati nasveta, naj se umakne v Trst, ampak je hotel ostati ob strani faranom, ki so jih oblasti dale aretirati, sam pa je tudi prevzel nase vso 'krivdo'. Te hude dogodke Cek opisuje zelo skopo, faktografsko, edini 'dodatek', ki si ga dovoli, je objava oporoke, ki jo je v zaporu na-

pisal na zadjo stran svojega brevirja, ki ga je nato zamenjal z brevijem buzetskega župnika Silvani- ja, ta pa je poskrbel, da so oporo- kro svoji tudi prejeli.

Med drugim je zapisal: "Zelo miren sem. Cel- lo vesel. Tudi meni veljajo Jezusove besede: Blaženi, ko vas bodo preganjali in govorili proti vam laži zaradi mene, veselite se"! Oktobra 1947 je bil obsojen na šest let težkega zapor- a v Stari

Gradiški. Tudi v tistih nečloveških razmerah je Cek ostal trden v veri in poln zaupanja v božjo previdnost, tako da ni popustil, tudi ko so mu ponujali skrajšanje kazni, če bi vohunil za tovariši. Po šestih letih je bil osvobojen in se po krajšem od- dihu je šel v Karoljbi, Picnu, Lindar- ju in nato od l. 1958 do l. 1965 v Novigradu v Istri v razmerah, ki mu nikakor niso bile naklonjene. Svoje pisanje Cek zaključuje prav z nagovorom v italijanščini, ki ga je imel ob slovesu v Novigradu.

Boljše razumevanje tega duhovniškega lika nam omogoča Danijel Cek, se pravi pranečak, ki je knjigi prispeval esej *Štefan Cek in njegova družina*. Bralec tako spozna okolje, v katerem je Štefan zrasel. Izve, kako se je znašel v goriškem majnem semenišču, kako je prijateljeval s šošolcem Borisom Pahorjem, s katerim sta skupaj tudi planinarila, in kako so italijanske oblasti z veliko me- ro nezaupanja spremljale njegovo delovanje. Nadalje predstavlja Štefanovega brata Darka, ki je med vojno postal partizanski in celo komunistični aktivist v Brkinih, ki so ga nato Nemci aretirali in je končal v taborišču Mauthausen. Brata pa sta se dobro razume- la kljub nazorskim razhajanjem. Danijel Cek pa tudi pove, da stric o svoji izkušnji v Lanišču in nato v zaporu ni pripovedoval, sami dogodki pa niso pretirano vplivali na ostalo družino. Dragoceno je pričevanje izpod peresa nečaka Stanka Novaka, ki je kot 12-leten fantič šel na obisk k stari mami in stricu duhovniku prav v dne, ko se je zgodil poboj v Lanišču. Šok je dečku zbrisal marsikateri spomin tistega dne, a vseeno pomeni to pričevanje nov doprinos za natančnejše poznavanje tragičnega birman- skega dne v Lanišču.

Za goriško izdajo je spomine Štefana Ceka uredil in jim uskladi-

l pombe Tomaž Simčič, ki je knji- gi prispeval spremno besedo. Z njo Ceka umešča v širši kontekst vloge in delovanja primorskih duhovnikov v pastoralnem in narodnoobrambnem smislu, tako v obdobju pod fašizmom kakor vojnega obdobja, ko se se do- besedno razdajali, da bi pomagali svojim ljudem, in končno še povojnega obdobja, ko so se morali soočiti z versko nestrpnostjo komunističnih oblasti. Simčič tudi zgodovinsko uokvirja krvavo birmo iz Lanišča v napeti čas, ko se je poleti 1947 pripravljala do- končna razmejitev. Podrobneje tudi opiše samo dogajanje v Lanišču, kar dopolnjuje Cekovo pi- sanje in osvetljuje še dodatne do- godke, ne nazadnje pa je v knjigi objavljena tudi razsodba *U ime naroda*, ki že sama veliko pove o tem, kako so sodbe oblasti upri- zorile pravo sodno farso. Sploh je v knjigi veliko fotografij in kopij raznih dokumentov, ki lepo dopolnjujejo pripoved in torej razumevanje opisanih dogodkov in usod.

Ob koncu lahko mirno za- pišemo, da je ta 28. knjiga iz zbir- ke *Naše korenine*, ki jo je – kot ostale sicer – domiselno in učin- kovito opremil Pavel Medvešček, nov, dragocen kamenček v mo- zaiku zgodovine Primorske in njenih ljudi.

L. T.

Na Tržaškem filmskem festivalu dokumentarec o Borisu Pahorju

Človek, ki je videl preveč

Najstarejšemu živečemu taboriščniku Borisu Pahorju se je rojstni Trst spet množično poklonil. Na nedavnem Tržaškem filmskem festivalu so o 106-letnem pisatelju, ki brez dlak na jeziku rad obravnava teme, o katerih premnogi molčijo, premierno predstavili dokumentarec, ki sta ga za britansko BBC izdelala Jill Nicholls in Alan Yentob. Uro trajajoče delo z naslovom *The man who saw too much* (*Človek, ki je videl preveč*) so zaradi velikega zanimanja občinstva 23. januarja v gledališču Miela predvajali dvakrat. Glavni protagonist večera je tako na filmskem platnu kot v dvorani, ki ga je nagradila z izredno dolgim aplavzom, bil tržaški pisatelj. Producent Marc Ramsay je na srečanju obrazložil, da se je snemanje dokumentarca, ki je trajalo 5 let, lotil zaradi tem, ki jih ta obravnava. Njegovo zanimanje je vzbudilo malo poznano alžasško nacistično koncentracijsko taborišče Natzweiler. Dotaknilo se ga je dejstvo, da so nemški okupatorji to uredili na območju, na katerem je dotlej obratovalo smučarsko središče. Iz kraja zimske sprostitve in športa so ga spremenili v z električno žico obdan prostor mučenja, poniževanja in uničevanja človeških življenj. Ramsay je prebral Pahorjevo *Nekropolo*, prišel k njemu na obisk

Zajc.

V dokumentarcu so na resničen in spoštljiv način ter brez vsakršne retorike prikazane ključne etape iz prve polovice Pahorjevega življenja. Avtor v njem pravi, da je bil požig Narodnega doma za 7-letnega dečka tolikšen šok, da ga je "blokiral" za celih 15 let. Sledi oris gorja, ki ga je fašizem s prepovedjo uporabe in poučevanja slovenskega jezika ter s streljanjem in zapiranjem ljudi prizadejal Slovencem.

Delo omenja avtorjev vojni čas v Libiji in kako so ga ob vrnitvi domov nacistom izročili slovenski kolaboracionisti. Po mučenju v palači na Trgu Oberdan so ga odpeljali najprej v Nemčijo in nato v gričevnate Vozege. Skozi Natzweiler je moralo okrog 52 tisoč taboriščnikov, od katerih skoraj polovica ni preživela vojne. V njem so umirali od lakote, bolezni, fizičnega in psihološkega trpinčenja ter izničenja vsakršnega človekovega dostojanstva.

Pahor spregovori o političnih deportirancih, o izredno izčrpavajočem delu v kamnolomu granita, o živih okostnjakih in dejstvu, da se je smrti nemara rešil, ker je v taborišču postal tolmač norveškega zdravnika. V dokumentarcu se črno-beli posnetki, ki so nastali ob zavezniški osvoboditvi taborišča, prepletajo z današnjimi,

partizanov. Nekdanje in sodobne taboriščne prizore spremlja branje odlomkov iz Pahorjeve *Nekropole*. Prek risb, ki so jih o svoji tragični izkušnji narisali taboriščniki, pripovedi in slik gledalci spoznajo tudi na-

Foto damj@n

drealistično kuliso, ki so jo nacisti uprizarjali v taborišču: odhode in prihode izmučenih teles ter dim, ki se je vil iz dimnika krematorija, so redno spremljali poskočni ritmi, ki so jih igrali godbeniki; četudi se je v taborišču in okolici razlegal smrad po

minuli skupini Judov, ki so jih shranili v zmrzovalnikih, saj so jih po koncu vojne nameravali kot primere izumrle vrste razkazati v muzeju človeških ras. Film občinstvo svari, naj se kaj takega nikjer na svetu več ne ponovi. Ob omembi velikega razočaranja, ki je spremljalo Pahorja in druge taboriščnike, ko so Američani odvrgli atomski bombi na Japonsko, in zaradi 20 let trajajoče hladne vojne, poudarja, da se je avtor prek ljubezni spet vpel v življenje.

Ob koncu predvajanja je Pahor pred mikrofonom izpostavil, da mladi danes ne poznajo nevarnosti fašizma, "ki se žal obnavlja". Vlade in profesorji v šolah po njegovem ne spregovorijo, kot bi sicer morali o turobnih prvi polovici prejšnjega stoletja. Medtem ko se redno spominjamo židovskih žrtvev, Evropa ne goji dovolj spomina na politične deportirance nacifašizma. Svoje pričevanje je sklenil z opozorilom, da italijanska država ni še priznala krivic in gorja, ki ga je v preteklosti prizadejala Slovenecem. "*Šest let trajajoče delo italijansko-slovenske zgodovinske komisije je še vedno v Rimu pod ključem*". Medtem ko so se Francozi in Nemci glede svoje zgodovine pošteno pobotali in so danes prijatelji, pri nas ni še tako, je ocenil tržaški pisatelj.

Mch

OPČINE Dogodek Kluba zamejskih študentov

Kam po maturi?

Klub zamejskih študentov že petič prireja Dan odprtih vrat za petošolce goriških in tržaških višjih šol. Dogodek bo v petek, 31. januarja 2020, v Prosvetnem domu na Opčinah in razstavni dvorani Zadržne kraške banke Trst Gorica, s pričetkom ob 11. uri. Klub zamejskih študentov je prostovoljna in nevladna organizacija študentov iz zamejstva, ki študirajo na različnih slovenskih univerzah. Sedež ima v Ljubljani, na Inštitutu za narodnostna vprašanja, člani pa so tako študenti Univerze v Ljubljani kot študenti Primorske Univerze, Univerze v Novi Gorici in Univerze v Mariboru. Poleg različnih dogodkov za druženje, ki jih klub organizira tako v Sloveniji kot v zamejstvu, študentje že peto leto zapored prirejajo Dan odprtih vrat. Prizadevajo si namreč, da mlajšim vrstnikom predstavijo možnost študija v Sloveniji. Višješolcem ponudijo predavanje v Prosvetnem domu na Opčinah o temi postopkov za vpis na univerzo in razpisa štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Stalni gost dogodka je dr. Andreja Duhovnik Antoni z Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, ki vsako leto dijake nagovarja s kakšno spodbudno besedo. Sledi predstavitev vpisnega po-

stopka na univerze v Sloveniji z vsemi pastmi in novostmi, kot so potrebna dokumentacija, vpisni roki, razlike v postopku med dijaki s slovenskim

Klub
Zamejskih
Študentov

državljanstvom in Sloveniji brez državljanstva, priznavanje pridobljene izobrazbe v tujini in podobno. Za to bodo poskrbeli predstavniki vpisnih služb različnih univerz. V drugem delu pa bodo dijakom na razpolago člani kluba z različnimi nasveti in odgovori na morebitne dvome tako o študiju kot o študentskem življenju. V prostorih ZKB pa bodo na razpolago predstavniki različnih fakultet, ki bodo zainteresiranim študentom predstavili različne študijske programe.

Klub zamejskih študentov se zahvaljuje Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za podporo ter Openskemu mladinskemu krožku, društvu Tabor in Zadržni kraški banki za prostore.

Giulia Černic

Rane Cerkve, priložnost za prenovo in rast

Ponedeljek večer Društva slovenskih izobražencev bo 3. februarja v Peterlinovi dvorani v Trstu ob 20.30 posvečen polemikam v Sloveniji glede odnosa Cerkve do spolnega nasilja in drugih zlorab ter reševanju te problematike v luči pravnih predpisov, učenja papeža Frančiška in najnovejših cerkvenih dokumentov za to področje. Vprašali se bomo, kako naj se Cerkve v luči evangelija sooča z zlorabo moči in avtoritete in kakšna je pot naprej.

Gost večera bo predsednik metropolitanskega cerkvenega sodišča v Ljubljani, docent kanonskega prava na Teološki fakulteti in sodelavec Evropske pravne fakultete na Novi univerzi v Ljubljani msgr. dr. Andrej Saje.

Dr. Saje, ki se je rodil leta 1966 v Novem mestu, je duhovnik od leta 1992. Diplomiral je iz bibličnih ved leta 1991 na Teološki fakulteti v Ljubljani, na papeški univerzi Gregoriana v Rimu pa je leta 2003 dosegel doktorat iz kanonskega prava s specializacijo v pravni sodni praksi. Deset let je bil nato generalni tajnik in tiskovni predstavnik Slovenske škofovske konference. Med drugim je bil pobudnik Ekspertne skupine za reševanje primerov spolnih zlorab v Cerkvi in njen član v letih 2009–13, kot tudi član cerkvene komisije za ureditev odnosov z državo.

Dr. Saje je poleg ostalih zadožitev že šesto leto tudi duhovni pomočnik v Selah na avstrijskem Koroškem, kjer pastoralno deluje ob koncih tedna, tako da je ob izjemnem poznavanju položaja v Cerkvi na Slovenskem tudi živo vključen v manjšinsko stvarnost. / I. J.

Foto damj@n

v Trst in se podrobno seznanil z njegovo plemenito življenjsko zgodbo. Pri snemanju mu je kot svetovalka pomagala koprška novinarka Neva

ko prikazujejo skrbno urejen spominski park, v katerem se predstavniki francoskih odporiških gibanj klanjajo spominu tam preminulih

žganem človeškem mesu, je vodja okupatorjev v svoji vili, ki je stala v neposredni bližini, rože gnojil s pepelom iz krematorija. Osupljiv je tu-

BARKOVLJE Dan slovenske kulture

Pestro zasnovana proslava

"Kultura predstavlja osnovo, iz katere lahko vedno štar-tamo. Tudi gospodarstvo je povsem odvisno od kulture, to je od zavesti in samozavesti, kar smo", je na dnevu slovenske kulture v Barkovljah izpostavila slavistka Bogomila Kravos, ki je bila v svojem govoru kritična do pred nedavnim z masnimi črkami v zamejskem dnevniku zabeležene ocene gospodarstvenikov, po mnenju katerih manjšina preveč troši za kulturo in šport.

Prešernova proslava SKD Barkovlje je imela pester, zanimiv in izviren program. Srečanje se je začelo s poklonom likovni umetnosti. Tajnica društva Vera Poljšak je z veseljem sprejela v dar dve sliki, ki upodabljata Barkovlje, kot so bile v prvi polovici prejšnjega stoletja. Društvu so ju darovali v Ljubljani

živeči potomci Ivana Martelanca, ki se je prav v takratnem času izselil iz domačega kraja in ostal nanj zmeraj zelo navezan. Barkovlje je po spominu redno upodabljal. Svetoivanska slavistka se je v svojem nagovoru spomnila časov, ko so predmetne Slovence med fašizmom in po vojni označevali kulturno delovanje, hrabrost in povezanost. Pogum je spremljal tudi ljudi, ki so si na začetku 60. let preteklega stoletja omislili Festival slovenske popevke v tržaškem Avditoriju. "*Bil je to veličastni čas, ki je vse ohranilo*" in je težko primerljiv z dandanašnjimi razmeri v družbi, "*ki je razdrobljena*". Kravosova je na srečanju podrobno spregovorila o času nastajanja okoličanskih čitalnic, ki so jih Slovenci v tržaških predmestjih odpirali, ko je dunajska vlada pred 150 leti popustila pri izdajan-

ju dovoljenj za organizacijo društev v predmestjih; dotlej so ta na podlagi obstoječih privilegijev lahko delovala le v Trstu.

Narodno-kulturni prepoved bil tolikšen, da je trojica mož (Ivan Zorn, Ivan Piano in France Ceglar) v šestih mesecih ustanovila kar sedem čitalnic (v Rojanu, Barkovljah, Škednju, na Koloniji, Opčinah, Rocolu in pri Sv. Ivanu). Ljudje so se v njih zbirali in nastopali. V njih so gojili petje, ki se je dotlej ohranjalo v predmestnih cerkvah. S plačevanjem članarine so v čitalnicah imeli na voljo časopise in knjige. Kot so čitalniški večeri zaobjemali govor, nastop pevskega zbora, igrani prizori in ples, se je tudi barkovljanski večer nadaljeval s prikazom enodejanske *Slep ni lep – iz stepe v step*, ki jo je uprizorila Mladinska gledališka skupina

Foto damj@n

kulturnih društev I. Grbec, S. Škamperle in Barkovlje (režija Barbara Gropajc, mentor Danijel Malalan) v sodelovanju z Mladinsko vokalno skupino Anakrousis, ki jo je vodil Jari Jarc.

Ritem slogovno inovativne

predstave s simpatično in lahko vsehino je določala tudi svežina petja mladih pevk in pevcev. Občinstvo je z veseljem prisluhnilo odskromu dogajanju in ga na nagradilo s toplim aplavzom. Proslava se je sklenila z izva-

janjem na športnih igriščih nastale himne *Skupaj zmoremo*. Ekonomijo, kulturo in šport, tri stebre naše skupnosti, je barkovljanska Prešernova proslava miselno povežala.

Mch

KRIŽ Srečanje Slovenskega deželnega gospodarskega združenja

Erik Zobec in njegova zgodba o podjetniškem uspehu

Podjetje, ki je v desetih letih ustvarilo 80 milijonov evrov prometa in danes zaposluje 350 oseb v obratih v Sloveniji, Indiji, Kazahstanu in Rusiji, je bilo v središču pozornosti informativnega srečanja z naslovom *Koraki uspešne internacionalizacije*, ki ga je v ponedeljek, 20. januarja, v gostilni La lampara v Križu priredilo Slovensko deželno gospodarsko združenje. Gost le-tega je bil Erik Zobec, direktor Seven Refractories d. o. o. z glavnim sedežem v Divači, ki proizvaja ognjevzdorno keramiko za potrebe jeklarske industrije.

V pogovoru z Matteom Ferugliom (SDGZ) je 52-letni Boljunčan predstavil svojo uspešno podjetniško kariero. Po dokončanem študiju strojnega inženirstva se je najprej zaposlil v bližnjem Venetu, nato pa ubral mednarodno pot s postopno uveljavitvijo v nemško govorečem prostoru. Iz službenih razlogov je obiskal številne države in pridobil veliko delovnih, tudi vodstvenih iz-

kušenj.

Te so mu bile še kako koristne, ko je pri 40 letih izgubil službo v tržiškem podjetju za oblikovanje in proizvodnjo plovil Seaway. Bila so to prva leta gospodarske krize, ko je malokdo za-

proizvodnjo.

Seven Refractories izdeluje ognjevzdorni beton, ki ga rabijo za zaščito jeklenih struktur strojev pred izredno visokimi temperaturami (do 1.700° Celzija), s pomočjo kate-

posloval. Zobec se je zavedal, da si mora omisliti novo delo. Skupaj s šestimi družbeniki, od katerih so štirje "le" investitorji, je ustanovil podjetje, ki je leta 2011 zagnalo

rih poteka proizvodnja v jeklarnah, cementarnah in drugih težkoindustrijskih obratih. Gre za visokotehnološko podjetje, ki redno vlaga v raziskovanje in inovacije. Beton (in

čepe za plavže) za toplotno zaščito izvaža v kar 45 držav.

Začetki podjetja niso bili lahki. Po pridobitvi finančnih sredstev in postavitvi proizvodne hale pri Divači je bilo prva leta potrebnega veliko garanja. Ker se je pa naložba precej hitro obnesla, so se družbeniki (med temi so tudi tujci) odločili za nove proizvodne naložbe v Rusiji, Srednji Aziji in indijski podcelini. Ob dobavljanju posebnega betona številnim kupcem (težkoindustrijskim obratom in inštalaterjem) izstopa informacija, ki jo je predavatelj navedel glede razsežnosti ruskih jeklar: ena sama proizvede namreč več jekla kot vse jeklarne skupaj na Balkanu in v Furlaniji Julijski krajini.

Ker je srečanje potekalo v okviru pobude, s katero želi SDGZ spodbuditi inovativne pristope v malih in srednjih podjetjih, se je pogovor dotaknil tudi podjetnikovega mota. "Pri vsakdanjem delu si je pomembno postavljati tudi minimalne, a dosegljive cilje, hkrati je pa pomembno

ohranjati sanje, saj drugače ne rasteš", je obrazložil Zobec. Naložbe v proizvodnjo morajo po njegovem biti "ne preveč in ne premalo tvegane".

Ob omembi inovativnih prizadevanj za avtomatizacijo podjetja in trženje končnih proizvodov je na srečanju tekla beseda tudi o sodobnih družbenih občutljivostih. Seven Refractories, ki spada med okolju prijazna podjetja, v proizvodne namene kupuje okrog 200 različnih surovin, ki jih v Divačo v glavnem pripeljejo iz koprskе luke. Podjetje ne ustvarja dodatnega onesnaževanja, tudi zvočnega ne. Zaradi nizkih stroškov dela in bližine prometnih povezav predstavlja kraško železniško vozlišče izredno dobro lokacijo.

Pogovor je obravnaval tudi prednosti in težave dela v nam zemljepisno in kulturno zelo oddaljenih okoljih, pridobivanje kvalificirane delovne sile ter načine financiranja. Podjetje je zelo malo zadolženo. Svojo zgod-

bo o delovnem uspehu je gost sklenil z izpostavitvijo pomena motiviranosti vodilnih kadrov, ki je odločilna za nadaljnjo rast vsakega podjetja. Da Seven Refractories sledi pričanju, da je potrebno letvico vselej dvigati višje, dokazuje dejstvo, da bo v kratkem skušalo s svojimi izdelki vstopiti na kitajski trg, na katerem proizvedejo kar polovico svetovne proizvodnje jekla.

Kriški pogovor je bil zanimiv tudi zaradi spoznavanja sloga, ki je označeval predavatelja. Mladi in drugi so imeli priložnost prisluhniti osebi, ki je skupaj s partnerji, z lastnimi sredstvi, trdom in delom uresničila del svojih sanj. Zobec je govoril preprosto, umirjeno in dopadljivo kot človek, ki, če ga srečaš v gostilni, z njim rade volje pokramljaš. Označevala ga ni nikakršna menedžerska nasajenost ali vzvišenost, ki je tudi v našem prostoru (bila) razširjena. Verjetno gre za slog, ki ga ima, kdor dela s svojimi močmi in sredstvi.

Mch

V DSI zanimiv pogovor z avtorjem knjige Prednik pod morjem Na dnu morja skrivnostne priče zgodovine

Podvodni svet se marsikomu zdi skrivnosten, morda nevaren, za marsikoga pa je očarljiv in čudovit. Vendar pa o podmorskih lepota večinoma pišejo ali predavajo tisti, ki jih odkrivajo v daljnih, eksotičnih krajih ter jih opremljajo s slikami nepoznanih živopisanih rib in rastlinja. Le malokomu pride na misel, da je podvodno kraljestvo lahko očarljivo (in tudi poučno) v "našem" morju, celo v bližini sesljske ali tržaške obale.

To realnost je na ponedeljkovem srečanju v DSI predstavil časnikiar Pietro Spirito, avtor knjige *Prednik pod morjem*, ki jo je iz italijanščine v slovenščino prevedla Tea Štoka, izdala pa založba Osminka. Med av-

torjem, prevajalko in založnikom Mitjo Zupančičem je tekkel pogovor ne samo o vsebini knjige, pač pa tudi o njenem nastanku in o posebnem pristopu, ki ga ima avtor k obravnavanim zgodbam: sam je namreč tudi potapljač in si je ostanke opisanih ladij tudi sam ogledal. Svoje vtise je seveda dopolnjeval z zgodovinskimi podatki; kot novinar pa je želel biti nepristranski in objektivni oz. se je skušal snovi približati brez predsodkov. Tea Štoka, ki je tudi sama navdušena potapljačica, je povedala, da se je, ko je knjigo prebrala v italijanski verziji, tako navdušila nad njo, da je sklenila, da jo prevede v slovenščino. Vseh deset esejiziranih zgodb o desetih potopljenih ladjah

v Tržaškem zalivu je namreč prav tako (ali še bolj) zanimivih za slovenskega bralca kot za italijanskega. Ko prebiramo zgodbe o desetih potopljenih ladjah, potujemo z njimi tudi skozi zgodovino teh krajev, saj so zgodbe razvrščene kronološko, od antike (doba rimske republike) pa do leta 1962, ko se je pred ribiškim pomolom v Trstu potopil trajekt.

V slovensko verzijo pa je avtor dodal zgodbo, ki je v italijanski ne najdemo, namreč zgodbo o legendarni italijanski potniški ladij Rex, simbolu fašistične moči in njenega propada. Ostanke te ladje, ki so jo zavezniška letala bombardirala, ležijo na dnu morja blizu obale med Izolo in Koprrom, torej na slovenski podmorski

Foto damj@n

zemlji, žepna podmornica nacistične Nemčije pa leži v Sesljskem zalivu, kar lahko vzamemo kot primer ali dokaz avtorjevega gledanja na te relikte: zanj po eni strani dokazujejo, kako na dnu morja ni meja, kako se tam različne kulture, pa tudi nasprotja in sovraštva zlijejo v enotno podo-

bo. Ti nemi podvodni pričevalci zgodovine opozarjajo tudi na minljivost, na propad velikih sil, saj na morskem dnu vse relikte doleti enaka usoda. Vsekakor pa pripoved ne preveva otožnost ali golo razmišljanje o minljivosti vsega živega. Zgodbe navdajo tudi avtorjeva potapljaška in pu-

stolovska strast, veselje in zadoščenje ob raziskovanju in odkrivanju nepoznanih zanimivosti, užitek ob premaganju težav in nevarnosti, ki jih prinaša potapljanje. Ob tem pa se prepušča tudi razmišljanju o naravi in o smislu človekovega življenja.

P in

TKS Predstavitev knjige Ane Toroš

Alojz Gradnik in njegove vezi s tržiškimi literarnimi krogi

V četrtek, 23. januarja, so v Tržaškem knjižnem središču predstavili knjigo Ane Toroš *Potovanje po neznanih poteh tržiškosti in Gradnikove poezije*. Monografija, ki je konec lanskega leta izšla pri založbi Mladika v sodelovanju s SLORI-jem, univerzo v Novi Gorici in Slavističnim društvom Trst-Gorica-Videm, je nastala kot rezultat skoraj dveh desetletij raziskovalnega dela ter nadgrajuje in povezuje dve avtoričini predhodni monografiji o tržiški poeziji in Alojzu Gradniku. Rdeča nit prispevkov je literarna večkulturnost in večjezičnost na Tržaškem in Goriškem, s poudarkom na prvi polovici 20. stoletja, kot je v uvodu povedala urednica Mladike Nadia Roncelli. Na srečanju se je z avtorico, ki je kot izredna profesorica za književnost zaposlena na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici, pogovarjala dr. Megi Rožič. Avtorica je najprej povedala, kaj sploh prinaša

novega ta monografija. Kot nakazuje naslov, se v tem delu stikata dve tematiki, s katerimi se je avtorica ukvarjala več kot deset let. To sta poezija, pesniški in prevajalski opus Alojza Gradnika in slovenska ter italijanska poezija, ki je nastala v Trstu, predvsem v prvi polovici 20. stoletja. Raziskovalka manjšinske in čezmejne literature je dobila v vpogled del zapuščine Alojza Gradnika, ki ni bil še raziskan, in ravno to je pripomoglo pri rekonstrukciji vezi, ki so Gradnika družile s Trstom in tržiškimi literarnimi krogi. Trst je prav tisto stičišče, ki je avtorico popeljal po literarnih sledeh, ki so Gradnika povezovale tudi z bolj oddaljenimi svetovi. V tem delu zapuščine, ki ga je nazadnje raziskala, je izpostavila predvsem nove vire, kot so npr. dragocena pisma, ki jih je Gradnik pisal v Trst s sestrnico Mariji Samer, in družinska kronika Gradnikove mame, po kateri je stkala niti, ki so Gradnika med dvema

vojnama povezovale z Argentino. Moderatorico je zanimalo, katera je bila oblika pisma, ki jih je pesnik pisal sestrnici. Gre za 140 pisem, ki jih je Gradnik napisal med leti 1937 in 1944, v italijanščini, ker je namreč pisal sestrnici po mamini strani, ki je bila Furlanka. Pisma niso strogo literarna, saj jih pesnik piše v času, ko je ločen in ko mu mati umre, zato so bogata z osebnimi občutki. Tisto, kar pa je zelo zanimivo in je do zdaj ušlo literarni zgodovini, je, da je Gradnik v tem času razmišljal, da bi izdal svoje poezije v italijanščini. Nekatere pesmi je prevedla prav Marija in jih dala tudi objaviti v tržiški časopis Il Piccolo della sera in kasneje tudi v revijo Meridiano di Roma. V obeh mestih so doživele uspeh, tako da je Gradnik začel razmišljati o zbirki, o kateri ostajajo sledi v zapuščini, kjer sta ohranjena kazalo in naslov Versi. V zbirki naj bi bile izključno pesmi iz obdobja tridesetih let, ko je

pesnik opisoval kmečko življenje. Prevede je dal oceniti lektorju za italijanski jezik na filozofski fakulteti v Ljubljani in rezultat je bil negativen, saj je bil lektor mnenja, da bi moral te prevede predelati pesnik. Sledila so posvetovanja s tržiško-italijanskimi pesniki, a zbirka je ostala le v načrtu. Preko korespondence je prišel Gradnik tudi na argentinsko literarno področje; to se dobro razbere iz kronike družine Godeas (Gradnikove mame),

ki jo je napisala prav sestrnica Marija Samer. Tale zgodba je na pol literarna pripoved, ki opisuje družinske člane, ki so se v hudih časih (1878) preselili v Argentino. Iz zapisov izvemo, da se je v Argentini rodil bratranec Eduardo Dughera, ki je postal priznan univerzitetni profesor književnosti in je prav tako kot Gradnik pisal pesmi in se hotel uveljaviti v tujini. Tako je nastal pravi trikotnik korespondenc med pesnikom in sestrnico

Marijo, ki je pesmi prevajala. Na koncu predavanja, ki je odprlo marsikateri nov pogled na Gradnikovo življenje in ustvarjanje, je raziskovalka razkrila še eno zanimivo tržiško zgodbo iz časa Avstro-Ogrske, ko je Alojz Gradnik zagledal v neki knjigarni Tagorejeve poezije. Te poezije, ki jih je prevedel v slovenščino, so ga zelo prevzele in nanj tudi vplivale, kot lahko opazimo v pesmi *Pojoča kri*.

MC

Foto MC

OPČINE Prvo izmed predavanj ciklusa Osebna rast in vera vase

“Vreden sem že samo zato, ker sem”

Društvo Finžgarjev dom na Opčinah že deveto leto (od sezone 2011/12) organizira niz predavanj s pedagoško, psihološko in sociološko vsebino. Srečanja so postala zelo priljubljena, saj se vsako leto mnogi zvesti obiskovalci obračajo do organizatorjev s prošnjo, naj ti nadaljujejo prirejanje tovrstnih predavanj. Skupen naslov novega niza predavanj, ki se bodo zvrstila vsak mesec, je *Osebna rast in vera vase*. Letošnji cikel je društvo začelo z zelo odmevnim predavanjem. Predavateljica je bila namreč Saša Einsiedler, dolgo let uspešna in priljubljena zvezda slovenske televizije in radia, zdaj pa licencirana trenerka uspešnosti po Jacku Canfieldu. Že pred začetkom svojega predavanja v prepolni dvorani Finžgarjevega doma so se mnoge obiskovalke in obiskovalci želeli slikati ob njej, kar je gostja dovolila in že s tem dokazala svoj prijazen pristop k ljudem. Tudi njeno predavanje je bilo izrazito usmerjeno v dvigovanje duha, povedala je mnogo koristnih pozitivnih misli, ki so lahko vsakemu v vzpodbudo. Pozitivno naravnost se je dalo sklepati že iz naslova, ki ga je izbrala za svoje predavanje: *Imeti sebe rad - kje se je izgubil naš občutek lastne vrednosti in kako ga lahko znova obudimo?* Predavateljica se je pozornim poslušalcem takoj na začetku predavanja približala s svojo iskrenostjo. Izhajala je namreč iz lastne, zelo zanimive življenjske zgodbe, ki je mestoma tudi osupljiva. Ko je bila pred leti na višku svoje uspešne poklicne poti in srečnega družinskega življenja,

se je na obeh področjih nekaj hudo zalomilo. Nepričakovan in nezaželen udarec ob nezaželeni ločitvi od moža je doživela kot lastni polom in propad. Vse to jo je pahnilo v stanje globoke žalosti; o življenju in o sebi je imela le kritične misli. Čeprav z veliko težavo pa je na to stanje reagirala in se izklopala iz negativnega odnosa do sebe. Iz svojega življenja je ponovno naredila uspešnico. Postala je licencirana trenerka uspešnosti po Jacku Canfieldu.

Foto MC

nerka uspešnosti po Jacku Canfieldu, mednarodna trenerka Persolog® osebnostni profil – DISK®, komunikacijska trenerka in svetovalka, mediatorica, licencirani DreamBuilder coach ter (uspešna) mama petih otrok. Njeno poslanstvo je postalo nudenje pomoči vsem, ki hočejo začeti ceniti svoje življenje in samega sebe. V različni meri so se lahko vsi poslušalci istovetili s predavateljico, saj se je vsak kdaj znašel v položaju, ko mu stvari niso šle najbolje. Prav v taki situaciji je po njenih besedah

najtežje narediti korak v pozitivno smer. To pa seveda ne pride samo po sebi, treba je imeti trdno odločenost. Naši možgani so namreč “natrenirani” od naših običajnih negativnih misli; nočejo sprememb, nočejo ubrati novih poti, ampak hočejo ostati v “zoni udobja”. Naučili so se usmerjati misli predvsem v to, česar nimamo, v to, kar pri nas ni dobro, kar nam manjka... Premik, ki ga moramo storiti, je na videz čisto enostav-

ven, lahko pa spremeni kakovost našega življenja. Svoje misli bi morali trenirati in usmerjati v nasprotno smer in zavestno opazovati vse lepe stvari okrog sebe, predvsem pa v sebi in na sebi. Gre tudi za malenkosti, vsako jutro bi si na primer morali priklicati v zavest, kako smo srečni, da imamo topel dom, pitno vodo, dovolj hrane, pa tudi že to, da imamo pred seboj še en nov dan - kar ni samo po sebi umevno. Do spremembe lahko pridemo s tem, da zavestno vadimo misli, npr. z iskanjem

svojih pozitivnih lastnosti. Pri tem se moramo zavedati, da se borimo proti močni tradiciji, ki je prevladovala v vzgoji in ki gre prav v nasprotno smer. Pomislimo le na pregovore, kot so npr.: *Kdor z malim ni zadovoljen, velikega vreden ni* ali: *Ne sanjaj, delaj!*, *Skromnost je lepa čednost* itd. Taka pričakovanja veljajo za vse. Za ženske pa še prav posebej velja misljenje, da je samoumevno, da morajo biti ljubice, prijazne, delavne... Posledica pa je, da teh lastnosti pri njih sploh ne opazijo in največkrat niti ne cenijo! Saša Einsiedler meni, da bi za vsako svojo dobro lastnost morali najprej ceniti samega sebe in se pohvaliti. Namesto stodstotne pripravljenosti biti na razpolago drugim, bi bilo treba storiti kaj zase. Uspeh in srečo zasluži vsak izmed nas, ne glede na to, ali si je z dobrimi deli to zaslužil. Srečo si zasluži že s tem, da “je” oz. da obstaja. Vreden sem že samo zato, ker sem! “*Učili so nas, da moramo biti spoštljivi do drugih, da moramo biti prijazni, ustrežljivi... Nikdar pa nas niso učili tega, da je potrebno biti najprej takšen do samega sebe!*” pravi predavateljica. Toplo je priporočala vsem, da se začnejo ceniti. Iz svojih izkušenj je spoznala, da bi čisto vsi ljudje radi spremenili svoje življenje, samo štirje odstotki pa to dejansko storijo. Poslušalci v Finžgarjevem domu so blizu tem štirim odstotkom, saj so že s tem, da so prišli na predavanje in se odrekli brezskrbnemu posedanju pred televizorjem, dokazali, da so pripravljeni nekaj narediti zase. Predsednica Društva Finžgarjev dom in voditeljica večera Lučka Susič Peterlin je pristotno povabila na naslednja štiri predavanja, ki bodo na vrsti vsak mesec.

P. in

Kratka slovesnost pred Kulturnim domom

Predali so namenu obnovljeno ploščad

Pred tržaškim Kulturnim domom se je po novem ob koncu predstav prijetneje in še predvsem varneje zadrževati. Tržaška občinska uprava je pred več meseci uredila ploščad pred glavnim vhodom doma v ulici Petrovno. To so v torek, 21. januarja, uradno predali namenu ob prisotnosti številnih dijakov, ki so v Kulturni dom prišli na ogled predstave. Razširjeni pločnik preprečuje parkiranje avtomobilov in omogoča ličen prehod za pešce pred stavbo, ki jo je v 60. letih prejšnjega stoletja projektiral arh. Edo Mihevc.

Srečanje, ki sta ga spremljala praznično razpoloženje in jutranje sonce, je nudilo pri-

ložnost za izpostavitve pomena in vloge slovenske kulture v pristaniškem mestu.

Na krajši slovesnosti je dobrodošlico prisotnim izrekil direktor SSG-ja Danijel Malalan. Župan Roberto Dipiazza je v pozdravnem nagovoru izpostavil sodelovanje s slovensko narodno skupnostjo in napovedal skorajšnje postavitev v mestu (v ul. Procureria za Velikim trgom) spominske table, ki bo posvečena Žigi Zoisu. “Za izvedbo del pred slovenskim teatrom sta še predvsem za služna občinska svetnika Igor Švab in Valentina Repini”, je dejal. Občinska odborica za gledališča Serena Tonel je ugotavljala, da nova ploščad

Obvestila

Marijanska pobožnost s shodom članic Marijine družbe Marije milostljive bo v Marijinem domu v ulici Risorta 3, v nedeljo, 2. februarja; začetek ob 16. uri z molitvijo rožnega venca.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 3. februarja, na srečanje o ranah ljudi in Cerkve na Slovenskem. Gost večera bo predsednik cerkvenega sodišča v Ljubljani in docent na Teološki fakulteti dr. Andrej Saje. Začetek ob 20.30.

Na 28. svetovni dan bolnikov in ob prazniku Lurške Matere Božje bo v domu ITIS, ul. Pascoli 31, v torek, 11. februarja, ob 16.30, v cerkvi v I. nad. (z dvigalom na oddelek Margherita, nato levo) **maša v slovenskem jeziku**; vabita Področni svet Pastoralnega središča in Vincencijeva konferenca.

Tudi letos v februarju in marcu bo tečaj priprave na cerkveno poroko v slovenskem jeziku v Marijanišču na Opčinah. Tečaj želi prispevati h

kakovostnejšemu življenju v dvoje, ovrednotiti pomen družine ter s spodbujanjem življenjskega optimizma prispevati k oživljanju naše narodne skupnosti. Srečanja bodo v Marijanišču v dvorani Finžgarjev dom ob sredah ob 20.30. Prvo bo 26. februarja, na pepelnično sredo 2020. Tečaj bo imel sedem srečanj.

Darovi

Ob nabirki za katoliški tisk daruje za Novi glas župnija Novi sv. Anton v Trstu 135 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Magdalena Kresniki 20, N. N. 100, Marjana Babnik 20 evrov. Za mleko dojenčkom p. Janeza Krmelja – Madagaskar: Milena Kotar 10 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

8. februar 2006

8. februar 2020

Nadja Maganja Jevnikar

Ob štirinajsti obletnici smrti se bomo drage žene in mame spomnili pri maši v soboto, 8. februarja, ob 17. uri v župnijski cerkvi v Sv. Križu.

Ivo, Peter, Ivan

SLOVENSKA PROSVETA IN MLADIKA
ob slovenskem kulturnem prazniku

podelitev priznanj

podelitev nagrad

MLADI ODER

48. LITERARNEGA NATEČAJA
MLADIKE

sobota, 8. februarja, ob 17. uri

ponedeljek, 10. februarja, ob 20. uri

V Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, Trst

pripomore k ovrednotenju pročelja Kulturnega doma. Navezala se je hkrati na Prešerna in poudarila vlogo Slovencev pri udejanjanju večjezičnega značaja Trsta. Predsednica SSG-ja Breda Pahor se je zahvalila krovni organizacijama SSO in SKGZ za pozornost, ki jo namenjata gledališču, in se zaustavila pri estetskem in urbanističnem doprinosu nove ploščadi. Predaje le-te so se udeležili

predsednika krovnih organizacij Walter Bandelj in Ksenija Dobrila, občinska svetnika Repini in Švab, slovenska konzulka Tanja Mljač in drugi.

Za ureditev nove ploščadi pred stopniščem gledališča, ki jo zamejujejo stebrički z verigo in je prekrita s kamnom, ki ga kopljejo v Terski dolini, je Občina Trst porabila 20 tisoč evrov.

Mch

Občini Devin-Nabrežina in Tržič

Odločno proti gradnji sežigalnice v Ližercu!

Načrt o novi sežigalnici v tržaški industrijski coni je spet razburil duhove v devinsko-nabrežinski občini. Prejšnji teden je desno-sredinska uprava, ki jo vodi županja Daniela Pallotta, izvedela, da namerava podjetje Nord Composites Italia v svojem obratu v industrijski coni Ližerc zgraditi sežigalnico proizvodnih odpadkov. Pojavi-

la se je nevarnost, da bi nekaj sto metrov stran od izliva Timave sežigali okolju škodljive sintetične snovi. Namen podjetja, za katerega so devinsko-nabrežinski upravitelji izvedeli iz tiska, je sprožil zaskrbljenost. Da bi podrobneje spoznali načrt, so se lotili preverjanja dokumentacije, ki je na razpolago na deželni spletni strani. Pred kratkim je

na nabrežinskem županstvu potekala seja občinske okoljske komisije in načelnikov svetniških skupin, ki jo je sklicala njena predsednica Chiara Puntar. Srečanja, na katerem so prisotni izrekli nasprotovanje gradnji sežigalnice, so se udeležili tudi občani in naravovarstveniki, ki so vsebinsko obogatili seznam ugovorov in pripon, ki so jih sestavili svetniki. Proti gradnji naprave za sežiganje odpadkov sta se ob drugih izrekla tudi občinska odbornika Lorenzo Pipan in Massimo Romita. V dokumentu, ki ga je občinska uprava odposlala Deželi FJK z upanjem, da bi ta upoštevala

priporočila svetnikov in občanov, sta bili postavljeni zahteva po jamstvih, da bi emisije sežigalnice ne presegale zakonskih meja, in potreba po boljšem nadziranju kakovosti zraka ter rednem objavljanju podatkov. Dokument je vseboval še druge zahteve glede varstva okolja in varnosti občanov. Da je območje tržiške industrijske cone z okoljskega in geološkega vidika pravi unikum, ki terja specifično zaščito in obravnavo, je na srečanju poudaril predstavnik okoljevarstvenega združenja občanov Zdravje in okolje arh. Danilo Antoni. Ližerc je do 60. let minulega stoletja bilo skoraj docela

močvirnato območje v lasti tudi kraških kmetov. Ko so oblasti območje dodelile nastajajoči industrijski coni, so na njem pričeli graditi industrijske hale. Zgodovinsko, turistično in zdravstveno najbolj relevantna je na območju stavba Rimskih term z vodo s temperaturo 35° Celzija. “Zaradi prisotnosti termalnih in podzemnih kraških voda ter naravnih danosti predstavlja Ližerc območje, ki bi v prvi vrsti moralo biti namenjeno turizmu in ne industriji”, je poudaril Antoni, ki se z okoljevarstveniki zavzema za obnovo Topliškega parka. Kmalu za tem je prišla v javnost

vest, ki je mnoge razveselila. Tudi tržiška občina se je namreč izrekla proti gradnji načrtovane sežigalnice. Uprava, ki jo vodi Anna Cisint, ni izdala popolnega mnenja za gradnjo naprave iz varnostnih (uporaba hitro vnetljivih, torej izredno nevarnih snovi) in zdravstvenih (razširjenost bolezni na dihalih na Tržiškem in v sosednjih občinah) razlogov ter, ker meni, da Ližerc predstavlja trajnostno naravnano produktivno območje (prisotnost navtičnih podjetij). Ugovore bodo orisali na deželni storitveni konferenci, ki jo bodo sklicali v roku dveh mesecev.

Mch

S 4. strani

Potrebujemo dobre in neodvisne ...

Pavel je tukaj začrtal svojo pot. Čeprav se ni mogel ogniti diskusijam s tistimi, ki so preganjali Cerkev, niti s tistimi, ki jih je bilo strah znotraj Cerkve, je ostal neomajen v Kristusu. Delal je samo v korist evangelija. Pavel se je zavedal, da bi zanj bila izguba časa, če bi se ukvarjal s preganjanji in strahovi. S tem se mu ni bilo treba ukvarjati, ker preganjanja in strahu preprosto ni čutil kot grožnje. Edina grožnja mu je bilo to, da ne bi oznanjal Kristusa.

Vovka v Novem mestu so, recimo, povsem podobne reakciji današnje javnosti ob škandalih v Cerkvi. Ko se Cerkev krepi v svetosti ali ko jo omažejuje mnogi grehi, se vedno pričnejo pregrevati glave. Nastajajo nepredvidljive reakcije, slišijo se obtoževanja, v edinstvi Cerkve se delajo razpoke, nemalokrat tudi kompromisi ali celo zaveznitva s preganjalci. Tako nastaja nova panika, sprožajo se novi strahovi in temu ni videti konca. Oznanjevanje Kristusa tako vstopa v

če bi le vsi spoštovali pravni red, če bi se le vsi zavedali pomena vrednot in če bi se držali etičnih in moralnih norm, saj odgovornost posameznika ni samo pravna, ampak je tudi politična, kar velja za javne upravitelje.

Povedala je, da za sodnika obstaja moralna in etična odgovornost in tudi dodala, da je po raziskavah OECD zaupanje v sodstvo v Sloveniji izjemno nizko, čisto na dnu držav Evropske unije, kar je dovolj zgovoren podatek. Tudi sodniki bi morali biti odgovorni za svoja dejanja, stanje t. i. vladavine prava bi se moralo na Slovenskem izboljšati, a je to odraz stanja, da je korupcija v Sloveniji izjemno visoka, Slovenija je na nizkem, 36. mestu na tej nečastni lestvici, Švica je, reci-

Za Cerkev je največja grožnja ne oznanjati Kristusa. Pregarjalci Cerkve to dobro vedo. Zato v Cerkvi in pa zunaj Cerkve vedno ustvarjajo takšna razpoloženja, ki sprožajo strahove. Ko me namreč zajame strah, sem paraliziran. Preprost ne morem nič. Loteva se me panika in tako se še bolj zapletam v strah. Kaj pomeni napad panike? To je strah, da me bo strah. Strah me je, da se mi bo kaj zgodilo, in tega me je strah. In potem pride do paničnih napadov, ki minejo takrat, ko se umirim in me neha biti strah. Poznavalci to razlagajo s prepoznanim sproščanjem stresnega hormona, ki ga telo proizvaja v povečanih dozah zaradi preobremenjenosti. Sprememba življenjskega stila in dela je ena od poti do razbremenitve. Ni pa to celostna rešitev. Paničnega strahu se rešiš šele, ko vzroke za ta drugi strah, da se ti bo zgodilo kaj slabega, preprosto prevzameš kot prtljago, ki se je sicer nočeš znebiti, jo pa dojemaš kot nepomembno. Preprosto si rečeš: kaj potem, pa naj se zgodi tisto strašno. Še vedno sem tu in še vedno živim. Naj se drugi iz mene smejejo ali me sramotijo. Jaz sem zmeraj tu, še živim. Ko si nekoliko opomorem, pa nadaljujem svojo pot naprej, je med pridigo povedal msgr. Štumpf.

Nadaljeval je: "Čeprav sta zdaj svetovna in tudi slovenska javnost povsem prepričani, da je Cerkev po svetu in v Sloveniji v paniki zaradi mnogih težavnosti, v katerih se je znašla, se Cerkev paniki in strahovom lahko ogne samo tako, da ne neha oznanjati Kristusa. Cerkev je grešna in v nekaterih primerih zelo grešna. Cerkev pa je zaradi Kristusa sveta, in to zelo sveta. Svetost in grešnost Cerkve sta pa vedno vzroka za preganjanje. Reakcije takratne uradne javnosti ob sežigu škofa

zadnji plan ali pa povsem izgineti". Pa vendar, je povedal msgr. Štumpf: "Nihče ne more Cerkvi odvzeti mandata, da oznanja Kristusa – ne preganjanja in ne strahovi. Kakršna koli je že Cerkev, mora oznanjati. Bolj ko oznanja Kristusa, bolj sveta je, in zato tudi bolj živa in pogumna. Manj ko ga oznanja, bolj je grešna in zato polna strahov in panike. Cerkev se mora vedno preverjati, ali oznanja in kako oznanja Kristusa. Oznanjevanje Cerkve dobesedno sili k spreobrnjenju, pa tudi k ukrepanju, da tam, kjer se mora očistiti in svojih delih, se pač mora očistiti. Kar je postalo suho, naj odpade. Kar je ranjeno, naj ozdravi. Kar pa je dobro, naj postaja vedno bolj sveto".

Ob koncu pridige je msgr. Štumpf povedal: "V imenu našega gostitelja, ljubljanskega nadškofa metropolita in predsednika ŠŠK, msgr. Stanislava Zoreta, ter v imenu vseh slovenskih škofov in tudi v svojem, se zahvaljujem direktorjem katoliških medijskih hiš, založbam, urednikom in novinarjem, da ste v vaši besedi zvesti Kristusu in Cerkvi tudi na križu. Takšna zvestoba včasih zelo boli in je deležna njenega ponižanja. Vendar pa Kristus in Cerkev živita v vas. V tej blaženi in veličastni moči gremo skupaj pogumno naprej".

Po sveti maši smo v dvorani nadškofije zbrani poslušali jasne besede prof. dr. Verice Trstenjak, ki je spregovorila o temi Pravna država in mediji. Dr. Verica Trstenjak, ki je profesor evropskega prava na Dunaju in v Mariboru, bila pa je generalna pravobranilka na sodišču Evropske unije, nam je prisotnim vlila veliko upanja, saj je sama zatrdila, da sicer v Sloveniji zares marsikaj šepa, a da je Slovenija na pravi poti in bi lahko v njej bilo veliko lepše,

mo, na tretjem. Po mnenju dr. Trstenjakove javna uprava v Sloveniji le deluje bolje kot šolstvo, a večkrat je poudarila, da bi se stanje na vseh ravneh lahko izboljšalo, tudi tako, da bi uveljavljali sankcije. V Sloveniji je veliko zapletenih predpisov, ki zavirajo izvajanje, primer predora pod Karavankami služi kot jasen dokaz temu, tako v Avstriji kot v Sloveniji obstaja ista evropska zakonodaja, zato so Avstriji že naredili svoj del predora, v Sloveniji pa še čakajo na dovoljenja

"Vaša svoboda je naša svoboda"! je rekla nam časnikarjem dr. Verica Trstenjak, ki je večkrat zatrdila, da smo za stanje v Sloveniji krivi sami Slovenci, izhod vidi le v množični udeležbi na volitvah, na katerih je treba voliti ljudi, ki si prizadevajo in delajo za pravno, pošteno državo.

"Treba je voliti ljudi, ki ne govorijo o pravni državi, ampak jo z dejanji udeležajo"! je bila jasna, ko je še dodala, da je pravna država osnova, "mora biti kot kruh in voda." Ob koncu je nas časnikarje nagovorila z besedami zavetnika časnikarjev sv. Frančiška Saleškega, ki je zapisal, da "Bog ne potrebuje velikih duhovnikov, ampak dobre in svete"! In zato vam pravim: Potrebujemo dobre in neodvisne časnikarje!"

Njenemu nazornemu predavanju je sledila debata, v kateri je dr. Trstenjakova tudi naglasila potrebo po vrednotah v slovenski družbi in prav te vrednote moramo tudi Cerkev in krščanski časnikarji še posebej negovati, seveda pa najprej sami živeti. Vsakoletni sprejem pri ljubljanskem nadškofu je izjemno pomemben tudi zato, ker se na njem srečamo katoliški časnikarji, ki delujemo v zamejstvu in domovini.

Trst / Za Italijo je še zmeraj terorist

Zbiranje prispevkov za uradno rehabilitacijo Ferda Bidovca

Kaj imata skupnega Ferdo Bidovec in Guglielmo Oberdank? Na prvi pogled bolj malo, kajti prvi je za italijansko državo terorist, drugi pa heroj, čeprav sta se oba borila za osvoboditev izpod tujčeve pete. Oba sta se rodila v prvih februarskih dneh, Oberdank leta 1858, Bidovec pa 60 let kasneje. Obudimo spomin na oba. Da mi ne bi očitali pristranskost, pričenem z Wilhelmom Oberdankom, tako je zapisano v rojstnem listu, bil je namreč nezakonski sin matere Josephe Marie Oberdank iz Gorice, kamor se je preselila iz Šempasa. Oče, ki otroka ni priznal, je bil pek Valentino Falcier iz kraja Noventa di Piave. Josepha Maria se je kmalu nato poročila s Francem Ferenčičem, ki je Wilhelma vzel za svojega in ga kot takega vpisal v osnovno šolo v Trstu. Kljub temu je Wilhelm ohranil materin priimek. V italijanski šoli, slovenska Cirilmetodova je nastala komaj leta 1888, je Wilhelm postal Guglielmo, ni pa znano, kdaj si je odščipnil pri priimku zadnjo črko k. Maturiral je leta 1877, nato se je s štipendijo tržaške občine vpisal na dunajsko politehniko. Leto kasneje je bil vpoklican v vojsko, in sicer v 22. pešpolk, ki je bil namenjen v Bosno in Hercegovino. Zbežal je v Rim, kjer se je družil z iredentisti, ki so se zbirali v gostilni Aquila. Julija 1882 se je v Neaplju srečal z vodjo italijanskih iredentistov, Imbrianijem, in ga prepričeval, da je treba prebuditi Tržačane, njihovo zavest, pripadnost italijanskemu narodu. Z atentatom na cesarja Franca Jožefa naj bi dosegli priključitev Trsta Italiji. 16. septembra sta z istrskim lekarnarjem Donatom Ragoso prečkala mejo z dvema bombama. Donato je pot nadaljeval v Istro, medtem ko so Oberdanka aretirali v Ronkah in prepeljali v tržaški zapor. Zaradi dezerterstva in namere, da ubije cesarja, ga je vojaško sodišče obsodilo na smrt na vešalih. Kljub pozivom

za pomilostitev, ki sta ga med drugimi poslala Giosue' Carducci in Victor Hugo, so obsodbo izvedli 20. decembra 1888, ko je bil Oberdank star 24 let in 10 mesecev. Narodni heroj je postal šele leta 1933, ko je fašistična oblast odredila, da

se morajo v vsakem mestu in vsaki vasi slovesno spomniti Guglielma Oberdana. Wilhelm Oberdank, sin slovenske matere in krušnega očeta, je postal italijanski heroj. Njegov stric, cerkovnik v Šempasu, je bil dopisnik Bleiweisovih Novic in je med prvimi pisal v gajici. Novice so na strani 203 dostavile k Oberdankovemu dopisu "to je že drugi dopis, ki smo ga v čistim ilirskim pravopisu od našiga umniga bravca prejeli". Andrej Gaberšček je v svoji znani knjigi Goriški Slovenci zapisal, da je Oberdank Guglielmo nezakonski sin nečakinje tega dopisnika Novic. Slovenci torej nismo dajali Italijanom le duševnih delavcev, marveč celo – narodnega heroja!

Kaj pa Ferdo Bidovec? Rodil se je v Trstu Antonii Vianello in Ivanu Bidovcu 4. februarja 1908. Mama je bila Italijanka, po rodu iz Benetk, oče znan slovenski trgovec, saj je imel trgovino z mešanim blagom pri Rušem mostu, torej v samem središču mesta. Ferdo se je šolal v Žirovnici, očetovem rojstnem

kraju, nato pa v Trstu na Cirilmetodovi slovenski šoli s sedežem pri Svetem Jakobu. Stavbo v ulici Montecchi so zgradili leta 1912, imela je 24 učilnic, 2 pisarni, 4 sobe za zbirko učil, dve zbornici, kurilnico za centralno ogrevanje, dve stanovan-

ji za hišnika in šolskega slugo ter veliko teraso za telovadbo. Ferdo je leta 1923 dokončal osem osnovnih šol in dveletni trgovski tečaj. Od petnajstega leta je sodeloval v mladinskih društvih. S Franjom Marušičem sta prirejela izlete za mladino, ki so bili pretveza za narodnoobrambno delovanje. Leta 1927 je bil vpoklican v vojske, s služenja se je vrnil januarja 1929. Kot politično nezanesljivega so ga fašistične oblasti nadzorovale. Istočasno je postal član glavnega odbora Borbe, ki je tesno sodelovala s Tigrom. Borba se je odločno borila proti raznarodovanju, Ferdo je

sodeloval pri požigu italijanskega vrta in osnovne šole v Lokvi, polaganju bomb pri svetilniku zmage in tiskarne fašističnega časopisa Il popolo di Trieste. Ko so aretirale prve člane Borbe, bi se lahko umaknil v ilegalo, vendar je ostal in posredoval za njihovo izpustitev. Aretili so ga 15. aprila, nato ga je posebno sodišče za zaščito fašistične države skupno z Marušičem, Milošem in Valenčičem obsodilo na smrt. 6. septembra ob zori so jih na bazovski gmajni ustrelili, Ferdo je bil star komaj 22 let in sedem mesecev. Vsi štirje so za italijansko republiko še vedno teroristi. Prav zato se je osnovala Fundacija, ki si je zadala nalogo, da doseže sodno rehabilitacijo bazoških junakov. Vendar so za vlogo pri vidnih rimskih odvetniških uradih potrebna izdatna finančna sredstva, zato ste povabljeni vsi, da tudi s skromnim prispevkom na bančni račun Fundacije pripomorate, da se junakom tudi uradno vrne čast.

Saša Rudolf

Medana / Gostovanje gledališke skupine Globočak

Smeh ob komediji Čudna bolezen

Turobno, deževno in megleno popoldne je v dvorani v Medani v nedeljo, 26. januarja 2020, popestrila veseloigra Čudna bolezen izpod peresa beneškega avtorja Daria Martiniga, dolgoletnega člana in soustanovitelja Beneškega gledališča. Igro, ki je krstno uprizoritev doživela v Benečiji leta 1994, je tokrat uprizorila gledališka skupina Globočak iz Kambreškega, režiserka je Ana Facchini. Gre za komedijo o podeželski bolnišnici, v kateri se znajdejo

trije čudni bolniki, prvi hud pijanec, drugi s težkimi poškodbami, ki mu jih je prizadela ljubosumna žena, tretji pa čisto po naključju. Ogled

bolnišnice napove tudi ministrica za zdravje, na obisku pa se srečata ljubica in žena poškodovanca. Igralci s Kanalskega Kolovrata so se odlično vživeli v vloge, številno občin-

stvo pa je s smehom in aplavzi nagradilo njihov trud. Premiera omenjene veseloigre je bila sicer že lani jeseni v Srednjem, odigrali pa jo bodo tudi v Benečiji, kjer je nastala, in sicer 27. marca letos. Predstava bo posvečena dvema igralcema Beneškega gledališča, ki sta nas lani prerano zapustila, Renzu Gariupu, v Čudni bolezni je pred davnimi leti odigral vlogo bolnika, ter Bruni Chiuch, ki je tedaj nastopila kot bolničarka.

Suzi Pertot

pomagali prenesti ne samo čez deročo reko, ampak kar čez ocean. Eni več, drugi manj. Eni od svojega, drugi od tujega. Iz Ajdovščine Najvišji znesek za Krisa je prispel iz Ajdovščine. Poslalo ga je podjetje BIA Separations, ki ga vodi dr. Aleš Štrancar. Novinarji tega niso opazili. Mediji pa so ugotovili, da je prav ajdovska BIA Separations pomagala razvijati samo zdravilo. Novo, inovativno, dragoceno, izjemno. Pa so mediji koj v Ajdovščino poslali vrsto vprašanj: kako so zdravilo razvijali, ali je 100 odstotno učinkovito in zakaj je tako izjemno drago. Neka novinarka je v vprašanji naravnost obožila Štrancarja, kot da je on kriv za visoko ceno zdravlila. Čeprav je zdravilo razvil Novartis in čeprav vemo, kdo določa cene zdravil, je bilo najbolj priročno poiskati grešnega kozla kar v Ajdovščini. Dobrota sirota Ljubljanski župan Zoran Jankovič, pa tudi mnogi drugi politiki in gospodarstveniki so svojo pomoč Krisu predstavili tudi v javnosti. Tudi če sami niso dali ničesar... Štrancar tako ni sklical novinarjev, da bi se fotografiral z velikanskim čekom. Kot pravi star slovenski rek, dobrota je sirota. Vipavci smo seveda ponosni na darovalca in na dejstvo, da je del razvoja tako dragocenega leka potekal v naši dolini. Zato je prav, da to glasno povemo. Predvsem zaradi ljudi, ne zaradi novinarjev. Slovenski novinarji namreč kritik svojega dela navadno ne berejo.

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (69)

V dvajsetem stoletju so novi izumi postali dosegljivi velikemu številu ljudi, vplivali so na industrijski, družbeni in gospodarski razvoj, na okuse, načine obnašanja in mišljenje ljudi. Med proizvodi človeške domišljije, ki so najbolj spremenili življenjske navade ljudi, imata tudi radio in televizija nedvomno zelo pomembno vlogo, verjetno še večjo od časopisov, kina, gledališča in glasbe. 6. oktobra 1924 so v Italiji prvič predvajali radijsko oddajo in v kratkem je radio postal najbolj priljubljen medij v družinah vseh družbenih slojev: gospodinje so ga imele doma, na omari, nanj pa so ponavadi položile tudi lep, kvačkan prtiček. Iz radia so prihajale zgodbe, pri-

povedi, glasba, posameznikova domišljija pa jim je pripisovala podobe. Noni Emmi je bilo v redkih trenutkih prostega časa izjemno všeč poslušati radio. Ta velika ljubezen se je verjetno pregenov prenesla na njenege sina, mojega tasta, saj tudi on sploh ne preživi dneva, ne da bi ga poslušal. Ko je bil še otrok, se je rad usedel na posteljo staršev in vključil radio znamke Mivar, ki ga je njegov oče imel na nočni omari: glasba ga je kmalu popeljala v nov, vesel in barvan svet italijanske popevke. Da bi otroka razveselila, je nona Emma klicala na redakcijo radijske postaje Koper-Capodistria in prosila, da bi za njegov rojstni dan predvajali pesmico o Ostržku. Tako se je 19. avgusta cela družina zbrala ob radiu in potrpežljivo čakala na pesmico in voščila. Končno se je le zaslišal moški glas, ki je jasno sporočal poslušalcem: "Danes praznuje mali Sergio pet let, zato mu lepo voščimo in zdaj bomo z njim vsi poslušali ... *Bandiera rossa*!" ... nič Ostržka za malega Sergia, ki je zaradi razočaranja dolgo časa glasno jokal. Ko je dopolnil trinajst let, so mu starši kočno kupili majhen prenosni radio Minerva: "Bil je malo večji od paketa cigaret. Imel je vrstico, tako da sem ga lahko pritrdil na zapestje. Na gornji strani je imel dve kolesci - eno za nastavitve višine zvoka, drugo za iskanje radijskih postaj. Vsak večer sem lahko poslušal glasbo v svoji postelji. Velikokrat sva z mamo poslušala glasbo ob špargertu. Še se spominjam toplote in lepote tistih trenutkov, ki pa niso bili odvisni od ognja, temveč od mamine bližine".

Na polovici petdesetih let je vloga radia prevzela televizija. 3. januarja 1954 je v Milanu nastala prva italijanska nacionalna radiotelevizija - RAI. Ko so ljudje vključili televizijski sprejemnik, so morali več časa čakati, da se je naprava segrela, seveda so bile prikazane podobe črno-bele in kakovost signala ni bila navdušujoča. Prve oddaje so bile v večernih urah in omejevali so jih strogi moralistični, skoraj puritanski predpisi, vsekakor se je, po začetnem poskusnem obdobju, število naročnikov RAI v štirih letih znatno povečalo na več kot milijon, v desetih letih pa na 5 milijonov. Televizija je v Italiji v kratkem postala močno orodje

za kulturno homogenizacijo ter širjenje novih navad in življenjskih slogov. Obstajali so tudi programi za najmlajše in seveda nepozaben *Carosello* - to je bila serija krajših posnetkov, pogosto komičnih zgodbic ali glasbenih utrinkov, ki jim je sledila reklama. Po vsaki oddaji je bil premor, med katerim so se na zaslonu prikazale fotografije iz velikih italijanskih mest, največjo revolucijo pa je povzročila znana oddaja "Lascia o raddoppia" z Mikom Bongiorno, ki je imela neverjeten odmev, sprožila je pravo modo in prispela k povečanju prodaj televizijskih sprejemnikov. S televizijo je prišlo do prvega resničnega kulturnega in jezikovnega poenotenja države - oddaje so veliko prispevale tudi k opismenjevanju ljudi. Znana je bila oddaja *Non e' mai troppo tardi*, v kateri so potekali pravi jezikovni tečaji. Rai je prinesla svet v domove navadnih ljudi, pripovedovala je njihove zgodbe in obenem prinašala informacije, znanje, kulturo in zabavo. Seveda se je ta proces začel

že z radiom, vendar je moč podob ob zvoku učinke izjemno ojačila. Na začetku je bilo po vaseh zelo malo televizijskih aparatov, zato so ljudje hodili gledat oddaje k sosedom ali v javne prostore, bare, gostilne, društva in kinodvorane. Gospa mi je pripovedovala, kako je kot otrok gledala posnetke prvih človeških korakov na luni: sosed je imel televizijo in prijatelje iz sosesčine pogostoma doma. Dnevna soba pa je bila premajhna za veliko množico, ki se je nabrala, tako je pripravil stole na dvorišču in televizijsko oddajo so gledali kar skozi okno. Tisti dan je morala opraviti veliko hišnih del, drugače je mama ne bi pustila k sosedu. Njena mama je bila prebrisana ženska in je večkrat uporabila televizijo, da je od hčerke z lahkoto dosegla, kar je hotela. Prav tako se je zgodilo s cvetačno juho, ki dekletu ni bila všeč, mama pa za večerjo ni pripravila nič drugega. K sreči je bil tisti dan na sporedu festival italijanske popevke iz Sanrema in hčerka bi ga bila rada gledala v gostilni *Pri Viki*, kjer so se zbrali mladi. Svojo vodenico - v tistih časih so vsi nestrpnost čezdele italijanske glasbene scene, tako da takrat s cvetačno juho ni bilo večjih težav, hitro jo je pojedla in se tako lahko pridružila prijateljem. Gospa mi je priznala, da ji je danes, kljub maminim grožnjam in izsiljevanju, juha zelo všeč!

CVETAČNA JUHA

Sestavine:

Ena velika ali dve majhni cvetači, malo peteršilja, 1 strok česna, sol, poper, maslo ali olje, polovica jušne kocke, 1 peščica riža za vsako osebo.

Priprava:

Cvetačo operemo in razdelimo cvetove, stebela razrežemo na kocke ter skuhamo v dveh litrih in pol slane vode. V kozico damo 2 žlici olivnega olja ali malo masla in narezan česen, ki ga pustimo, da porumeni. Dodamo narezan peteršilj in zalijemo z malo cvetačne juhe. Vse skupaj dobro premešamo, nato pa zlijemo v lonček s cvetačo in dodamo polovico jušne kocke, sol, poper ter peščico riža za vsako osebo. Ko se riž skuha, zlijemo na krožnik in serviramo z naribanim parmezanom. Bog žegnaj!

PD Štandrež / Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Res neverjetno!!!

Obljuba dela dolg in PD Štandrež, organizator *Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2019*, ki je tudi letos doživel velik uspeh, saj je na vsaki predstavi zabeležil zasedeno dvorano, je bil abonantom dolžan eno predstavo. Iz raznih vzrokov je namreč iz letošnjega abonmajskega programa izpadla črna komedija *Nona* Roberta Cosse v izvedbi KTD Zarja iz Bilj in režiji Ane Facchini, članice igralskega ansambla SNG Nova Gorica. Namesto igralcev iz Bilj so tako v nedeljo, 12. januarja 2020, prišli v goste v štandreško župnijsko dvorano Anton Gregorčič igralci Gledališke skupine Dekani, ki so že večkrat nastopili na štandreškem odru, kjer se prav dobro počutijo. Tako je bilo tudi tokrat, ker so se gledalci kot vedno dobro odzivali na komično dogajanje, kot je ob koncu predstave zadovoljen zatrdil vodja skupine, Boris Piciga. On je tudi avtor narečne komedije *Rube za ne verrat*, ki je bila v režiji Ingrid Verk premierno uprizorjena junija l. 2014. Po nekajletnem premoru so jo osvežili in jo spet uvrstili v svoj repertoarni program. V vsebinsko nezahtevni komediji, ki ji narečna govorica priliva še večjo domačnost in prijetnost, sproži komedijsko dogajanje potovanje župana Ivana iz majhne primorske vasi v Argentino. V to daljno deželo je Ivana povabil prijatelj iz mladih let Valentin Šček, ki je tuji deželi obogatel, saj je lastnik velike tovarne marnelade. Ladja, na katero se sicer Ivan ni nikdar vkrcal, ker je večer pred odhodom mnogo pregloboko pogledal v kozarec in doživel srečanje z očarljivo žensko, potone v ocean. Vaščani so pre-

pričani, da je med žrtvami tudi župan, on pa se po petnajstih dneh, sicer ves razcapan, vrne domov iz Genove, od koder bi moral odpluti. Da bi prikrl resnico, si izmišljuje vse mogoče "pustolovske" laži o brodol-

na Pohajač, Katja Ritoša, Dragica Blagojevič in Tomo Dadič, ki jih je v kostume oblekla Verkova. Za tehnično plat predstave pa sta poskrbela Tina Toškan in Otilio Furlanič. Kot vsakič je gledalce pozdravil

Foto DP

mu, kar seveda stopnjuje komičnost igre, pri kateri se ob koncu vse zgodi. Boris Piciga, ki si je zamislil tudi realistično sceno, notranjost županovega stanovanja, v katerem se vije vsa zgodba, je v vlogi ne ravno prebistrega vaškega župana navrgel kar precej komičnih iskric, na katere so se gledalci odzivali s spontanim smehom. H komičnosti celote so z živahnim izoblikovanjem likov prispevali tudi njegovi soigralci Matjaž Toškan, Irena Piciga, Ti-

Božidar Tabaj, jim voščil veliko zdravja v novem letu in jih povabil k ogledu nove produkcije štandreškega dramskega odseka. Zadnja abonmajska predstava *Štandrež 2019* je bila namreč v nedeljo, 26. januarja, ob 17. uri, ko je dramski odsek PD Štandrež, v režiji Jožeta Hrovata, uprizoril komedijo *Vohuni* Johna Chapmana & Michaela Pertweeja, v prevodu Mateja Klanjščka. To je bila prva ponovitev po premieri. **IK**

Slomejci 2020: obisk institucij EU

Svet slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev sta za slovenske višje šole v FJK in na avstrijskem Koroškem tudi letos organizirala poučni obisk evropskih institucij v Bruslju, Luxemburgu in Strasbourgu. Proti Bruslju se bodo dijaki v spremstvu profesorjev in predstavnikov krovnih organizacij odpravili 2. februarja, vrnili pa 7. februarja. Dne 4. 2. sta na programu obisk Evropskega parlamenta v Bruslju in srečanje z nekaterimi evropskimi poslanci; svojo prisotnost so že potrdili Franc Bogovič, Milan Brglez, Romana Tomc, Irena Joveva, Klemen Grošelj in Herbert Dorfmann.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (276)

Zdravje ledvic v naturopatiji (2)

Presličino kopel potrebuje vsak, ki ima mrzle roke in noge, ima nenehno potne roke in noge, neredno ali močno menstruacijo oziroma le-ta izostaja, ki ima vneto prostato, mehur, ledvice, bolečine v križu, kolkah ali na vratu in hrbtenici. Presličina kopel spodbuja znojenje, sama koža pa deluje kot filter, ki skozi znoj izloča toksine iz telesa. Presličino kopel naj izvaja tudi, kdor ima težave s sinusni, tinitusom in vnetjem ušes. Te težave se pojavljajo zaradi deficita ledvic. Presličino kopel naj izvaja tudi tisti, ki je veliko shujšal in se je hujšanje ustavilo, saj ledvice nimajo več energije, da bi odvajale toksine iz telesa. Kopel iz preslice krepi ledveni del in tako posredno odpravlja tinitus in ostale omenjene težave.

Kako se pravilno izvaja presličina kopel:

100 g preslice damo v 3 litre mrzle vode in pustimo stati čez noč. Naslednji dan pristavimo k ognju in pustimo vreti 30 minut, da se zelišče čisto iztroši in odda vse od sebe. Potem precedimo, rjavo vodo pa damo v kad. Nato dolijemo vročo vodo do prsi. Voda mora biti zelo vroča, in sicer tako zelo, da moramo vstopati počasi, ker peče! Uседemo se v kopel, voda nam seže do prsi, v kopeli pa moramo imeti tudi nadledvično žlezo. V presličini kopeli sedimo 20 minut. Pomembno je, da izgovorimo potenje, saj gredo toksini iz telesa prav s potenjem. Zato je smiselno, da v kopel vstopimo že napojeni z vodo in da tudi med samo kopeljo veliko pijemo.

Ventili telesa prej ali slej popustijo in telo se začne potiti. Preslica je zdravilna in že sama izzove dolgotrajno potenje. Najprej se začne potiti del telesa, ki je izven vode, torej glava. Če se po 20 minutah še potimo, se dvignemo iz kadi, se ne obrišemo, ampak se zavijemo v kopalni plašč in gremo v posteljo. Se močno pokrijemo, vzamemo s seboj vodo in se potimo, dokler iz telesa teče znoj. Lahko se zgodi, da telo izloči toliko toksinov, da lahko trajna potenje tudi 2 ali 3 ure in takrat preznojimo blazino, rjuhe, kopalni plašč in celo žimnico. Kopel iz njivske preslice naj izvaja tudi, kdor je letos ali lansko leto veliko shujšal, saj so ledvice prefiltrale iz telesa veliko kilogramov toksinov in so zato šibke, navadno ima taka oseba tudi podočnjake. V vseh

teh primerih pomaga presličina kopel. Po 40. letu starosti izvajamo kopel iz njivske preslice, od oktobra do maja, vsako leto, 2x na mesec, na polno luno in dan za njo. Tako bomo čistili sproti naše telo toksinov in bomo zatrli v kali vsakršno spočetje bolezni - katerekoli! Kopel iz njivske preslice topi ledvične kamne in cieste na ledvicah, izvaja jo 1x na teden ob ledvičnih kamnih in le ti bodo izginili! Ob tem poudarjam, da nasveti ne želijo nadomeščati zdravniškega zdravljenja in priporočil zdravnika!

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00 naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. januarja 2020, ob 13. uri

Spomini na čas, ki se ne vrne ...

Voščilnice

Italijanska pošta menda po nezanesljivosti in počasnosti slovi po vsem svetu. No, vsaj v Evropi vsi vedo, da ni nič nenavadnega, če kartico iz Italije prejmeš po nekaj mesecih ali celo po letu dni. Tisto, kar je drugim čisto enostavno in vsakdanje, je v Italiji nemogoče. In pošta ni žal nobena izjema. Tako sem šele danes prejela voščilnico iz Slovenije. Ne mislite, da je potovala z ladjo ali z avionom, samo iz sosednje Ljubljane je prišla k nam. In pisanje se je začelo nekako takole: ... "bližata se Božič in novo leto..." Božič in novo leto sta že dolgo za nami, skoraj pozabljena sta, kajti januar je tisti mesec, ko se nabere tisoč stvari, ki jih moraš urediti. Januar je mesec, ko s polno paro ponovno poprimemo za delo. In ko je povrh vsega zunaj siva, pusta in žalostna zima. Ravno danes sva s sosedo ugovarjali, da je to najgrši in najbolj žalosten mesec v letu. Kljub temu pa z veseljem berem voščilnico, pravzaprav že pismo znanke iz mladih let. S prazničnimi željami. Dopisovali so si pravzaprav v preteklosti najini starši. Mislim, da sta se njen oče in moja mama poznala že iz mladih let. Morda je šlo za eno tistih mladostnih simpatij, ki se potem nikoli ne uresničijo in se spremenijo le v znanstva.

No, ko je njen oče nenadoma umrl, mene in mame pa o tem ni nihče obvestil, je moja voščilnica ostala nekje na prazni, zaprašeni mizi stare kmečke izbe, kjer ni bilo nikogar več. Najstarejša hči jo je odnesla s seboj v Ljubljano in mi odpisala. Začeli sva si pošiljati voščilnice, vsaj za praznike, ker seveda drugače vedno zmanjkuje časa. Eh, praznične voščilnice.... Pisala sem jih že kot osnovnošolka. Mama jih je tedaj kupovala po cele pakete v veleblagovnici, kjer so bile najbolj poceni in so jih imeli cel kup. Jaz sem jih potem dolgo, pozorno zbirala. Doma sva ob prižgani peči sedli k mizi, iz šolske peresnice sem vzela svoje dragoceno nalivno pero in začela pisanje naslovov in voščil. Ne vem, ali še kdo uporablja nalivno pero. Prepričana sem, da mladi sploh ne vedo, kaj je to. In ne vem, ali otroci še pišejo voščilnice. Zdaj gre vse to po spletu, socialnih omrežjih in telefonu. Tistih lepih, pisanih voščilnic, ki sem jih imela kot otrok tako rada, menda ljudje ne kupujejo več.

Prvo voščilnico sem vsako leto pošiljala noni. Ah, nona, ki je živila v Bazovici, pri ribniku, v veliki rožnati hiši, za katero so bili gozdovi, travniki, doline in livade, je bila menda oseba, ki sem jo imela kot otrok najrajši. Še zdaj mislim, da imajo otroci najraje nonote in none. Pa čeprav so voščilnice nadomestili pamet-

ni telefoni. In celo nonoti znajo poslati in prebrati kako sporočilo.

Voščilnice sem izbirala dolgo, otroci si znajo predstavljati veselje tistega, ki jih prejme, znajo si zamisliti želje, okuse. Ko sem končno za vsakega določila eno, sem z velikimi, negotovimi, a lepo oblikovanimi črkami napisala tisto standnardo voščilo: Vesel Božič in srečno novo leto. Mama mi ni dovolila, da bi še kaj dodala. Bili so časi, ko so se ljudje držali pravil. Zdaj, ko sama veliko pišem, ko črke in besede držim v pesti, mi je veliko lažje čisto po svoje povedati, kaj čutim. Še vedno pošiljam sem ter tja kako voščilnico, dve ali tri, vsako leto manj pravzaprav. Pošiljam jih predvsem starejšim, tistim, ki jih ni na spletu in jim ne morem poslati maila ali voščila po klepetalnici. Najlejša je vedno za brata, ki jih kakih petnajst let starejši in z ženo prebiva v Nemčiji. On je človek ustaljenih navad in veliko da na to pisarijo, tako da mi zameri, če voščilnica ne pride pravočasno ali če celo nanjo pozabim. Bratu je pač treba pisati, za praznike, pa za rojstni dan, za Veliko noč. Voščilnice, ki jih vsako leto prejmem, že dolgo zbiram. Predale imam, kljub številnim selitvam, polne starih voščilnic. Menda še

mladosti, v kateri so bili vsi načrti še uresničljivi. In obe imava predale starih popisanih voščilnic.

Berem lepo oblikovane črke za snežno zimsko idilo. Lepa pisa-va, ki govori o resnem, zadržanem značaju, mi pripoveduje o minljivosti našega vsakdana. Berem, da je umrla teta iz Argentine. Letos baje, zadnjič sem ji pisala pred dvema, tremi leti, a odgovora nisem prejela. Menda so jo dali v dom za upokojece. Niti voščilnice ne najdejo poti tja.

Nisem je poznala. Pa čeprav je nekajkrat prišla čez lužo k nam v Trst. To je bilo v mojih študentskih letih, ko sem lebdela med prijatelji in fakulteto in mi teta iz Argentine ni pomenila veliko. Nisem si vzela časa, da bi jo spoznala. O njenih obiskih mi je pripovedovala mama. In mi izročala darila, ki jih hranim še zdaj. Pončo, sponka, zapestnica. Spominjam se, da mi je pripovedovala o domovini. O tem, koliko teti pomeni domovina. Kako sta z možem stala na meji, tedaj je bila med Italijo in Jugoslavijo še meja, in se ozirala tja, kjer je nekoč stal njihov dom, kjer so bili gozdovi, polja, jase, njuna mladost in nedosegljivo hrepenenje. Tiste meje nista smela prestopiti. Jaz nisem dojemala, nisem razumela, ni me zanimalo. Nisem vedela, kaj je hrepenenje in kaj je domovina. Za vse to sem bila še premlada.

Pozneje sem teti pisala. Čez leta. Morda so minila desetletja, ko sem dojela težo hrepenenja in razumela besedo domovina. Nekaj let sva si dopisovali. Razložila sem ji. Opravičila sem se ji za odsotnost. Meni je odleglo. Dobila sem občutek, da me je vendarle imela rada. Povabila me je v Argentino. Še ena možnost, da bi začutila neki neznan objem, je šla mimo. Predaleč. Premalo je bilo časa. Morda je bilo tudi premalo volje. Zdaj mi ostajajo le te vrstice. Besede. Črke. Letos je umrla teta Marija v Argentini. Pisem in besed ne bo več. Niti vabil. Nič več. Nikoli več.

Ljuba mi piše še o svoji mami. Njo sem poznala. Imela me je rada, tudi sama sem bila nanjo navezana. Še se je spominjam z iskrim nasmehom, ko mi je govorila ... Suzani ... Nihče razen nje me nikoli več ni klical ... Suzani. Bilo mi je všeč. Počutila sem se doma v tisti družini. In ko mi je v šali rekla, naj ostanem pri njih, v Podnanosu, sem ji odgovorila, da rade volje. Saj sem bila še otrok in otrokom se zdi vse mogoče. A mene so odpeljali nazaj v Trst. Podnanos s svojo kmečko idilo je ostal daleč v objemu poletnih počitnic. Anica. Anica ji je ime. Zdaj je baje stara več kot devetdeset. Težave ima s spominom, z vsem. Padla je, že nekaj mesecev je v bolnišnici. Vem, da je ne bom več videla. Ljuba mi piše, da itak nikogar več ne pozna. Ah, ta čas, ta prekleti čas, razmišljam, ko držim v rokah pokrajino s snegom in berem voščilnico, ki govori o preteklosti. O ljudeh in časih, ki se ne bodo več vrnili. Nikoli več. Boli. Rada bi videla vsaj Ljubo, rada bi jo srečala. A spet sta vmes čas in razdalja. Čas predvsem in vsakdan. Bojim se, da bo šla mimo še ena priložnost. In da bodo ostali le spomini in obžalovanje. Ko ne bo na dom prihajala nobena voščilnica več in bodo vse besede samo virtualne.

Suzi Pertot

Košarkarsko prvenstvo in naše ekipe

Pri vseh peterkah je cilj kontinuiteta

Kako kaže našim košarkarjem? Zadnje čase smo jih v teh stolpcih nekoliko zanemarili, v začetku prvenstev smo pisali o pričakovanih, nato smo obdelali zgodbo Jadrana, najvišje postavljene reprezentančne ekipe. V začetku povratnega dela tekmovalj pa je čas, da spregovorimo o dosedanem poteku sezone in perspektivah do maja. V državni C ligi Gold zaznamuje nastope Jadrana Motomarine velik razkorak med učinkom doma, kjer so Murovi fantje v nedeljo doživeli šele prvi poraz, in v gosteh, kjer ostajajo pretežno praznih rok. Nedvomno je storilnost pogojevala poškodba Martina Roldfija, za katerega je sezone zaradi operacije kolena že konec. V drugem delu prvenstva je cilj predvsem določena kontinuiteta v rezultatih. Apetiti so namreč visoki, dobro pa bi bilo pred končnico za napredovanje zasesti čim boljši položaj. Dodaten korak naprej pa uprava in trenerski štab pričakuje od mlajšega dela ekipe. Tudi Bor Radenska in Breg Mediachem delujeta v deželni C ligi Silver vse preveč nihajoče. Prvenstvo so bolje začeli Sve-toivančani trenerja Popoviča,

Dolinčani stratega Juriča pa so startali negotovo predvsem zaradi nepopolne postave. Oboji imajo menda dovolj kakovosti, da ne bi smeli imeti težav z ob- stankom, čisto lahko pa se zgodi, da bodo celo med sabo konkurenti za uvrstitev v play-off.

V deželni D ligi tekmujejo le- tos Kontovel in novinec Dom. Moštvo trenerja Oberdana je

šele zagotoviti, tu pa bi lahko Kontovelci nato presenetili kot outsider. V Gorici pa je prva skrb obstanek v ligi. Domova ekipa, ki jo vodi trener Grbac, je mlada z nekaterimi veterani. Če bodo še naprej stopnjevali formo in prilagajanje na zahtevnejše prvenstvo, imajo be- lo-rdeči vse možnosti, da ohranijo kategorijo.

V ženski deželni C ligi igrajo

celo drugo na lestvici in kaže napredek na področju uigranosti ter mentalne trdnosti, saj ne več roso mlada generacija dozoreva. Lestvica je zelo kratka, zato si bo treba kljub sedan- jemu drugemu mestu play-off

košarkarice Poleta predvsem sebi v zadovoljstvo. Do zdaj so zbrale vsega eno zmago, trener Krečič pa je lahko optimist in zadovoljen z delom in napredkom svojih mladih deklet.

HC

Veseljaki so razveselili ostarele v Ronkah

Ko po naših cerkvah zadoni božična pesem, se v nas prebudi čut dobrotelčnosti in radodarnosti. Pogled na novorojeno Dete nam vlije toplino, nežnost se polasti naših src. Takrat nismo več sami. Z nepopisno srečo v duši smo polni notranjega blišča in radosti. In prav to veselje in radost so otroci otroškega pevskega zbora Veseljaki iz Dobrodobera ponesli v Dom starejših občanov v Ronkah. Kot sicer vsako leto, so tudi letos v sredo, 22. januarja, pripravili kratek koncert za varovance tega doma, med katerimi je veliko poznanih obrazov. Pod taktirko dirigentke Lucije Lavrenčič so zapeli splet slovenskih, italijanskih, španskih in drugih poznanih božičnih motivov. Prisotni so skupaj z otroki zapeli in zaploskali. Silno so bili veseli. Po koncertu je v domu še vedno odmevala božična pesem..., a tokrat v njihovih srcih.

Z 8. strani

Žuboreč hudournik ...

Tokrat le kot glas iz ozadja oz. trgovine nastopa Božidar Tabaj, priljubljeni štandreški igralec, ki je dobršen del svojih življenjskih sokov daroval kulturi oz. gledališču. V alternaciji z Egonom Cijanom igra vlogo Kurta, Fisherjevega pomočnika v avtosalonu, ki mu je delo de- veta briga, raje hodi na malico, na kozarček.... Igralce je v primerne kostume, odražajoče obravnavani čas in tudi položaj likov, oblekla Nevenka Tomašević, nekdanja vodja šiviljske delavnice SNG Nova Gorica. Kako natančna in vestna je pri svojem delu, potrjuje tudi dejstvo, da jo je znani kostumograf Leo Kulaš želel kot svojo asistentko pri izdelavi kostumov za predstavo Šest oseb išče avtorja, ki nastaja na odru SNG Nova Gorica v režiji Paola Magellija.

Da scenska podoba lepo odslu- kava stanovanje iz 80. letih prejšnjega stoletja – zelo funkcionalno in vizualno dopadljivo deluje petero vrat, brez katerih bi se sesula situacijska zgradba predstave - gre zasluga Branku Drekonji, ki je poleg tega avtor zelo domiselnega plakata. Pri sami izdelavi scen- skih elementov sta zaslужna odrska mojstra Joško in Franko Kogoj, dolgoletna zvesta sode- lavca štandreškega dramskega odseka, brez katerih si res ne moremo zamišljati nobene nove predstave na štan- dreškem odru. V sobici za teh- niko nad vhodnimi vrati v štandreško dvorano sta luč in glasbo upravljala mlada Loren- zo Marussi in Simon Florenin. V zaodru pa je pazljivo spre- mljala dogajanje Katja Leon, ka- tere predanost šepetalski nalo- gi spominja na tisto, ki jo je

dolga leta gojila nepozabna Marinka Leban.

O predstavi, ki je doživela pristrčno ploskanje, so pohval- ne besede izrekli tudi ugledni gostje Bine Matoh, dolga leta prvak v Slovenskem narod- nem gledališču Nova Gorica in prejemnik Boršnikovega prstana, Aleš Berger, izreden prevajalec, gledališki kritik in še marsikaj, ter Darko Komac, pesnik in prevajalec. Med občinstvom so bili tudi pred- sednik SSO Walter Bandelj, občinska svetnica SSK Marilka Koršič in drugi predstavniki kulturnih in političnih krogov ter raznih ljubiteljskih gleda- liških skupin, ki že dolga leta gojijo prijateljske stike s štan- dreškimi igralci.

Ob premieri je izšel gledališki list s številnimi fotografijami iz raznih predstav domačih igralcev. Uredil ga je, kot vse- lej, Damjan Paulin, izdala pa Prosvetno društvo Štandrež in Zveza slovenske katoliške pro- svete s prispevkom Fundacije CaRiGo.

NOVI
GLAS

Letna naročnina ostaja nespremenjena!
ITALIJA, SLOVENIJA 50€; INOZEMSTVO, PODPORA 100€

Uredništvo

www.noviglas.eu
gorica@noviglas.eu
+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com
+39 0481 533177

